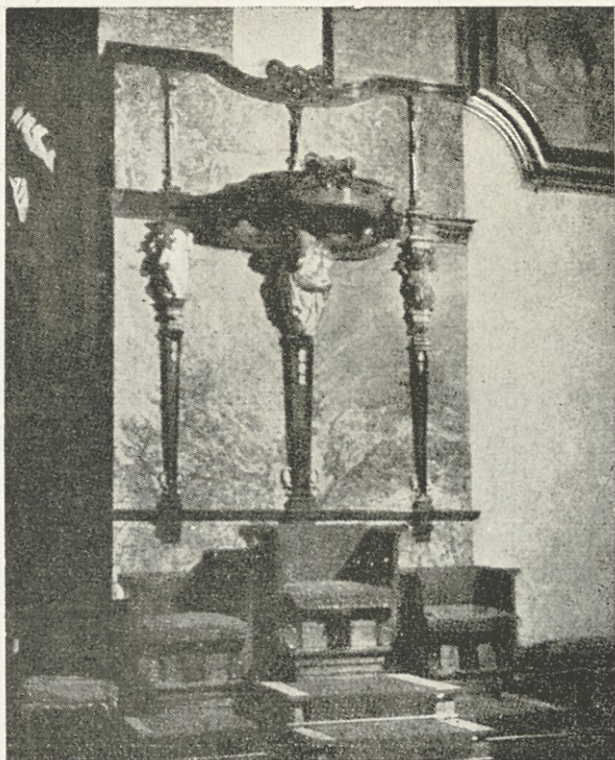

59064 VNO
DUHOVNO
ŽIVLJENJE

VIDA ESPIRITUAL

JULIJ 1957

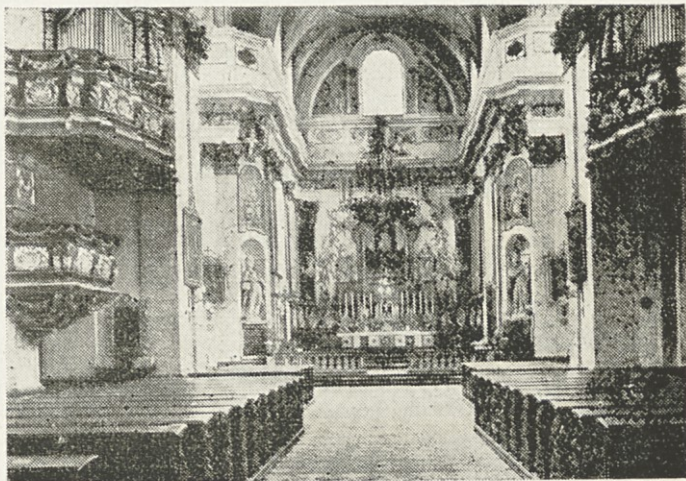

Naslovna stran:
Robbov vodnjak, v
ozadju škofija in
ljubljska
stolnica

Levo: Obredni se-
dež v ljubljanski
stolnici, izdelan po
načrtu pok. arh.
Jožeta Plečnika

Notranjost stolnice
svetega Nikolaja v
Ljubljani, kjer so
letos v začetku
maja slovesno
praznovali njeno
250-letnico
posvečenja

Zlatomašnik bod' pozdravljen!

Pred petdesetimi leti — 21. julija 1907 — je naš škof prejel zakrament svetega mašniškega posvečenja. Teda j ga je Kristus sprejel za svojega duhovnika z besedami: „Ti si duhovnik vekomaj po redu Melkizedekovem“ (Hbr 7, 17). Pol stoletja že naš nadpastir opravlja duhovniško službo tako vestno in vzorno, da imamo vsi duhovniki in verniki v njem najlepši zgled. Zato se vsi verni Slovenci njegove zlate maše veselimo in se zahvaljujemo Bogu, da mu jo je dal dočakati.

Iz ljubezni do Boga in do naroda je škof dr. Rožman izbral duhovniški poklic. Zavedal se je, da bo v tem poklicu mogel največ dobrega storiti za božjo čast in za zveličanje duš.

Sveti Pavel je zapisal, da le veselega daritelja Bog ljubi. Nekateri duhovniki zdihujejo in tožijo nad žrtvami in odpovedmi, ki jim jih nalaga poklic. Naš škof pa je vedno mirno, z veseljem prenašal težave in žrtve tega vzvišenega stanu. Nikoli se ni pritoževal nad njimi. V duhovniški službi je bil vedno zadovoljen in srečen. Svoje duhovniške dolžnosti je izvrševal tako lepo, naravno in nepri-siljeno, da se je videlo, da je že po svoji naravi poklican za duhovnika.

Toda duhovnik ni bil samo tedaj, ko je maševal ali delil svete zakramente, ampak tudi v družbi, na potovanju, na planinah, med mladino, ki jo je vzgajal in med bogoslovci, ko jim je predaval.

Že v mladosti se je duhovnik dr. Rožman po zgledu svetega Pavla prizadeval, da bi vsem postal vse. Vendar je v svojem duhovniškem življenju s posebno, nadnaravno ljubeznijo reševal zlasti moško mladino. Zavedal se je, da bodo mladi, doraščajoči fantje čez nekaj let stopili v zakon in ustanovili nove družine. Postali bodo možje in očetje, ki igrajo važno, odločilno vlogo

v družinskem in javnem življenju. Od njih bo odvisno, ali bo naš narod ostal zvest katoliški Cerkvi ali pa se ji bo izneveril in od nje odpadel.

Zato je dr. Rožman po svojem prihodu v Ljubljano postal apostol mladih fantov. Z veliko gorečnostjo in vnemo je iskal njihovih duš, da bi jih osrečil s Kristusovo ljubeznijo. V družbi fantov se je počutil srečnega. S svojim naravnim, ljubeznivim vedenjem, s svojo iskreno besedo, razumevajočo in osvajajočo besedo je znal fante pridobiti in jih prepričati, da je njihova rešitev samo v življenju po veri in v zvestobi do Cerkve. Vedno je bil Bogu hvaležen, kadar je imel priložnost, da je fante spovedoval, jim govoril ali imel zanje duhovne vaje.

Posebno lep dokaz njegove duhovniške ljubezni do slovenskih fantov je njegovo sodelovanje pri nekdanji orlovski organizaciji in Fantovski zvezi. Da bi čim več slovenskih fantov obvaroval duhovnega propada in komunizma, je z veliko gorečnostjo in modrostjo pospeševal Katoliško akcijo.

Škofovstvo je polnost duhovništva. Apostol Pavel pravi: „Če kdo hrepeni po škofovski službi, želi dobrega dela.“ Izmed vseh dobrih del pa je največje, najvažnejše in najbolj božje delo — reševati duše. Dr. Rožman nikoli v življenju ni hrepenel po škofovstvu in drugih višjih mestih. Vedno je želel ostati navaden duhovnik. Večkrat je izjavil, da bi bil najbolj srečen, če bi bil dušni pastir na deželi. Toda ta želja se mu ni spolnila. Božja Previdnost ga je določila za vzgojitelja dijakov in za profesorja bogoslovcev. Obe službi je opravljal zelo vestno in uspešno. Znal pa se je tudi uživeti v preproste ljudi in otroke. Poseben vpliv nanje si je pridobil s svojim vzornim duhovniškim življenjem in s svojo privlačno besedo na prižnici. Govoril je preprosto, jasno in tako prepričevalno, da je ganil tudi najtrša srca.

Profesor dr. Rožman je bil prepričan, da bo vedno ostal to, kar je bil — vzgojitelj in učitelj mladine. Toda Bog ga je kmalu iznenadil in povišal za ljubljanskega škofa. Iz pokorščine do Svete stolice je imenovanje sprejel s težkim srcem. Zavedal se je izredne odgovornosti, ki jo mu bo nalagala škofovska služba in slutil težke, strašne čase, ki so se bližali za Cerkev v Sloveniji. Zato je dal v svoj škofovski grb napisati značilne besede: „Teža križa in plačilo.“

Vse lepe in zanj zelo značilne poteze, ki jih je imel v svojem duhovniškem življenju, so prišle še bolj do izraza, ko je postal škof. Goreče je častil Jezusa v presvetem Rešnjem Telesu, presveto Srce in Marijo. Dokazi za to so: Evharistični kongres (1934), kongres Kristus Kralja (1939), pobožnost prvih petkov in posvetitev Marijinemu brezmadežnemu Srcu, ki jo je z veliko vnemo širil.

Vse to tudi priča, da je naš škof med narodom vršil samo duhovniško in škofovsko službo. Vedno je iskal duš svojih vernikov, njihovega zveličanja, ne njihovega imetja. Da bi jih čim več rešil, je z veliko gorečnostjo in odločnostjo širil v svoji škofiji Katoliško akcijo za vse stanove.

Ko obhaja ves slovenski narod — tako tisti ki trpé v zaslužnjeni domovini kot mi, ki smo razpršeni po svetu — poln tihe radosti in globoke hvaležnosti zlatomašni jubilej svojega priljubljenega nadpastirja, mu iz duše vre molitev, ki jo je sestavila sveta Cerkev in ki pravi:

O Bog, pastir in vladar vseh vernikov, ozri se milostno na svojega služabnika Gregorija, ki po tvoji volji kot pastir vodi ljubljansko škofijo, podeli mu, prosimo, naj tistim, čez katere je postavljen, koristi z besedo in zgledom in tako s čredo, ki mu je izročena, dospe v večno življenje.

Zato more tudi naš škof govoriti tako, kakor sv. Pavel: „Jaz pa bom prav rad vse žrtvoval, tudi samega sebe popolnoma žrtvoval za vaše duše, tudi če bi me vi tem manj ljubili, čim bolj vas ljubim“ (2 Kor 12, 15).

Zelo značilna duhovniška krepost našega škofa je tudi resnicoljubnost. Vedno se je zavedal Kristusove besede: „Resnica vas bo osvobodila“ (Jan 8, 32). Teda j, ko so brezbožni komunisti začeli potvarjati resnico in napadati svoje nasprotnike za izdajalce, je naš škof stopil v ljubljanski stolnici na prižnico in jasno, neustrašeno razložil nauk Cerkve, obsodil komunizem in vse njegove vnebovpijoče zločine. Rotil je sovražnike Cerkve, naj nehajo prelevati nedolžno kri in priporočil v molitev vse, ki preganjajo Cerkev. Ko je nastopal proti brezbožnikom, se je držal znanega načela sv. Avguština: „Pobijajte zmoto, toda ljubite tiste, ki se motijo.“

Kako je naš nadpastir ljubil svoje sovražnike, je najlepši dokaz to, da je z isto skrbjo, kakor življenja sebi zvestih vernikov reševal tudi življenja komunistov nasilja in krutosti okupatorske oblasti. V zahvalo za to veliko-dušno nepristranost in ljubezen pa so ga komunistični voditelji obsodili na 18 let težke ječe. Seveda mu je ta obsodba le v čast, saj je naš škof s tem, da je obsodil brezboštvo, obsodil to, kar Cerkev obsoja. S tem je le pokazal eno najlepših lastnosti svojega duhovniškega poklica — zvestobo do kato-liške Cerkve in do njenega nauka.

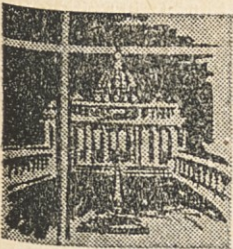
Odkar je naš škof z nami begunec in izseljenec občudujemo tudi njegovo izredno močno in živo vero v božjo Previdnost, zaupanje vanjo in njegovo vdanost v božjo voljo. Malo je bilo v cerkveni zgodovini škofov, ki bi na iastne oči videli toliko gorja, pretrpeli toliko krivic in ponižanj, kakor naš škof. Toda njegova vera in ljubezen sta bili močnejši ko smrt. Krivica ga je še bolj združila z Bogom. Z molitvijo in prošnjo do Boga zdaj rešuje izseljence, svoj narod in svojo domovino nevere in brezboštva.

Za njim je že 74 let življenja. Potreben bi bil počitka in oddiha. Pa si ju ne privošči; pač pa prenaša skoraj nečloveške napore, da more s svojim duhovniškim delom osrečevati izseljence. Deli jim svete zakramente, opravlja daritev svete maše, jih dviga in osrečuje s svojo očetovsko besedo. Tudi njegov zadnji obisk v Argentini nam je dokazal, da naš škof zvesto posnema Kristusa, ki je vzor vseh duhovniških src.

Kdo more prešteti milosti in duhovne dobrote, ki jih je Bog podelil našemu narodu v polstoletju po duhovniku in škofu, dr. Gregoriju Rožmanu? Zapisane so v knjigi večnega življenja. Petdeset let že vnema z zgledom in besedo naš narod za Kristusa in za Marijo, Kraljico Slovencev. Petdeset let že prižiga v srcih Slovencev luč večne resnice, krščanskega upanja in božje ljubezni.

Zato vsi Slovenci, ki živimo v tujini iz vsega srca pojemo zahvalno pesem Bogu, ker nam je dal v škofu Rožmanu tako zvestega dušnega pastirja.

MALI GREGOR

Za kaj bomo ta mesec molili?

DA BI ATOMSKE SILE SLUŽILE LE ZA MIROLJUBNE NAMENE

Novi vek gotovo ni človeštva razočaral s svojimi zmagami na področju tehnike. 18. in 19. stoletje sta bili v celoti prepričani, da bo tehnični napredek sam po sebi rešil glavne probleme družbe in posameznikov, in ko bi se jima sanjalo, da bodo naša desetletja razbijala atome in si uslužila njihove neznanse sile, bi gledali v naš čas kot v opoldansko dobo človeške zgodovine.

V resnici pa nam sonce ne stoji najvišje. S kakšnim nevarnim začudenjem bi zastopniki prejšnjih stoletij na letošnjo Veliko nedeljo poslušali papeževo ugotovitev, da je svet pogreznjen v noč tesnobe, strahu in trpljenja! Prav tako kot v tisti prvi Veliki noči si Gospodovi sovražniki manejo roke, ker so mnogim vzeli Pastirja in se nadejajo, da Ga bodo vsem.

Vendar javljajo prebliski, da gre proti jutru in mogoče bo nevihta pregnala težke oblake. Atomske sile, tehnika sploh in organizacija niso samo v rokah moči teme, marveč bodo v določenem trenutku na razpolago za poln in prost razvoj življenja.

To ni odvisno od tehničnega napredka in odkritij, pač pa od duha in teženj, s katerimi se ljudje in njihove ustanove poslužujejo tega napredka. Cerkev tehnike in civilizacije nikoli ni

obsodila, nasprotno: storila jima je vedno in povsod velike usluge. Učiteljica narodov ve, da so to božji darovi; nas spominja (gl. n. pr. Pija XII. božični nagovor l. 1941) na to, da je Bog, ki daje, da kruh raste iz zemlje, položil v stvari moči, katere naj človek ukroti za svoje potrebe in razvoj. Zadnja svetovna vojna je pokazala, kako napačna uporaba tehnike le-to nekako prisili, da kaznuje samo sebe, uničujoč to, kar je včeraj zgradila. Tako ni težko uvideti, da „tehnični napredek kot socialno dejstvo ne sme imeti prednost pred obćim blagrom, temveč se mu mora prilagoditi in podrediti“. (Pij XII. v radijskem nagovoru 1. septembra 1944).

Dosti je dandanes čuti o poskusih z atomskimi bombami, malo pa o službi atomske energije za miroljubne namene. V že omenjenem velikonočnem govoru primerja papež človeštvo okuženemu in ranjenemu telesu, po katerem kri s težavo kroži zaradi medsebojne ločitve in sovraštva med posamezniki, razredi, narodi. Moja in tvoja mrzlosta v razmerju do bližnjega, najina brezbržnost za težave v okolju in za nered v družbi, najina lagodnost v družini in najini drugi ponavljani grehi — vse to okužuje naprej velikega skupnega bolnika in mu zadaja nove rane. Tudi midva krepiva telo zla, ki pritiska na vse ljudi in še posebej na duhovne in politične voditelje. Tako soodloča vsakdo pri tem, kakšen je duh, s katerim se uporabljajo

tehnične iznajdbe, in v kakšne namene bo služila atomska sila.

Kljub vsemu božji namestnik na zemlji ne pridiga obupa. Dejstvo je namreč, da so vedno bolj številni tisti, ki se začenjajo zavedati, da se je svet pogreznil v noč zato, ker so družine, organizacije, tvorci in uživatelji kulturnega in socialnega življenja zanemarili Jezusa. Ta zavest je prvi korak v prerodu. Člane apostolstva molitve je ta zavest prevzela in jih naravnava v lastno izpolnjevanje in v delo za posvečevanje

bližnjega. Predvsem pa jih navaja k najtesnejšemu stiku z Odrešenikom. Resno svarilo, ki ga vključuje mesečni namen za julij, nas bo zbralo vse, da skupno s sv. očetom molimo: „Pridi k nam, Gospod Jezus Kristus! Človeštvo nima dovolj moči, da bi odmaknilo nagrobni kamen, ki ga je samo zavalilo pred Tvoj grob. Zato Te prosimo, o Gospod Jezus Kristus: pošlji svojega angela in naša noč naj se razsvetli kakor dan!“

Prof. ALOJZIJ GERŽINIČ

EL CANCER DE LA SOCIEDAD

El catolicismo no ignora que existen a veces delicadas situaciones matrimoniales dignas de toda compasión, cuyo recurso en última instancia debe resolverse con la separación de los contrayentes, pero se opone terminantemente al divorcio absoluto, o sea a la ruptura del vínculo matrimonial, no solamente por principios religiosos sino también por principios naturales y sociales.

El Catolicismo rechaza el divorcio absoluto:

1) Porque se opone a la voluntad expresa de Dios autor del matrimonio;

2) Porque se opone a sus finalidades esenciales y a sus características naturales;

3) Porque perjudica la educación de los hijos;

4) Porque impulsa a la infidelidad matrimonial;

5) Porque rebaja la dignidad racional de los contrayentes;

6) Porque quebranta los vínculos de la sociedad y desorganiza a las familias;

7) Porque abre la puerta a la pasión y a la corrupción moral de los pueblos.

El divorcio absoluto sería cierta-

mente un bien para algunos, pero sería un mal para muchos: sería la solución para algunos equivocados, pero sería el motivo para que muchísimos más se equivocarán.

En este punto se suele generalmente razonar con el corazón.

Cuando se razona — como debe ser — con la inteligencia se llega a la siguiente conclusión:

El bien común priva sobre el bien particular; luego es necesario que la ley defienda el bien común, aunque ello vaya en detrimento del bien particular, y no que por amparar un bien particular (de algunos) se perjudique el bien general de todos y de la sociedad.

Implantar el divorcio en nuestro país sería introducir el cáncer, que acabaría con la sociedad.

JOE JUCK

Duhovniske moči in oblasti

Največja duhovniška moč je prav v tem, da more maševati in pri sveti daritvi spreminjati kruh v Jezusovo telo in vino v njegovo kri. Je v tem vse neizrekljiva vzvišenost duhovniškega stanu, da ima oblast nad samim resničnim Jezusovim Rešnjim Telesom. On kliče Jezusa na oltar, po njegovih rokah se Jezus daruje Bogu Očetu, on ga daje vernikom v dušno hrano.

Je to oblast, ki je nimajo angeli v nebesih, ki je nima niti sama Mati božja, presveta Devica Marija, čeprav bi seveda brez nje ne imeli ne Jezusa ne duhovništva in se Ona po pravici imenuje mati in kraljica duhovnikov.

Preprosto pa lepo je razložil to skrivnostno duhovniško oblast in moč sveti Janez Marija Vianney, arški župnik, ko je v pridigi takole govoril: „Glejte tu oltar in na njem kruh in vino. Pokličite zdaj sem dolí vse božje svetnike, vse angele iz nebes, pokličite samo božjo Mater, pa bo kruh ostal kruh in vino, vino. Storite pa, da stopi k oltarju najpreprostejši, zadnji duhovnik svete Cerkve in izgovori besede posvečenja in glejte, pod podobo kruha je Jezusovo telo in pod podobo vina Jezusovo kri. To je neizrekljiva duhovniška moč, te je duhovnikovo poslanstvo po Gospodovem naročilu: „To delajte v moj spomin.“

Ta duhovniška oblast nad resničnim Gospodovim telesom je prva, najvišja in največja, je temelj in vir vseh drugih duhovniških moči in oblasti. In te se raztezajo od resničnega Gospodovega telesa na njegovo skrivnostno, mistično telo, na Cerkev

in njene vernike, ki so udje tega telesa, ki mu je Gospod sam glava.

Duhovnik je po Gospodovi uredbi „oskrbnik in delivec božjih skrivnosti“ v korist udom skrivnostnega Kristusovega telesa. Njegova oblast nad verniki je nadvse obsežna in vzvišena. On je redni delivec skoraj vseh svetih zakramentov, po katerih doteka dušam vernikov zveličavna milost Kristusovega odrešenja. V vseh velikih, težkih in odločilnih urah svojega življenja najdejo kristjani v svojih duhovnikih duhovno oporo in pomoč božje milosti, ki jim jo duhovnik posreduje.

Človekov spremljevalec skozi življenje

Komaj se človek rodi na svet, ga duhovnik sprejme in prerodi z zakramentom svetega krsta v novo nadnaravno življenje milosti, po kateri postane otrok božji, ud Cerkve in dedič nebeškega kraljestva.

Ko odraščajočemu začno pretiti nevarnosti zveličanja in ga zalezujejo sovražniki, ga zopet duhovnik, obdan s posebno močjo in posebnim poslanstvom, potrdi za duhovno borbo, ko ga v zakramentu svete birme mazili za Kristusovega vojaka.

Kadar pride krščanski otrok do let spoznavanja in more razločevati in ceniti angeljski kruh svetega Rešnega Telesa, ga duhovnik pripravi in pelje do angeljske mize in nahrani njegovo dušo s tem kruhom, ki daje večno življenje.

Če je kristjan po nesreči padel v greh, ga duhovnik dvigne v imenu

božjem in ga z Bogom spravi v zakramentu svete pokore.

Če ga Bog kliče v sveti zakon, da si ustanovi družino in z Bogom sodeluje pri ohranitvi in množitvi človeškega rodu na zemlji ter pri pomnoženju vernikov na svetu in enkrat zveličanih v nebesih, je duhovnik tisti, ki blagoslavlja njegovo zakonsko vez in njegovo čisto ljubezen.

In ko kristjan, na pragu svojega umrljivega življenja, potrebuje posebnih moči in milosti, da more zmagovito izvojevati svoj zadnji boj in mirno stopiti pred božjega Sodnika, glejte, zopet je duhovnik tisti, ki se sklanja nad umirajočega in njegove trpeče ude mazili s svetim oljem za očiščenje, potrjenje, tolažbo in olajšanje.

In ko je duhovnik tako spremljal vernika po vseh postajah njegovega zemskega romanja, tja do samih vrat večnosti, s svojimi molitvami, blagoslovi in svetimi obredi, spremi po smrti tudi njegovo telo do groba, ga blagoslavlja in izroča varstvu božjih angelov do dneva vstajenja; duš rajnih pa se potem stalno spominja pri daritvi svete maše in v svojih duhovniških molitvah.

Tako je duhovnik za vernike od zibelke do groba, da, tja do samih svetih nebes voditelj, kašipot, tolažnik, srednik zveličanja, delivec milosti in blagoslova.

Posrednik sprave med Bogom in ljudmi

Med vsemi temi duhovniškimi močmi in oblastmi, ki jih ima duhovnik nad udi skrivnostnega Kristusovega telesa, je ponovne in posebne omembe vredna oblast odpuščanja grehov, ki jo je Gospod Jezus izročil apostolom in po njih sveti Cerkvi na samo Veliko noč, po svojem vstajenju. Pri-

kazal se je učencem, zbranim v dvorani zadnje večerje, jih pozdravil s pozdravom miru, nato pa vanje dihnil in jim dejal: „Prejmite Svetega Duha; katerim grehe odpustite, so jim odpuščeni; katerim jih zadržite, so jim zadržani“ (Jan 20, 23). Ta oblast je tako velika in tako Bogu samemu lastna, da sama človeška prevzetnost ni mogla razumeti, kako je mogoče, da bi jo Bog dal ljudem. Ko je Jezus odpustil grehe mrtvoudnemu, so farizeji godrnjali v srcu, rekoč: „Kdo more grehe odpuščati kakor edini Bog?“ (Mr 2, 7).

In v resnici, kadar vidimo človeka vršiti to oblast, ne moremo kaj, da ne bi ponovili besed farizejev, pa ne v njihovem smislu, ampak polni občudovanja in strmenja: „Kdo je ta, ki celo grehe odpušča?“ (Lk 7, 49).

Jezus je bil, ki ima oblast na zemlji odpuščati grehe, ki je hotel v svoji usmiljeni ljubezni do grešnikov, da ta njegova oblast ostane do konca ohranjena njegovi Cerkvi v njegovih duhovnikih, da se morejo ljudje v vseh časih svojih grehov rešiti in svoje duše zveličati.

In tako ga ni in ga ne bo do konca sveta grešnika na svetu, ki bi moral obupati nad božjim usmiljenjem, pa naj bi bil še tako hudo grešil. Duhovnik ga čaka, da ga z Bogom spravi, duhovnik, ki je sam tudi grešnik in mora tudi sam iskati odveze pri svojem sobratu, pa je kot tak po Bogu postavljen grešnikom v odrešenje. Beseda duhovniške odveze, ki se prav v velikonočnem času tolikokrat in nad toliko milijoni duš izgovori, ie beseda odpuščanja, očiščenja, odrešenja in duhovnega osvobojenja. Noben kristjan, ki živi iz vere, se ne bo ustrašil male žrtve samoponižanja, da zasliši to besedo duhovnikovo, ki mu bo po dobri, iskreni in skesani spovedi de-

jal: „Odvežem te od tvojih grehov. Pojdi v miru!“

Vse te čudovite, vzvišene duhovniške moči in oblasti, ki jih prejme po zakramentu mašniškega posvečenja, niso minljivega ali prehodnega značaja, ampak so trajne in večne. Združene so z znamenjem mašništva, ki se pri posvečenju, po polaganju škofovih rok in škofovi molitvi, neizbrisno vtisne duhovnikovi duši.

Duhovnik, enkrat veljavno posvečen, je duhovnik na veke, podoben Jezusu, katerega duhovništva je deležen, ki je o njem rečeno: „Ti si duhovnik na veke po redu Melkizedekovem.“ Lahko se zgodi in se res tupaťam žalostno dogodi, da duhovnik odpade, se zgubi, a duhovniško znamenje, ki je vir njegovih oblasti in moči, mu v duši ostane. V smrtni nevarnosti tudi tak nesrečen duhovnik lahko uporabi te svoje moči in oblasti za zveličanje umirajočega.

Vedeti pa moramo v svojo tolažbo, da duhovnik pri mašniškem posvečenju skupaj z duhovniškimi oblastmi prejme tudi posebne stanovske milosti in če z njimi stanovitno sodeluje, bo lahko uspešno in zmagovito vršil vse svoje težke dolžnosti in junaško nosil breme svojih velikih odgovornosti.

Duhovnik — glasnik resnice

Med duhovniškimi dolžnostmi je na prvem mestu oznanjevanje razodete resnice. Sam Jezus to dolžnost med prvimi apostolom nalaga, ko jim pred svojim vnebohodom naroča: „Pojdite torej in učite vse narode...“ (Mt 28. 19).

Sredi neštetiť zmot, ki jih rodi človeška misel, pijana neke napačne svobode, nasprotujoče vsaki postavi in vsaki zavori, sredi strašne pokvarjenosti, ki je sad človeške hudobije, se

dviga kakor svetilnik, ki v temni noči s svojo lučjo varno vodi ladje v pristanišče, sveta Cerkev, ki obsoja vsako odklonitev od resnice, naj bo na eno ali na drugo stran, in ki kaže vsem in vsakomur pot, po kateri je treba hoditi.

Papež, škofje in duhovniki so neutrudljivi glasniki od Boga razodete resnice, oznanjevalci onega veselega oznanila, ki edino more ohraniti in obraniti resnično civilizacijo.

Duhovniška beseda prodira v duše vernikov, ki jo poslušno sprejemajo, in jih polni z lučjo in tolažbo. Sredi vrtincev zmotnih nazorov in strasti odmeva ta beseda razločno in pogumno, oznanja resnico, ki razsvetljuje najtežje probleme življenja in jih zadovoljivo rešuje. Duhovnik uči vernike njihovih dolžnosti, oznanja velikim in malim, odličnim in ponižnim bežnost tega življenja, minljivost zemeljskih dobrin, pa večno veljavo duhovnih vrednot in nesmrtno duše; govori o strogi božji sodbi, o vsevidnih očeh trikrat svetega Boga, ki bo vsakogar sodil po njegovih delih. Nič ne more biti uspešnejšega od tega, da se kroti neugnana sla po uživanju, ne-nasitni pohlep po zemeljskih zakladih, ki dandanes toliko duš usužnjuje in ponižuje in je vzrok onega žalostnega razrednega boja, ki ljudi dela medsebojne sovražnike, mesto da bi si bratsko med seboj pomagali in skupno sodelovali za javni blagor. Sredi vseh teh egoizmov ni nič večjega in potrebnejšega kot neutrudljivo oznanjevati ono veliko, novo zapoved Kristusovo o medsebojni krščanski ljubezni, ki mora objemati vse, ki ne pozna meja, ne narodnih ne državnih in ne izključuje niti sovražnikov.

Slavna skušnja dveh tisočletij izpričuje zveličavno moč duhovniške besede, ki v svetu vzbuja junaške

kreposti in vzgaja človeška srca za velikodušna dela vere in krščanske ljubezni.

Vse velike dobre te krščanske civilizacije, ki jih je ta svetu prinesla, dolguje človeštvo vsaj v korenini besedi in delu katoliškega duhovništva.

Sovražniki Boga in Cerkve vedo pravilno ceniti to vzvišenost in pomenbnost katoliškega duhovništva in ga prav zato z vso silo in v prvi vrsti napadajo. Dobro vedo, da je med Cerkvijo in njenim duhovništvom najtesnejša, življenjska vez. Vedo, da bi z uničenjem duhovništva uničili Cerkev samo in izbrisali krščansko ime s površja zemlje, česar seveda nikoli ne bodo dosegli. A prav to sovražstvo, s katerim danes sovražniki božji sovražijo in preganjajo katoliške duhovnike, je duhovnikom v posebno čast, vernemu ljudstvu pa nov razlog, da jih spoštuje in ljubi.

In prav to je ono, kar verni kristjani svojim duhovnikom v vseh časih poklanjajo: spoštovanje in ljubezen. Spoštujejo jih kot služabnike in poslane Kristusove in ljubijo jih z duhovno ljubeznijo kot svoje duhovne očete, učitelje in vodnike na poti zveličanja. Iz tega spoštovanja in iz te nadnaravne ljubezni zori ono verno in iskreno zaupanje, s katerim dobri verniki sledijo duhovnikovim navodilom, poslušajo in izvršujejo njegovo besedo, sodelujejo ž njim in mu pomagajo pri njegovem apostolskem delu.

Verni kristjan ne bo nikoli govoril: „Mene duhovniki ne bodo učili, kaj smem in kaj ne smem. Sam vem, katera naj bo moja pot in kakšne so moje dolžnosti.“ Za vernika, ki živi iz vere, je tako govorjenje brezbožno. Verni kristjan nikoli ne pozabi, da mu Kristus govori po svojih duhovnikih in da kakor apostolom tudi tem

velja Kristusova beseda: „Kdor vas posluša, mene posluša, in kdor vas zaničuje, mene zaničuje“ (Lk 10, 16).

Vse to pa seveda ne sme biti razlog kakšnega osebnega častihlepja ali kakih neutemeljenih oblastiželjnih teženj s strani duhovnikov, kar bi včasih pri človeški slabosti lahko bilo, ampak naj duhovnikom in vernikom odkriva vzvišenost in veličastvo duhovniškega poklica in poslanstva, ki ga je tako lepo opisal v eni svojih okrožnic papež Leon XIII., ko pravi:

„Duhovništvo je božje po svojem izvoru, nadnaravno po svojem bistvu, nespremenljivo po svojem značaju in se kot tako ne more nikoli prilagoditi nestalnosti človeških mnenj in ustanov. Deležno Jezusovega duhovništva mora do konca sveta nadaljevati ono poslanstvo, ki ga je nebeški Oče zaupal svojemu božjemu Sinu, to je: odrešenje sveta. Služabnik Kristusov in delivec božjih skrivnosti, srednik med Bogom in ljudmi, se mora duhovnik brez prenehanja pred Bogom zavzemati za najvišje cilje, namene in potrebe človeškega rodu, ki se usmerjajo k zadnjemu cilju, to je v večno življenje. Katoliško duhovništvo je tedaj nadnaravna ustanova, višja kot vse človeške ustanove na zemlji in neodvisna od njih, kakor je to, kar je božje, višje in neodvisno od tega, kar je človeško.“

Skrb za duhovniške poklice

Ker je duhovništvo življenjski problem Cerkve in krščanstva, je razumljivo, da za Cerkev ni večjega in važnejšega vprašanja kot je vprašanje duhovniškega podrastka, duhovniških poklicev. To vprašanje mora predstavlјati prvo in glavno skrb cerkvene hierarhije, pa naj bi bilo tudi velika skrb vseh katoliških vernikov.

Sveti Vincencij Pavelski je dejal:

Kakor daleč moremo misliti, vedno pomimo našli, da nismo mogli sodelovati pri nobeni veličastnejši stvari kot je priprava duhovnikov.“

In Pij XI. tem besedam velikega svetnika in apostola duhovniških poklicev dodaja: „Resnično ni ničesar, kar bi bilo Bogu bolj všeč, Cerkev bolj v čast in dušam bolj v korist kot je dragocen dar svetega duhovnika. In če je Jezus obljubil, da ne bo ostal brez plačila oni, ki ie žejnemu bratu podal kozarec mrzle vode, kakšno plačilo čaka šele tistega, ki je tako-rekoč dal v roke mlademu kleriku svetih kelih s krvjo odrešenja in mu pomagal, da ga dviga k nebu v pomirjenje in blagoslov človeštva? Naj zato vedo vsi verniki, da se ne morejo na noben drug način bolje udeleževati kraljevega duhovništva, ki ga prvak apostolov pripisuje vsemu krščanskemu ljudstvu, kot s tem, da sodelujejo pri množenju vrst svetnega in redovnega klera.“

Skrb za škofijska semenišča mora

postati vedno bolj last vsega krščanskega ljudstva. In naša vnema za naše malo, revno, pa tako vzgledno in plodno slovensko semenišče v Adrogué v Argentini, mora biti vedno živa in učinkovita.

Naše verne in krščanske družine pa naj bodo tisti zlahtni vrtovi, kjer bodo poganjale in se razvijale cvetke poklicev za božje svetišče. Naj ne zmoti naših krščanskih staršev materialistični duh novega sveta, ampak naj bo tudi tu kakor nekoč v domovini naših vernih očetov in mater srčno hrepenenje in iskrena molitev: „Gospod, daj nam sina duhovnika, daj jih več, če je mogoče...“

S Pijem XI., ki sem po njegovi okrožnici v glavnem sestavil ta sestavek o katoliškem duhovništvu, zaključujem: „Če gledajo starši življenje v luči vere, si ne morejo misliti za svoje sinove višjega dostojanstva kot je dostojanstvo duhovnikovo, ki zasluži spoštovanje ljudi in angelov.“

ALOJZIJ KOŠMERLJ, Argentina

Mali srpan v našem duhovnem življenju

Že je za nami prva polovica leta. Božični čas in velikonočna doba sta se izlila v binkoštni liturgični krog. Veliki prazniki, oznanjevalci najlepših skrivnosti naše vere so že tudi mimo. Tako začnemo drugi del leta z vrsto nedelj, ki jim pravimo pobinkošne in ki se končajo koncem novembra, ko Cerkev znova pričinja z adventom svoje novo cerkveno leto.

V juliju imamo štiri nedelje.

Četrta nedelja po binkoštih (letos 7. julija) izraža v mašnih molitvah vero v božjo previdnost. Ta vera nas uči, da vodi Bog svet modro in po svojem večnem sklepu. Le on tudi ve, kdaj so Cerkvi potrebni dnevi miru in kdaj težkih preizkušenj. Seveda se mi ljudje kaj radi upremo božjim načrtom. To pa ni prav, kajti v Sinu božjem imamo zgled, kako je treba biti Bogu pokoren, pokoren celo do smrti na križu.

Sv Pavel poudarja v berilu (Rimlj 8, 18-23), da se je radi zveličanja treba podvreči tudi „ničevosti stvari“ (t. j. človeški oblasti), pa ne iz svoje volje, ampak iz volje njega, ki je tako hotel. — Evangelij (Lk 5, 1-11) na govori o čudovitem ribjem lovu. Radi tega čudeža je Peter padel pred Kristusom in priznal njegovo božanstvo. Kristus ga pa je radi ponižne izjave: „Gospod, pojdi od mene, ker sem grešen človek“, postavil za svojega vidnega namestnika na zemlji z besedami: „Ne boi se! Odslej boš ljudi lovil!“ Zopet božja ljubezen, ki grešnemu človeku poveri toliko oblast!

Peta nedelja poudarja, da je Bog navezal na ljubezen premnogo nevidnih dobrot. Le vera ljubezni, vera dobrih del, kot poudarja evangelij (Mt 5, 20-24),

vodi v nebeško kraljestvo. Prav zato tudi berilo (1 Pet 3, 8-15) opozarja bistvo krščanske pravičnosti, ki je po vsem nasprotna farizejskemu pojmovanju pravičnosti. Farizeji so cenili le zunanjost; v sreču pa so bili polni gneve in nesramnosti.

Druga misel pete nedelje pa je: kaj posameznik v ljubezni stori, bodisi da moli ali daruje v dobre namene, bodisi da dalo božji blagoslov vsemu občestvu.

Šesta nedelja nam s čudežnim pomnoženjem kruha (Mk 8, 1-9) in s čudežnim nasičenjem za Kristusom hitečih ljudskih množic znova razodene Zveličarjevo srce, polno prekipevalajoče dobrote in ljubezni. Hlebčki kruha in nekaj rib nas pa istočasno spominjajo na drugo hrano, ki nam jo Kristus pravi: tako vsak dan deli: na presv. Evhari-stijo.

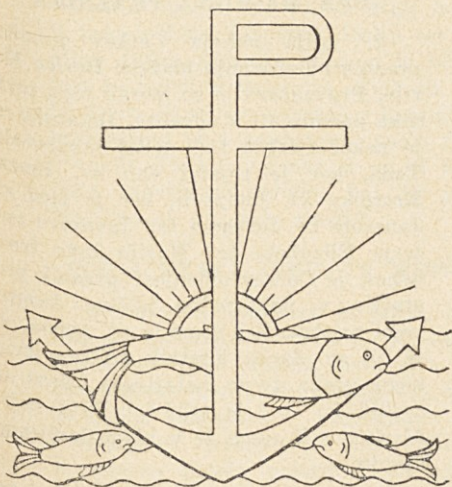
Bog je z nami dober in skrbi prav tako za našo dušo kot za naše telo. Zato bi moralo biti kaj naravno, da tudi mi stalno živimo v božji ljubezni. Berilo (Rimlj 6, 3-11) o tem tudi govori. Ker smo bili s krstom vcepljeni v Kristusovo skrivnostno telo, ne smemo dopustiti, da bi naša telesa služila hudobiji in ljubila kneza teme, temveč okleniti se moramo kreposti in biti s Kristusom. Le božja ljubezen je vir prave pobožnosti. Po meri ljubezni nas bo Bog uslišal. Prav v tem je skrivnost moči priprošnje svetnikov.

Evangelij sedme nedelje (Mt 7, 15-21) nas opozori na krive preroke, ki so velika nevarnost za božje kraljestvo. Prav tako pa veliko škodujejo Kristusu Cerkvi slabi kristjani, ki se ne držijo smernic evangelija in dajejo po-

hušanje ter slab zgled. Samo krščansko ime še ne zadostuje. Zato berilo (Rimlj 6, 19-23) poziva vse vernike, naj bodo v resnici služabniki božji, ki rodijo sadove v posvečenje in končno v večno življenje.

MESEC PRESV. REŠNJE KRVI

Mesec julij pričanja s praznikom presv. Rešnje Krvi, zato je posvečen tej skrivnosti. Kristus bi nas bil lahko odrešil z eno samo kapljo ali tudi brez prelitja krvi, toda v svojih skrivnostnih načrtih, ki so za nas nedoumljivi, je hotel preliti to kri do zadnje kaplje. Brez dvoma je hotel s tem poudariti silno hudobijo greha in istočasno poka-

Zato se namreč trudimo, ker upamo v živega Boga, ki je odrešenik vseh ljudi, posebno vernikov (Tim 4, 10-11)

zati, kako silna je njegova ljubezen do nas ljudi. Spoštujmo to dragoceno Kri, vir našega odrešenja in opravičenja. Zajemajmo jo pogosto v zakramentu sv. Evharistije in častimo jo prisrčno v trenutkih povzdigovanja pri sv. maši. Imejmo strah pred smrtnim grehom,

saj je vsako slabo dejanje, ki nas oropa milosti božje oskrumba Jezusove Rešnje Krvi. Tako početje sliči dejanju neprištevitega človeka, ki bi kri, katera je bila namenjena pri operaciji za rešitev bolnika, brezbrizno razlil po tleh.

8. julija praznuje sv. Cerkev spomin sv. Elizabete, portugalske kraljice. Mnogo je morala potrpeti s svojim možem, toda zavedala se je, da je tudi zakonski drug zmeraj vključen v načrte božje Previdnosti. Zato ga je ljubila, spoštovala in bolj z zgledom kot besedo vodila k Bogu. Lepo ga je pripravila na smrt in mu tako rešila dušo. Naj bi vse krščanske žene imele v njej svetel zgled, kako je treba ravnati z možmi, čeprav so včasih neprijazni, osorni in od Boga oddaljeni.

Tudi poglavarji držav lahko postanejo svetniki. Dokaz za to nam je nemški kralj sv. Henrik V. (15. julija). Toda vladarski položaj človeka nehote vabi, da bi svojo oblast napačno rabil. Zato sv. Cerkev stalno moli za oblastnike, da bi vladali pravično in se zavedali svoje velike odgovornosti. Prosimo tudi mi za svojo domovino, da bi kmalu prišli časi, ko bodo spet vladali možje, ki bodo imeli božjo postavbo za najvišji zakon svojim odločitvam.

18. in 19. julija se Cerkev spominja dveh velikih junakov krščanske ljubezni: sv. Kamila Lelija in sv. Vincencija Pavelskega. Oba sta ustanovila redovne kongregacije za pomoč bolnim in siromašnim, prvi v Italiji, drugi v Franciji. Krščanska dobrotelost je svojska naši veri. Ne samo nekateri, temveč vsi Kristusovi učenci morajo videti v svojem bližnjem Kristusa in mu pomagati po svojih močeh. Prav Vincencijeve konference, ki jih imamo organizirane tudi mi Slovenci v tujini, nas neprestano opozarjajo, da je slajše dajati kot jemati in da Bogu posodimo, kar bližnjemu poklonimo.

Vsi, ki so kdaj Boga žalili, pa se kasneje spreobrnil, imajo veliko tolažbo v osebi sv. Marije Magdalene (22. julija). Noben grešnik ni izključen iz božjega usmiljenja. Naj pa vsak pazi, da s spreobrnjenjem ne bo odlašal, kajti z milostjo se ne smemo igrati, poleg tega pa vemo, da pride smrt dostikrat nenadoma, kot tat in ne dovoli več, da bi se spravili z Bogom.

25. julija je praznik sv. Jakoba, ki mu pravimo starejši, ker je umrl dvajset let preje kot njegov soimenjak, Jakob Zebedei. Dal ga je umoriti vnuk kralja Heroda, Herod Agripa, da bi se priključil Judom. Španija ga ima za svojega narodnega zavetnika. Kot nekdanj mohamedanske Mavre, je španski narod pred dvajsetimi leti zaupajoč v svetnikovo priprošnjo pregnal tudi brezbožne komunistične sile s svojih s krvjo premočenih tal. Naj bi nam dal Bog dočakati tudi nam Slovencem tak dan zmage nad silami teme!

Naslednji dan je sv. Ana (26. julija), mati Marije Device, med Slovenci zelo čiščena in priljubljena svetnica. Vzgoja v družini največ zavisi od matere. Krščanska mati bo z molitvijo, žrtvijo in zgledom vedno dobrotnica bodočih rodov slovenskega naroda. Le žal mnoge sodobne matere že ne iščejo vzorov pri sv. Ani, temveč pri filmskih zvezdnicah in v plehkem čitvu.

29. julija je god sv. Marte, sestre Lazarjeve, ki ga je Gospod obudil iz groba. Marta je rada postregla Gospoda. Bila je praktično dekle, ki je povsod pomagala, kjer je bilo potrebno. Takih deklet in žena bo Cerkev vedno potrebovala, saj duhovnik marsičesa sam ne zmore storiti. Skrb za okras cerkve, oltarno perilo, čiščenje hiše božje, apostolske obiske, vse to lahko prevzame ženski svet.

Mesec julij se konča s praznikom sv. Ignacija, ustanovitelja jezuitskega reda

(31. julija). Bivši častnik je našel svojo pravi poklic ob branju življenja svetnikov, ko je ležal radi rane prikovan na bolniško posteljo. Dve stvari se nam ponujajo, da jih ob primeru sv. Ignacija zapišemo: da nesreče v tavnem redu dostikrat vodijo do sreče v duhovnem redu, zato ne zabavljajmo čez Boga, če nas obiskuje s križi. Brez dvoma zasluži duže pri tem svete namene. Drugič pa: Duhovno branje je že marsikateremu človeku odprlo oči in ga vnelo za Boga. Ljubimo zato svoj verski tisk, sami ga berimo, drugim priporočajmo in širim ga med svoje rojake. Tudi „Duhovno življenje“!

DVA MARIJINA PRAZNIKA

2. julija obhaja Cerkev prisojen praznik obiskovanja blažene Device Marije. Pravzaprav bi se morali tega praznika spominjati v adventu. Dejansko je nekoč Cerkev tudi tedaj praznovala. Toda, ker je rojstni dan sv. Janeza Krstnika 24. junija in ker je med sv. Janezom in Jezusom ter Janezovo materjo Elizabeto ter Marijo tako tesen odnos, je Cerkev omenjeni praznik predstavila v neposredno bližino Janezovega rojstva. Saj vemo iz sv. pisma, da je bil sv. Janez Krstnik očiščen izvirnega greha že v materinem telesu ob rojstilu, ko se ji je približala Mati božja Marija, tudi sama že v blagoslovljenem stanju.

V mašnih molitvah se spominjamo globokih resnic, da je Marijin porod Sina božjega začetek našega odrešenja, da sveti porod Materi božji devištvu ni vzel, marveč le posvetil. V istih molitvah tudi prosimo, naj bi nam praznovanje Marijinega obiskovanja odvzelo kazni za greh, dalo dušni mir in zdravilo ter pomoč zoper časne in večne nevarnosti.

Po sv. maši postanemo tudi mi deležni skrivnostnega spčetja Sina božjega.

jega v svojih dušan in zato tudi nas zavest, da po sv. obhajilu v sebi nosimo Boga, dviga k pesmi: Moja duša pove-
ličuje Gospoda. Po božjem usmiljenju
smo tudi mi podobno Mariji postali —
kristonosci.

Drugi Marijin praznik v juliju je pa
Karmelska Mati božja (16. julija). Iz
skupine samotarskih mož, ki so na
Karmelskem polotoku v Palestini ča-
stili Mater božjo, se je razvil red, ki si
je posebej nadel nalogo, da širi med
ljudmi Marijino češčenje. Cerkev je po-
trdila prikazen Matere božje, ki jo je
imel leta 1261 general reda Simon Stock.
Tedaj je Marija obljubila čimprejšnjo
rešitev iz vic vsem, ki bodo nosili kar-
melski škapulir. Karmelska Mati božja
je zelo češčena v Španiji, Italiji ter de-
želah Južne Amerike. Čile jo je izbral
celo za narodno zavetnico. Tudi za nas
bo dobro, če se bomo vpisali v karmelsko
bratovščino in z zaupanjem nosili njen
škapulir. Le kdo od nas si ne bi želel
tako uspešnega varstva kot je prav
Marijino ob uri naše smrti?

SVETA BRATA CIRIL IN METOD

V slovanskih deželah 5. julija, dru-
god po katoliškem svetu pa 7. julija,
praznuje Cerkev praznik slovanskih bla-
govestnikov Cirila in Metoda. S tem,
da ju je postavila v neposredno bli-
žino stebrov Cerkve sv. Petra in Pavla,
je gotovo hotela pokazati, da njuno
delo visoko ceni.

Svet občuduje veliko delo apostolskih
prvakov, ki sta zasejala seme božje
besede tako po Vzhodu kot na Zapadu.
Manj pa občuduje delo sv. Cirila in Me-
toda, čeprav sta z božjo pomočjo iz-
vršila nič manj čudovite reči. Najprej
sta oznanjala z največjim uspehom božji
nauk mnogim vzhodnim narodom; nato
pa ju je božja Previdnost poklicala še
v osrčje Evrope k slovanskemu ljudstvu.

Sicer so Slovani zvedeli o Kristusu

že od drugih misijonarjev. Toda ker so
bili dostikrat sebični in se vdinjali niz-
kim namenom zemeljskih kraljev, Slova-
nom niso prinesli resnice, temveč le po-
hujšanje in odpor do Kristusa.

Morala sta priti sveta brata, vsa
sveta, nedolžna, čista, ločena od greš-
nikov — kot govori praznično berilo —
da sta ponesla slovanskim rodovom Kri-
stusa v domači govorici. Njuno pot med
Slovani je vodil le en sam vzvišen na-
men: da bi Slovani živeli božje življenje
in ga živeli v izobilju. „Čudovit je Bog
v svojih svetih“, vzklika v darovanju sv.
Cerkev ob toliki apostolski gorečnosti
svetih solunskih bratov. Dosegla sta v
svoji nesebični ljubezni do duš, da je
deveto stoletje postalo za Kristusovo
Cerkev med Slovani stoletje preobilne
žetve.

Sveta brata sta nam zapustila iz-
reden zgled krčanskega življenja. Že
kot otroka sta se skrbno varovala greha,
iskreno spoštovala starše in učitelje ter
ljubila molitev in nabožne vaje. Strogo
sta pazila na svoja čutila in ničesar do-
pustila, kar bi moglo omadeževati njuno
čistost. Nista iskala zemskih časti in
užitkov, temveč samo božje: gradila
sta božje življenje v duši.

God očetov naše vere nam stavi resno
vprašanje, kako je z našo vero in našim
krščanskim življenjem. Slovanskim na-
rodom je krst pomenil včlenjenje v Kri-
stusa in začetek novega življenja. Kaj
ta pomeni nam? Ali morda le še uradni
list, ki ga je treba na zahtevo oblasti
predložiti? Bojmo se vere na papirju, ki
nima odjeka v našem vsakdanjem živ-
ljenju.

Vsem Slovanom veljajo besede ve-
likega papeža iz polpretekle dobe Leona
XIII.: „Hočem, da vsi častite sv. Cirila
in Metoda. Po milosti, ki jo imata pri
Bogu, naj katoličanom izprosita stano-
vitnost, ločenim pa voljo k zedinjenju!“

JOŽE JURAK

Vernost umetnika

O razmerju med umetnostjo in vero slišimo tako različne in nasprotujoče si trditve, da ob prvem vtisu stojiš pred njimi zmeden in ne veš, pri čem si.

Nekateri poudarjajo tesno povezanost obeh, umetnosti z vero. Kažejo na primere globoko vernih velikih umetnikov. Nekateri celo govore, da vsaka prava umetnina vsebuje močne religiozne vrednote. Drugi pa nasprotno zahtevajo ločitev umetnosti in vere, kot da nimata nič skupnega ali bi si celo bili nasprotni. Kažejo na primere nevernih umetnikov. Nekateri celo govore, da je „svoboda“ prave umetnosti nezdržljiva z „vezanostjo“, ki jo daje vera; da je zato vera ovira umetnosti in umetnika nevredna.

Govorimo o Resnici, Dobroti in Lepoti, ki da ji služi umetnost. A kaj je ta Resnica, Dobrota in Lepota?

LOČITEV MED VERO IN UMETNOSTJO

Najprej umetnost ni isto kot vernost. Ta dva izraza pomenita, kot je navadno pri različnih izrazih, tudi različne stvarnosti. Še več. Umetnost v navadnem pomenu besede tudi ne vključuje že sama religioznih vrednot kot takih.

Drug je namreč pojem umetnosti in drug pojem vere in vernosti, kakor koli ju pač pod različnimi vidiki označujemo. Moremo ju nazadnje razločevati po različnem predmetu, ki ga vsaka ima. Recimo o umetnosti, da išče in odkriva lepoto in jo z danimi prvinami ostvarja. Doživetje ob določenem okolju pesnik izrazi s pesmijo. Kaj je lepo? Narava in nje doživetje, ali pesem, izraz doživetja?

Oboje. Po lepoti predmeta je lep tudi njega skladen izraz, ki je delo umetnika. Vera pa je proti temu — vzemimo jo v najširšem pomenu in najmanj, kar je potrebno za vero — prepričanje o osebnem božanstvu, na čemer je potem zgrajen ves naš verski odnos do njega.

Tako umetnost tudi ni v nujni zvezi z vero, kot da bi brez vere ne bila možna nobena prava umetnina in bi bil neveren umetnik nekaj nemožnega. To velja samo po sebi in glede na določeno umetnino in določenega umetnika. Drugo je vprašanje, kaj bi bilo, če si zamislimo, da bi vere ne bilo. Ali ne bi morda človek zapadel divjaštvu, ki bi pomenilo tudi konec umetnosti? Morda je vera za umetnost tako absolutno gledano potrebna, zaradi njune tesne zveze in medsebojnega sovpljiva. A o tem tu ne govorimo. Celotnega pomena posameznih faktorjev v zgodovini ne moremo pregledati. Ob takih zamislih: kaj bi bilo, ko bi bilo, kar pa nikoli ne bo — moramo nazadnje reči: ne vemo. Bog ve, ki je ustvaril in uredil naravo in dal posameznim prvinam določeno moč, ki jo samo on pozna.

So primeri nevernih umetnikov, ki nam v svojih delih res odkrivajo lepoto. Zakaj lepota, ki nam je dana, da jo odkrivamo in tu uživamo, je ustvarjena lepota, lepota stvari. To človek more odkrivati in jo uživati, ne da bi mislil na neustvarjeno Lepoto, na vir vse lepote. To je možno zaradi slabosti človeškega spoznanja in doživljanja, ki resničnosti ne dojema v vseh odnosih, v katerih je. More celo prezreti ta bistveni odnos stvari do Stvarnika, ustvarjene lepote do neustvarjene Lepote. Člo-

vek more občudovati stvarstvo, a ne videti Stvarnika. Človek je pri tem kot otrok, ki sprejme sladki kruh in v poželenju po njem ves ostane v njem in ne vidi sladkega srca matere, ki mu je takega zamesila. Umetnost tako ne vodi nujno in v vsakem primeru k veri; bolje rečeno: vodi, a ne privede, tudi zaradi slabosti in zlosti človekove volje.

Umetnost bitno ni možna brez Boga, ki je vir vsega dobrega. Možna pa je umetnina, ne da bi se umetnik Boga zavedal, ne da bi veroval.

Zato je govorjenje o Lepoti večkrat nejasno in dvoumno in drugo pomeni pri vernem umetniku in drugo pri nevernem. Tudi Nietzsche in Voltaire bi mogla govoriti, da je njuno življenje posvečeno službi Lepote in obenem, — kar je najbolj usodno, pa v tej zvezi nujno — dostaviti, da je to njuna religija. To se more lepo slišati, je pa dejansko pojmovna zmeda in brezbožno. Ta „Lepota“ je le lepota stvari, ki je človeka upijanila, brezosebna vrednota, ob kateri je človek le esteticist, a brez vsake religiozne misli. Če pravi, da je to njegova „religija“, je to zloraba pojma religije in mu mi prav tako in še bolj upravičeno odgovorimo, da je to v resnici le „malikovanje“ lepote. Lepota, ki bi morala privedi človeka k Bogu, v njegovem srcu izpodrine Boga in religijo in zavzame njuni mesti, je malik.

Med tem esteticizmom in religioznostjo je velika razlika, čeprav ju loči le en korak. Vernost se začne, ko se človek od ustvarjene popolnosti, tu lepote, dvigne do osebnega Boga, ki ga v luči tiste popolnosti spozna kot nje vir in neustvarjeno popolnost samo. V tem doživetju je vključena tudi zavest popolne odvisnosti od Boga, iz katere so tudi dolžnosti za njegovo življenje.

Res je sicer, da umetnik že kot umetnik na nek način Boga časti, naj bo veren ali neveren. A različno je to njuno

Pokojni arhitekt Jože Plečnik, ki ni bil samo velik v svojem ustvarjalnem delu na polju arhitekture, temveč tudi velik v svoji globoki veri in zvestobi da katoške Cerkve

češčenje. Neveren ga časti le nezavestno in objektivno, kot ga časti vsaka stvar, ki po svoji popolnosti razodeva njegovo slavo. Veren umetnik pa Boga časti zavestno in subjektivno, kot je njegova dolžnost, ker za Boga ve in ga priznava.

Esteticizem, v katerem kult lepote izključuje vernost in jo hoče nadomestiti, je zabloda. Ustvarjeni lepoti ne dopusti, da bi izpolnila svoje naravno poslanstvo in za lepoto občutljivo bitje privedla do neustvarjene Lepote same in do vernosti. To pomeni neko nasilje lepoti, kljub vsemu poudarjanju lepote in predanosti lepoti.

ZVEZA MED UMETNOSTJO IN VERO

Kot smo pravkar rekli, imajo stvari in vsaka popolnost v stvarstvu po svoji naravi poslanstvo, da nas k Bogu vodi. Stvari niso le za to, da jih uživamo in s tem v njih samih ostanemo, ampak da po njih k Bogu pridemo.

V tem smislu stvari služijo tudi umu mislečega človeka; vsaka stvar mu kaže k Bogu, kot nam vsak žarek sonca, če mu sledimo, pokaže sonce. Tako nas vsaka stvarca, če jo skušamo dojeti, pripelje k Bogu, do prepričanja o Bogu, do vere. Odličnejše stvari pa so še glasnejše priče o Njem. Ena takih velikih popolnosti in stvarstvu in najglasnejših prič, ki človeku govori o Bogu, je lepota stvarstva. Ta kaže na Boga kot neskončno Lepoto in nam daje zato posebno globoko „doživetje“ o Bogu; saj smo prav za to vrednoto splošno tako dostopni in nas tako silno privlači.

Iz tega je razumljivo, da prava, resnična in čista umetnost tako učinkovito človeka vodi k Bogu in do vere, kakor koli že napravi umetnik ta potrebni korak iz zgolj esteticizma v religioznost, od lepote k Lepoti. Ni važno za nas, ali ta korak napravi kot umetnik ali kot človek, kar umetnik tudi vedno ostane in je ta korak njegova dolžnost. Govorimo o tesni zvezi med umetnostjo in vero, kakor se sicer med seboj razlikujeta, kar smo poudarili. Pravi umetnik je vedno tudi mislec in sicer globok mislec, čeprav navadno v njem splošno poudarjamo le domišljijo in čustvo. V njem umska globina ne zaostaja za čustveno, ker čustvo ni neosnovano. Je pa njegovo umevanje navadno bolj spontano in intuitivno in ne toliko formalno, vedno pa spremljano po močnih odmevih v domišljiji in čustvu, da njegovo doživetje tako zajema bolj celega človeka. Tako umetnik zajema stvarnost globlje, da nam

izčrpa v njej skrite lepote, po vseh možnih vidikih in njenih odnosih, ki površnemu in konvencionalnemu opazovalcu ostajajo skriti. Seveda je umetnik in umetnik in je možno v tem veliko stopnjevanje. A pravi umetnik je težko, da bi prezrl stvari in ustvarjeni lepoti bistveni metafizični odnos do neustvarjene Lepote. Umetnik išče harmonije; zadnjo in najvišjo najde v Bogu. Če ne stori tega zadnjega koraka in ne pride po umetnosti do religioznih vrednot, ni to iz umetnostnih razlogov, kot da bi ga od tega koraka zadrževala umetnost, ampak — kot splošno velja — iz nerazpoložene volje, v kateri Boga noče.

Rekli smo že, da v vsakem primeru umetnost človeka ne pripelja k Bogu, do vere, kot dokazujejo posamezni primeri. Resnico zadnjih naših izvajanj pa dokazujejo morda še bolj pogostni primeri velikih in največjih umetnikov, ki so globoko religiozni značaji in jim je to religiozno globino dajala prav čista služba umetnosti. Zgodba umetnikov konvertitov, ki jih je do Boga in h globoki veri pripeljala prav umetnost, je znana.

Iz vsega tega moremo zaključiti, da umetnost, čeprav ne privede vedno nujno k veri, človeku olajšuje pot do Boga in mu vero utrjuje in pogloblja, če sam temu ne stavi ovir. V tem pomenu umetnost vsebuje religiozne vrednote; ne formalno, ker je nekaj drugega kot vera, pač pa virtualno, ker k veri vodi. Morda se res tak umetnik v svoji samoraslosti in svobodoljubnosti kdaj težko ukloni formam svoje konfesije, kar more biti iz različnih zunanjih razlogov in v njem večkrat iz različnih predsodkov; a to resničnosti zadnjega našega sklepa o koristi umetnosti na poti do religioznih vrednot in religiozne globine ne ovrača.

Iz tega razloga tudi religija ceni umetnost, kot vzgojiteljico za Boga, ki človeku odkriva lepoto in ga vodi k Le-

poti. Zato tudi krščanstvo umetnost sprejema v svojo službo.

Ko govorimo o tesni povezanosti med umetnostjo in religioznostjo, in smo pri tem pokazali na to, kaj umetnost daje veri, bi nam preostalo v sistematični obdelavi še vprašanje, kaj religioznost daje umetnosti. Za zaključek o tem samo kratek namig.

Religioznost daje umetnosti najprej nov in to najodličnejši objekt: Boga in naš odnos do Njega. Res Boga ne dojemamo neposredno, kot doživljamo naravo, ki prevzema umetnika in nje doživljanje odkriva v svojih delih. A prav tako kot narava našo duševnost prevzema tudi odnos do Boga: borba za to resnico preko dvomov in zmot, borba za uveljavljanje te resnice v življenju, vest, zaupanje, vdanost, ljubezen, kesanje... Tu je višek človekovega življenjskega doživljanja, pač ob najvišjem objektu, in višek lepote in bogastva notranjega sveta. In notranji svet je umetniku pač vedno glavni, če ne pod nekim vidikom bolj upravičeno rečeno, edini zaklad njegovega črpanja. Odnos do Boga, ki ga posreduje umetniku religioznost, oplaja in plemeniti njegovo umetnost. Prav po tem sega umetnost najgloblje v „problematiko“ človeka. Res morda ob kriku strasti trenutno nima smisla za ta najgloblja doživetja; pa bo strast utihnila, ti problemi pa bodo v najglobljih globinah tem bolj zaživel. Po tem prav prejema umetnost v posebni meri svoj večnostni značaj in najvišjo izpopolnitev.

In če na ta odnos vere do umetnosti pogledamo v luči zgodovine, pa naj mi-

slimo na kršč. umetnost ali umetnost v človeštvu splošno? Upravičeno se sprašujemo, kaji bi bilo s človeško umetnostjo brez religioznosti. Če odmislimo religiozne prvine, bi ne bilo velikih biserov svetovne umetnosti in mnoge druge stvaritve bi zvođenele, če jim to vsebino vzamemo. Kaj bi šele bilo, če si mislimo, da bi bil izločen vsak vpliv religioznih prvin na umetnost. Kaj bi še ostalo od svetovne umetnosti na področju poezije, glasbe, literature, slikarstva, kiparstva, stavbarstva?

✱

Mislim, da bi s krščanskega stališča odnos umetnosti do vere mogli kratko izraziti tako: Kot je Bog vir vsega dobrega, je tudi prvi vir umetnosti. Vendar ni v vsaki umetniški stvaritvi in v vsakem umetniku to že tudi nujno v zavesti; to je: ni vedno za umetnino vera potrebna. Umetnik tudi ne pride nujno do te zavesti, do vere. A če gledamo umetnost splošno v človeštvu, moramo reči, da se objektivna zveza med umetnostjo in Bogom kaže v človeštvu tudi subjektivno in se tudi v tem pogledu človeška narava izkazuje kot nezmotna pričevalka resnice. Umetnost in vera sta v človeštvu dejansko v najtesnejši zvezi. Tudi umetnost izvršuje najvišje stvarjem dano poslanstvo, da človeka vodi k Bogu, k veri; vernost pa je obratno umetnosti v močno pobudo, jo dviga in plemeniti — in so dejansko svetovni umetnosti pomagale do takega viška verske prvine v človeštvu.

FRANC GNIDOVEC, Argentina

Evangelij po svetem *Luku*

RAZLAGA DR. MIRKO GOGALA

GORJE VAM FARIZEJEM... GORJE VAM PISMARJEM..I

Ko je Jezus obračunal s tistimi pismarji in farizeji, ki so od njega zlohotno zahtevali znamenja z neba (Lk 11, 16), ga je neki farizej povabil k sebi na kosilo. Gospod je povabilo sprejel in izrabil to priložnost, da je vpričo vsega omizja izredno ostro napadel farizeje in pismarje zaradi njihove hinavščine.

Ta Jezusov govor je zelo podoben onemu, ki ga je imel v templju tri dni pred svojo smrtjo in o katerem nam je evangelist Matej zapustil izčrpno poročilo (Mt 23, 1-36). Vendar pa po vsej verjetnosti z njim ni istoveten. Pri Luku

je namreč govor preveč tesno povezan s kontekstom, da bi mogel biti umetno vanj prenešen, kot trdijo nekateri. Pa tudi oblikovno je med obema tolikšna razlika, da si ni mogoče misliti, da bi šlo za isti govor. Jezus je pač ob raznih priložnostih moral razkrinkavati hinavščino farizejev in pismarjev ter bičati njihovo hudobijo. Zato ni čudno, da v evangelijih na raznih mestih srečamo podobne, čeprav ne istovetne govore.

Sedaj pa kar pogledjmo, kako nam Luka opiše potek razgovora pri tistem kosilu:

Ko je to izgovoril, ga je prosil neki farizej, naj pri njem obeduje. In vstopil je ter sédel k mizi. Ko je farizej to videl, se je začudil, da se pred kosilom ni umil. Gospod mu je pa rekel: „Sedaj vi, farizeji, čistite čašo in skledo od zunaj, kar pa je znotraj v vas, je polno ropa in hudobije. Nespametni! Ali ni oni, ki je naredil to, kar je zunaj, naredil tudi tega, kar je znotraj? Ampak dajte to, kar je znotraj, v miloščino, in glejte, vse vam bo čisto. Toda gorje vam farizejem, ker dajete desetino od mete in rutice in vsake zelenjave, zanemarjate pa pravico in ljubezen božjo. To je bilo treba storiti in onega ne opustiti. Gorje vam farizejem, ker imate radi prve sedeže v shodnicah in pozdrave na trgih. Gorje vam, ker ste kakor grobovi, ki se ne vidijo, in ljudje hodijo čeznje, pa ne vedo.“

Oglasi se pa eden izmed učiteljev postave in mu reče: „Učenik, s takimi besedami žališ tudi nas.“ On pa mu je rekel: „Tudi vam

učiteljem postave gorje, ker nalagate ljudem neznosna bremena, sami pa se teh bremen niti z enim prstom ne dotaknete. Gorje vam, ker prerokom zidate grobnice, umorili pa so jih vaši očetje. Torej spričujete in potrjujete dejanja svojih očetov; zakaj oni so jih umorili, vi pa jim grobnice zidate. Zaradi tega je tudi božja modrost rekla: 'Pošiljam k njim preroke in apostole, in izmed njih bodo nekatere umorili in nekatere pregnali, da se bo terjala od tega rodu kri vseh prerokov, ki je bila prelita od začetka sveta: od krvi Abelove, do krvi Zaharijeve, ki je bil ubit med oltarjem in templjem.' Da, rečem vam, terjala se bo od tega rodu. Gorje vam učiteljem postave, ker ste vzeli ključ do spoznanja: sami niste vstopili, in tudi tistim, ki so hoteli vstopiti, ste zabranili."

Ko jim je to povedal, so začeli pismouki in farizeji silno vanj tiščati in ga izpraševati o več rečeh, pri čemer so nanj pazili in želeli iz njegovih ust kaj ujeti, da bi ga zatožili (Lk 11, 37-54).

1. Ne zgleda, da bi farizej, ki je Jezusa povabil na kosilo, imel pri tem kake slabe namene. Morda ga je k temu nagnila celo neka simpatija do izrednega Učenika. Seveda pa je tudi res, da nihče ni bil bolj spreten kot kak farizej, če je bilo treba rešiti zunanji videz ali pa ločiti teorijo od prakse. Pa naj je že bilo kakorkoli, Jezus je povabilo sprejel. Stopil je v hišo in še preden se je farizej dobro zavedel, je Gospod že sedel pri mizi, ne da bi si bil prej umil vsaj roke. To je seveda čisto namenoma storil, da bi tako lahko dal farizejem potreben nauk.

V očeh farizejev je bilo takšno Jezusovo ravnanje zelo velik greh. Po „izročilu starih“ — tako so se imenovali predpisi, s katerimi so pismouki razlagali in dopolnjevali Mozesovo postavo — je bilo prepovedano jesti z neumitimi rokami. Umivanje rok je bilo potrebno, da so se rešili obredne nečistosti, ki so si jo morda, čeprav nevede, nakopali. Še celo pa si je bilo treba umiti roke, ko se je kdo vrnil s trga ali z ulice; kajti tam je bilo še več možnosti, nakopati si obredno nečistost, zaradi stika z nepoznanimi ljudmi. Iz istega razloga so farizeji umivali tudi razne predmete, ki so

se jih pri jedi morali dotikati: čaše, vrče, skleda, kotlje in celo naslonjače, na katerih so med jedjo sedeli (prim. Mk 7, 3-4).

Na to obredno očiščevanje so farizeji silno veliko dali. Imeli so pravo manijo glede tega. (Ne tako glede higijenskega in moralnega očiščevanja). Pomen zadnjih predpisov so (na podlagi 3 Moz 15, 11) tako pretiravali, da so postali naravnost neznosno breme; kajti trdili so: „Kdor si pred jedjo ne umije rok, je kriv, kot če bi nečistoval. In kdor si po jedi ne umije rok, stori greh, kot če bi koga ubil“ (prim. Knabenbauer k Mt 15, 2). Preprosto ljudstvo, ki se teh predpisov glede obrednega umivanja (in še drugih farizejskih navad) ni tako točno držalo, so farizeji zaničljivo nazivali „an haárez“, to je: drhal, zarobljenci. Smatrali so jih za prekleto, ker se niso držali njihovih postav (prim. Jan 7, 49). S takimi niso smeli imeti kupčijskih zvez, pa tudi sicer so morali živeti čim bolj ločeni od njih (odtod ime: farizej-ločenec). Komu izmed te drhali bi slavní Juda, s priimkom Sveti, ne dal niti koščka kruha, pa čeprav bi ga videl od lakote umirati. Naš farizej pa je Jezusa, ki je tudi spadal v isto

vrsto, kot je s svojim ravnanjem pravkar dokazal, v svoji naivnosti celo povabil na kosilo! Nič čudno, če ga je spravilo v tako nevoljo, ker se Jezus pred kosilom ni umil, da so se mu njegove misli lahko brale na obrazu. Jezus vsaj je te misli bral in tako se je vnela živahna razprava.

2. Jezus je farizeju na njegove misli takole odgovoril: „Sedaj vi, farizeji, čistite čašo in skledo od zunaj, kar pa je znotraj v vas (— duša), je polna ropa in hudobije. Nespametni! Ali ni oni, ki je naredil to, kar je zunaj (— telo), naredil tudi tega, kar je znotraj (— duša)? Ampak dajte to, kar je znotraj (čaše in sklede), v miloščino, in glejte, vse vam bo čisto.“

Jezus primerja farizeje s človekom, ki posode, iz katerih bo jedel, očisti samo od zunaj, znotraj pa jih pusti umazane. Farizeji so namreč s škropulozno natančnostjo izpolnjevali predpise o zunanjem očiščevanju svojega telesa, dočim pa so notranjo čistost svojih duš povsem zanemarjali. Znotraj so bili polni hudobije in vsak čas pripravljeni, da si z ropom ali na kak drug nepošten način pomnože svoje premoženje (prim. Mk 12, 40). In pri vsem tem so bili še celo prepričani, češ da le oni prav Boga časte. Kakšna hinavščina in kakšna nesramnost! Jezus jih resno opomni, naj vendar pomislijo, da Bog ni ustvaril samo telesa temveč tudi dušo. Zato ne smejo skrbeti le za zunanjo čistost svojega telesa, temveč tudi za notranjo, to se pravi нравno čistost svojih duš, ki pred Bogom edina res nekaj velja.

Potem pa je Jezus farizejem še nakazal pot do te notranje čistosti. Priporoči jim, naj dajo v miloščino „to, kar je znotraj“, namreč čaše in sklede. To je en verjeten pomen grškega izraza „ta enonta“, ki ga drugi prevajajo: „no svojih močeh“; potemtakem naj bi Jezus

farizejem priporočil, naj dajejo miloščino „po svojih močeh“. Naj bo že kakorkoli, smisel Jezusovih besed je v obeh primerih bistveno isti. Jezus hoče, da farizeji rop nadomeste z miloščino. Namesto da kradejo tujo lastnino, naj od svojega dajejo revežem. Takšna miloščina bo očistila njihovo notranjost, s čimer bo vse ostalo čisto zanje. Ker Jezus takoj nato očita farizejem, da so zanemarjali „pravico in ljubezen“, lahko iz tega upravičeno sklepamo, da mora biti miloščina, ki jo on priporoča, oprta na pravičnost in storjena iz ljubezni. In nobenega dvoma ni, da tako pojmovana miloščina očiščuje naša srca in naše duše. To ravno bo kasneje storil Zahej ob priliki Jezusovega obiska v njegovi hiši in Gospod ga bo zaradi tega pohvalil (Lk 19, 8-9). Poleg tega se ta misel o miloščini in njeni očiščevalni moči zelo pogosto ponavlja v sv. pismu (prim. Tob 4, 11; 12, 19; Dan 4, 24; Lk 16, 9; Apd 10, 4; prim. Bover k t. m.).

3. Temu prvemu izvajanju je Jezus dodal še tri obtožbe, vse naperjene proti farizejem. Prva obtožba je neposredno navezana na prejšnjo misel: „Toda gorje vam, farizejem, ker dajete desetino od mete in rutice in vsake zelenjave, zanemarjate pa pravico in ljubezen božjo. To je bilo treba storiti in onega ne opustiti.“

Po predpisih Mozesove postave so Judje morali plačevati desetino od domačih živali ter od žita, sadja in olja (prim. 3 Moz 27, 30; 5 Moz 12, 16; 14, 22). Farizeji pa so v svoji ozkornosti dajali desetino tudi od najmanjših vrtnih zelišč, kot n. pr. od mete, rutice, kopra, kumina (prim. Mt 23, 23). To sicer samo na sebi ni bilo nič graje vrednega, bilo pa je zelo nepomembno. Kljub tej navidezni tenkovestnosti pa so farizeji lahkomišljeno prestopali postavo v važnih rečeh; kajti popolnoma so zanemarili „pravico in ljubezen božjo“. „Pra-

vica“ (gr. krísis) v tem slučaju pomeni preudarnost in pravilno razsojo, kaj je važno in kaj ni važno, kaj je samo dovoljeno in kaj je ukazano, kaj je le hvalevredno in kaj zares potrebno. Ker je farizejem te pravilne presoje povsem manjkalo, so izgubili izpred oči to, kar je zares veliko in pomembno, namreč ljubezen do Boga in do bližnjega, ki vse ostalo obseže in vključuje. Jezus potemtako tudi tu očita farizejem notranjo pomanjkljivost, namreč pomanjkanje vesti, ki bi bila zmožna pravilne presoje, in pomanjkanje ljubezni.

V isto rano je zadela tudi druga Jezusova obtožba: „Gorje vam farizejem, ker imate radi prve sedeže v shodnicah in pozdrave na trgih.“ Jezus s tem ne graja ker imate radi prve sedeže v shodnicah in dobro, temveč graja nečimerno hlepenje po časti, ki so ga farizeji ob vsaki priložnosti razodevali. Pri svojem napačnem vrednotenju so čez vse ljubili zunanja častna mesta in zunanje znake časti. V tem se ni razodevala le njih ošabnost temveč tudi pomanjkanje ljubezni do bližnjega. Kajti hlepenje po prvih mestih in po časteh sploh, nujno vključuje nek prezir in zaničevanje ostalih ljudi. Kako napačna je potemtako bila ljubezen farizejev. Namesto da bi ljubili ljudi, so ljubili prva mesta in zunanje znake časti in tako resnično ljubezen bili v obraz.

Še bolj porazna pa je zadnja obtožba: „Gorje vam, ker ste kakor grobovi, ki se ne vidijo, in ljudje hodijo čeznje, pa ne vedo.“ Če se je kdo pri Judih dotaknil groba, je bil 7 dni obredno nečist (prim. 4 Moz 19, 16). Zato so grobove belili, da se jih pomotoma nihče ne bi dotaknil. Toda s časom je grobove prekril prah in zarasla trava, tako da jih mimoidoči niso več mogli razločiti. Taki nevidni grobovi so bili farizeji. Bili so polni notranje gnilobe in npravne pokvarjenosti, ki so jo pa na zunaj znali pri-

kriti s svojo hlinjeno svetostjo. Zato so se jim ljudje nič hudega sluteč bližali, toda v občeivanju z njimi so se še sami okužili. Farizeji so jim namreč vlili v glavo popolnoma napačen pojem o npravnosti in so tako npravno še nje izkvarili. Ta prevrnjen npravni red je bil največja ovira, da se niso mogli približati evangeliju, ki bi jih preko prave in pristne svetosti pripeljal k Bogu.

*

Med gosti pri farizejevi mizi, kjer se je vse to dogajalo, so bili poleg farizejev navzoči tudi učitelji postave. Pismarji niso bili vsi farizeji, vendar pa jih je veliko pripadalo tej stranki, v kateri so prav oni imeli odločilen vpliv. Pismarji so namreč razlagali postav v farizejskem duhu, farizeji pa so se potem njih nauka suženjsko držali. Zato so gornje Jezusove obtožbe proti farizejem pravzaprav še bolj veljale pismarjem, kot so oni sami to dobro čutili. Nič čudnega torej, če je eden izmed njih skušal ugovarjati: „Učenik, s takimi besedami žališ tudi nas.“ Jezusu je ta protest ravno prav prišel, da je lahko še po pismarjih čisto naravnost udaril. Tudi proti njim je izrekel tri obtožbe.

1. Prva se je podobno kot pri farizejih nanašala na razlago postave: „Tudi vam učiteljem postave gorje, ker nalagate ljudem neznosna bremena, sami pa se teh bremen niti z enim prstom ne dotaknete.“ — Mozesova postava je bila že sama na sebi težko breme, kot nam med drugim pričata Peter (Apd 15, 10) in Pavel (Gal 5, 1). Pismarji pa so jo s svojo nemogočo razlago še bolj ctežili. Namesto da bi iskali duha postave, so se suženjsko držali črke in si na podlagi svoje dlakoepske analize izmišljali vedno nove predpise in iz njih samovoljno delali spet nove zaključke. Tako je postava za ljudi postala zares neznosno breme. Po drugi strani pa so

si učitelji postave v svoji premetenosti poiskali sami zase dovolj izhodov iz težav. Pred svojo vestjo so se znali tako izgovoriti, da so se sami povsem izognili težkim bremenom, s katerimi so onemogočili življenje drugim, manj poučenim. Tako početje pismoukov je bilo hudo nasilje proti Bogu, ki je postavil, in proti ljudem, zaradi katerih jo je dal.

2. Druga Jezusova obtožba, ki jo spremlja daljša razlaga, se nanaša na zločine nad božjimi odposlanci. Pismouki so zidali nagrobne spomenike prerokom, ki so jih njihovi očetje umorili. Ker se spomeniki običajno grade v počastitev, so pismouki s tem na zunaj ustvarjali videz, da preroke časte. Toda Jezus kot suveren poznavalec človeških src izjavlja, da jih je pri tem vodil čisto drug nagib. Pismouki so na znotraj odobraval zločine svojih očetov in so bili veseli, da so se prerokov znebili. Zato bo pa tudi sodba strašna. Ta rod bo namreč poklican na odgovor zaradi vse prelite krvi, kot je sklenjeno v načrtih božje modrosti.

Jezus ne pozna le natanko človeških src, temveč tudi o načrtih božje modrosti govori tako samo ob sebi umevno kot o vsem ostalem. Nič čudnega. Saj božja modrost je po posebnem prilaščanju Jezus Kristus sam (prim. 1 Kor 1, 24), ki je ob tej priliki (in morda že kdaj prej) razodel, kakšen odrešilen načrt je bil v svoji božji Previdnosti že od vekomaj zamislil (prim. Mt 23, 34, kjer Jezus isto sebi pripisuje). Ta božji načrt gre za tem, da vse do zadnjega poskusi, kako pripeljati svoje ljudstvo k zveličanju. Pošilja mu preroka za prerokom. Kljub temu, da je Bog že v naprej vedel, kaj se bo s preroki zgodilo, da jih bodo namreč preganjali in celo morili, da vendar ta načrt do konca izpeljan, dokler se mera ne dopolni. In Jezus naznači, da bo že v tem rodu njegovih sodobni-

kov mera napolnjena. Ta rod bo namreč križal samega Sinu božjega, ki predstavlja krono vseh božjih odposlanstev. In vendar bodo za Jezusom prišli še apostoli kot zadnji odposlanci. Ker pa bodo tudi apostoli preganjani in pomorjeni, bo Bog terjal od tedanjega judovskega rodu kri vseh prerokov, ki je bila prelita od začetka sveta: od krvi Abela, prvega mučenca (1 Moz 4, 8), pa do krvi Zaharija, sina Jojade, ki je v knjigah hebrejskega sv. pisma omenjen kot zadnji mučenec (1 Kron 24, 26 sl. Če je pri Mt 23, 35 rečeno, da je bil Zaharija sin Barahijev, je to bržkone pomota grškega prevajalca ali pa prepisovalca. Sinaitski rokopis tega pridevka nima. Sv. Hieronim pa pravi, da je v evangeliju Nazarajcev bral „sin Jojadov“).

Vsak prerok in vsak apostol je bil za Jude brat, ker so bili z njim iste krvi. Zato Jezus prav posrečeno pokaže, da je že v Kajnovem bratomoru prvi slučaj, zaradi katerega se bodo morali zagovarjati. Saj to je vendar bilo pisano njim v opomin, da bi se sami bolj varovali in ne bi prelivali bratovske krvi. Pa se za to niso zmenili. V podobnih okoliščinah kot Abel je bil umorjen tudi duhovnik Zaharija. Na povelje kralja Joasa je bil ubit pri izvrševanju svoje duhovniške službe med žgalnim oltarjem in med svetiščem. Tik pred smrtjo je Zaharija še vzkliknil: „Bog naj to vidi in maščuje,“ podobno kot je rečeno tudi o Abelovi krvi, da je klicala v nebo za maščevanje.

In ura tega božjega maščevanja je že skoraj nastopila, kot Jezus slovesno izjavlja. Bog bo nad Jezusovimi sodobniki kaznoval vse zločine, ki jih je cel narod v teku stoletij zagrešil. (Kot vidimo, se ves judovski narod smatra kot ena sama moralna celota.) V tem seveda ne bo nobene krivice; kajti zločin Jezusovih sodobnikov, ki so umorili Jezusa in apostole, je veliko hujši kot vsi

Gornja slika je bila vzeta ob jezeru Nahuel Huapi. Ob g. škofu Janko Gerzetič, sin slovenskega zdravnika v Bariločah dr. Alojzija Gerzetiča, ki je pripravil škofov obisk. Spodnja slika pa prikazuje slovensko družino iz Bariloč ob priliki blagoslovitve Planinskega stana Slov. planinskega društva v Bariločah

zločini njihovih očetov, ki so morili preroke. Zato bo tudi kazen, ki jo zaslužijo, tako huda, kot če bi morali dajati odgovor za vso nedolžno prelito kri od Abela do Zaharija. Jezus ima pri tem v mislih porušenje Jeruzalema, ki se je uresničilo leta 70 po Kr.

3. Tretja obtožba proti pismarjem se nanaša na njih napačno razlago sv. pisma: „Gorje Vam učiteljem postave, ker ste vzeli ključ do spoznanja: sami

niste vstopili, in tistim, ki so hoteli vstopiti, ste zabranili.“ Pismouki so sebi lastili monopol za razlaganje sv. pisma. Kot znak svoje časti so nosili ključ, ki je brez dvoma bil globok simbol. S pomočjo svojega znanja in učenja bi mogli odkleniti pravi smisel svetega pisma, ki je, kot sploh vsa stara zaveza, vodilo ljudi h Kristusu. Toda pismarji so s svojimi napačnimi razlagami pravi smisel izkvarili. Tako se niso le sami oddaljili

od Kristusa, temveč so še drugim preprečili, da niso mogli priti k njemu.

*

To so najvažnejše Jezusove obtožbe proti farizejem in pismarjem (takratnim laičnim inteligentom), ki so predstavljali najvplivnejšo vodilno plast ljudstva. Seveda Jezus pri tem misli bolj na prakso kot na teorijo, bolj na splošnost kot na posameznika. V teoriji so pismarji n. pr. večkrat učili, da mora nauk biti združen z življenjem in da ni prav, biti z drugimi bolj strog kot s samim seboj. Kar pa se tiče prakse, pa zgodovinska poročila popolnoma soglašajo z Jezusovimi očitki. Seveda je tudi res, da niso bili vsi poedinci tako pokvarjeni, toda, kot rečeno, Jezus ne govori posameznikom, temveč splošnosti, ki je te očitke vsekakor zaslužila.

Vendar če natančno pogledamo Jezusove obtožbe, niso v njih ožigosane le judovske osebnosti, temveč splošno človeško duhovno zadržanje. Nevarnost za zmoto je pri človeku vedno v njegovem nagnenju, da produkt svojega lastnega duha, svoje iznajdbe in svoja odkritja, precenjuje. S tem se oddalji od resnice in zato tudi od Boga in od človeka. To se je nekdanj zgodilo pismarjem in farizejem in isto se danes dogaja modernemu človeku, ki je pozabil, da more le božji Duh prav voditi našega duha. Tudi moderni človek je na račun svojih lastnih dognanj zavrgel božjo resnico razodetja ali pa jo vsaj skuša blazno popravljati in prirojevati po svojih blodnjih izmišljotinah. Zato je zapadel bistveno istim zmotam kot nekdanj farizeji in pismarji.

Moderni človek, ki se je oddaljil od Boga, ni več zmožen pravilne presoje in pravilnega vrednotenja. Silno ceni malopomembne zunanosti, povsem pa zanemarljive resnične notranje in duhovne dobrine. Tankovestno izpolnjuje predpise družabne etikete, istočasno pa na čim prej spraviti proč iz svoje srede.

debelo prelamlja svete zapovedi krščanske etike, zlasti zapoved ljubezni do Boga in do bližnjega. Tak človek je tudi danes kot neviden grob, poln ropa, hudobije, častihlepija in vsakovrstne moralne gnilebe, ki pa jo spretno prikriva s plaščem modernosti in zunanega napredka. Kljub temu okuži vsakega, ki se mu približa. Prav tako je moderni človek brez Boga silno zahteven do drugih, dočim pa je do sebe skrajno prizanesljiv in popustljiv (dvojna morala: „gospodska“ in „suženjska“). In ker na vsak način hoče vztrajati v svojih zmotah, zato preganja in, če treba, tudi mori božje služabnike, ki ga hočejo pripeljati nazaj k resnici. In končno, tudi moderni človek si lasti „ključ do spoznanja“ kot svoj monopol. Trdi, da je le on zmožen dati svetu pravilno rešitev na vsa vprašanja. Dejansko pa je vprav on s svojo lažno filozofijo preprečil sebi in drugim, da ne morejo priti do resnice, do Kristusa.

Tako vidimo, da so Jezusove obtožbe proti farizejem in pismarjem tudi za naš čas ohranile svojo polno veljavo. In kot nekdanj je tudi za modernega človeka edina rešilna pot: povratek h Kristusu in njegovemu nauku. Človeški duh se mora spet ukloniti božjemu Duhu.

*

Ob takem razgovoru je bilo verjetno kosila hitro konec. „Ko jim je (Jezus) to povedal,“ ali kot pravi grški tekst: „ko je šel od tam,“ so za njim šli tudi farizeji in pismarji. Začeli so vanj tiščati z nenavadnimi vprašanji v upanju, da se bo Jezus morda zarekel in bodo od njega kaj takega zvedeli, zaradi česar bi ga lahko tožili. Kot vidimo, farizejem in pismarjem tudi zadnji Jezusovi opomini niso nič koristili. Nasprotno, sedaj ravno so odločeni za zadnji korak. Točno tako kot jim je Jezus preje dejal, so se preroka na vsak način hoteli znebiti in ga

Nazaj v planinski raj!

ŠKOF DR. GREGORIJ ROŽMAN MED ROJAKI V BARILOČAH

Cvetni teden smo imeli v svoji sredi g. škofa dr. Rožmana, ki se je odzval povabilu dr. Grzetiča. V torek, 9. aprila, ga je sprejela na bariloškem letališču manjša slovenska skupina. Markantna pojava g. škofa se je vidno odražala med ostalimi potniki, ko je stopil iz aviona in se podal med svoje znance. Po kosilu v hiši dr. Grzetiča, pri katerem je bil Prevzvišeni vse tiste dni gost, je šel pozdravit bariloške salezijance, ki so se že prej zanimali za našega g. škofa, a niso mogli javnosti obvestiti o njegovem prihodu, ker je Prevzvišeni v svoji skromnosti želel, da ostane njegov obisk Bariločanom čimbolj neopažen.

Zvečer so mu bariloški Slovenci pripravili skupen sprejem v lepo okrašenem Planinskem stanu, kjer je g. škof pozdravil vsakega posebej, deloma svoje stare znance že iz prejšnjega obiska leta 1949 in deloma nove člane bariloške slovenske družine. Med prijetnim pomenkom pri čaju in poticah ga je pozdravil v imenu vseh in v imenu bariloškega SPD njegov predsednik dr. Grzetič, izrekel dobrodošlico planincu med planinci in se mu zahvalil, da je žrtvoval svoje zadnje dragocene dni v Argentini Slovincem, naseljenim v deželi jezer. Želel je Prevzvišenemu uspeha pri njegovem dušnopastirskem delu in vsaj nekoliko oddiha med tako dragimi mu gorami. Dr. Arko je nato opisal razvoj slovenske bariloške družine v zadnjih letih in njeno planinsko udejstvovanje, nakar se je g. škof v toplih besedah zahvalil sprejemu, podčrtal potrebo po slovenski skupnosti, ki nam bo pomagala ohraniti slovenski jezik zlasti med našo mladino, in povabil vse na duhovno obnovo naslednje dni. V nadaljnjem prijateljskem pomenku smo izvedeli dosti zanimivosti

iz njegovih potovanj in iz življenja naseljenih v Severni Ameriki.

Drugo jutro po mašnem opraviu se tukajšnji župnik ni mogel vzdržati, da ne bi prosil g. škofa dovoljenja, da sporoči tudi ostalim svojim župljanom njegov prihod, nakar je po radiu obvestil Bariločane o visokem obisku in omenil odlike našega škofa, njegovo trnjevo življenjsko pot in pokazal njegovo izredno delavnost.

Škof dr. Gregorij Rožman v družbi fotografa Petra Arnška in Janka Gerzetič pod goro Cerro López v zalivu López

Dan sicer namenjen izletu z ladjo po jezeru, smo radi nagajivega vremena izkoristili za predvajanje dokumentarnih filmov iz bariloškega slovenskega planinskega udejstvovanja, večinoma še iz časov pokojnega Tončka Pangerca, česar je bil Prevzvišeni vidno vesel. Popoldne pa ga je gostitelj skupaj s Petrom Arnškom in svojim sinčkom Jankom odpeljal na Cerro Otto, odkoder je prekrasen pogled na jezero Nahuel Huapi z njegovimi številnimi otoki, polotoki in zalivi, obdano s temnimi gozdovi in gorami, s prelepim pogledom na Capillo, López in Catedralske stolpe. Nato ob Lago Moreno in Llao Llao, kjer so pojavili izletnike na večerjo Drajzibnerjevi.

Četrtek izlet je veljal Tronadorju. Mimo jezer Gutiérrez in Mascardi, ki je eno najlepših tukajšnjih jezer, je pripeljala pot izletnike v kraljestvo Tronadorja z njegovimi tisočletnimi ledeniki in ogromnimi navpičnimi skalami, čez katere pada polno slapov. Prevzvišeni ni mogel odtrgati pogleda od teh naravnih krasot in se je nebrestano zanimal za vsak vrh posebej, bil je ves pomlačen ob uživanju teh prirodnih lepot. — Povratek je bil združen z vožnjo v motornem čolnu čez jezero Mascardi. — Na tem izletu je počastil g. škof s svojim obiskom Jermanovo in Bavdaževo družino.

Isti večer smo se zbrali Slovenci v župni cerkvi k litanijam in duhovni obnovi, kjer so nam jedrnate besede g.

škofa segle globoko v dušo, nakar je spovedoval pozno v noč in nato še drugo jutro. Tukajšnji duhovniki, ki so tudi prisostvovali naši maši, so izrazili željo, da bi nas vsaj enkrat vsak mesec želeli videti in slišati naše ljudsko cerkveno petje pri maši. — Isti večer smo ob petih večernicah imeli ponovno priložnost slišati globoke misli in občudovati silo izražanja, ki so tako značilne za govore našega g. škofa.

Tudi v soboto se je zbrala skoro vsa slovenska bariloška družina pri zadnjem cerkvenem opravilu g. škofa, ki je ta dan odhajal. Obiskal je še par slovenskih družin in blagoslovil Planiski stan SPD, kamor so spet prihiteli polnoštevilno tukajšnji Slovenci. Lepo vreme, ki nam sicer vse tiste dni ni bilo posebno naklonjeno, nam je omogočilo skupno slikanje s katedralskimi stolpi in drugimi vrhovi v ozadju. Tukajšnji Foto Triglav bratov Arnškov se je potrudil pri slikanju, dr. Grzetič pa je posnel na filmski trak oba škofova izleta in njegovo bivanje v Bariločah.

Za slovo je spet prihitel, kdor je le mogel, in skupno smo pospremili g. škofa na letališče, kjer nam je bilo vsem težko pri srcu ob slovesu od tako dragega gosta, ki je bil te kratke dni tako zelo naš; tudi vrhovi njemu tako ljubih gora so se mu nasmehnili v slovo, pozlačeni tisto uro v poslednjih žarkih zahajajočega sonca, ki je tonilo za Capillo in Tronadorjem. Bariločan

Pravo veselje prihaja le iz srca, ki je srečno, ki ima mirno vest. ki koristi sebi in drugim. Zato mora biti pravi kristjan vesel! Napačno je, če si kdo krščansko življenje predstavlja kot nekaj žalostnega, mrtvega in misli, da je vsako veselje grešno. Saj nam prav Cerkev večkrat kliče: „Veselite se!“ In zakaj bi se ne veselili? Saj je veselje ustvaril Bog! Če se mi veselimo, se naš nebeški Oče veseli z nami. Z nami je pri vsaki jedi, v vsaki veseli družbi, pri vsaki poštenji zabavi. Veseli se s teboj, ko vdihaš pomlad in občuduješ cvetje in ko gledaš dozorevajoče žito in ga spravljaš, ko tvoje mladostne prsi vdiha vajo sveži gorski zrak, ko si srečen v družini. Povsod, kjer žare lica čistega, poštenega veselja, se Bog veseli z nami.

Slovo

Po zadnji maši in sveti dan gospoda nista vedela, kako bi drug drugemu izrazila svoje zadovoljstvo nad lepo uspešnim božičem. Čeprav sta bila močno utrujena in zaspana, sta bila hkrati zelo vesela, da sta vsaj nekaj mogla storiti za božjo čast in blagor neznatne čredice slemeniške fare.

„Spovedi je bilo veliko več, kakor si pričakoval,“ je bilo gospodu Pavlu zelo prav, da se je njegova pot na Slemenico izplačala.

„Si jih štel?“ se je župniku kar samo smejalo.

„Saj mi nisi dal fižolov, kakor si obljubil. Na prste pa tudi ni šlo dolgo.“

„Ne boj se! Je strežnik štel obhajance. 49 jih je bilo z ženskami in otroki vred. Za Slemenico nekaj neverjetnega. Ob zadnjem misijonu med vojsko, ko je bila zmaga že pred durmi, se jih je spovedalo le 31. Zdaj vsaj razumeš, zakaj sem te klical. Pri lastnem župniku se marsikdo ne mara spovedati. Najbolj sem bil vesel seveda učitelja. Tudi mežnarica je smatrala za svojo službeno dolžnost, da se izpove. Kako prav je, da si prišel!“

„Jaz pa ti moram čestitati za pridiganje. Veš kaj, Simon, da tako dobro po nemško pridigaš, si pa res niser mislil. Nekajkrat sem prekinil spoved, da sem te poslušal. Gladko in jasno govoriš in pa kratko napraviš, kar je zelo prav za ta mrz. Kar bi govoril več kot 10 minut, bi bilo itak le za klopi.“

„Kar bi govoril več kot dvajset minut, pa za hudiča, ker bi se ljudje name jezili!“ je bilo dušebrižniku všeč, da je pravo zadel.

„Tudi otrokom si lepo povedal. V ta-

borišču mi kar ne bodo verjeli, ko jim bom pripovedoval o tvoji pridigarški sposobnosti,“ je gospod Pavel vedel kako pohvala človeškemu srcu dobro stori.

„Kaj praviš pa k petju? Ti si dober pevec in mi moreš dati strokovno oceno, da ne bom našega zbora niti precenjeval niti podcenjeval?“ je dušebrižnik skušal vrniti gostu milo za drago.

„Da po pravici povem, me je petje najbolj prijetno presenetilo. Kaj drugega naj bi pričakoval v teh hribih, kakor da bo nekaj postaranih pevk cvililo na koru. V resnici sem pa naletel na zbor, ki bi lahko nastopil na radiu. Zlasti solistka je o polnoči dobro pela.“

„To je tisto dekle, ki sva jo videla sinoči v šoli. Čeprav ni slišala tvoje pridige, je lepo pela. Kaj pa pri otroški maši, ko sem maševal pri jaslicah, je lepo zapela tista punčka?“

„Zelo lep glasek ima. Dobra cerkvena pevka bo, če se ne bo prevzela, kot se po navadi vse prevzamejo.“ Gospod Pavel ni slutil, razen če mu je Klančarica pri spovedi povedala, kaj je dušebrižniku pomenilo Lindino petje. Saj mama ni le z njo v cerkev prišla, temveč je po dolgih letih tudi pri obhajilni mizi klečala med staro Klančarico in hčerko.

„Učitelju pač ne boš nikoli dosti hvaležen, da se mara ubijati s pevskim zborom. Nemara je bela vrana med korškimi nemškimi učitelji,“ je čez čas spet pripomnil gospod Pavel.

„Pred otroško mašo je prišel učitelj v zakristijo in se opravičil zaradi sinočnih besed v šoli. Dejal je, da do jutra ni mogel zaspati zaradi njih. Je res dober človek. Predno greš od tod, se mu bova šla zahvalit in mu čestitat.“

„Imaš prav, da tudi na to misliš, namreč na moj odhod. Mislim, da je prav, da najpozneje jutri odidem. Dosti dolgo že ima gostilničarka dela z dvema župnikoma.“

„Gostilničarka naj bo vesela, da je dobila stavo. Prav nič se ti ne mudi. Jutri pojdeva okrog kmetov, kakor sva obljubila Pavlini. Delavec je vreden plačila. To bi se ti smejali v taborišču, če bi se vrnil praznih rok. Jaz pa bi težko še kdaj koga dobil v pomoč.“

Gospod Pavel je pa le vztrajal pri svojem. Odšel bo na Štefanovo, pa naj bo dušebrižniku prav ali ne.

„Ako bi imel lastno gospodinjstvo, bi ostal do novega leta, če bi me preje ne odplovil. Tako pa ne ostanem niti en dan več, kakor sem rekel. Boljše prva zamera kakor druga. Narediva načrt, kako bova izkoristila te ure, ko sva morda zadnjič skupaj. Pozneje bogve, če se bova še kdaj videla.“

Dušebrižnik je gospoda Pavla dosti dobro poznal, da je vedel, da njegove odločitve ne bo predrugačil.

„Če se že doslej nisva držala nobenega načrta, se ga tudi sedaj ne bova. Kmalu bova šla kosit, nato pa spat. Tak je dnevni red po neprespani noči.“

„Nekoliko je prav, da se uleževa. Kaj pa jutri? Vlak odide iz Bistrice o pol treh.“

„Po zajtrku bova šla okrog kmetov in povsod pokadila hiše, kakor sva obljubila Pavlini. Kolikor več hiš bova obiskala, toliko več božičnih dobrot boš nesel v taborišče. Če ljudje Sršenki nikoli ne zapro vrat, tebe tudi ne bodo pustili praznega na pot. Pri Tratniku bova kajenje zaključila, kosila in od ondod šla na postajo,“ je bil načrt za čas Pavlovega bivanja na Slemenici brž do kraja narejen.

✱

Gospoda nista dolgo počivala. Sonce je tako lepo ogrevalo Slemenico, da go-

spod Pavel ni dolgo vzdržal v župnišču. Hotel si je še ogledovati lepo okolico. Nekaj časa se je pogovarjal z mežnarico, nato je prišel za njim dušebrižnik in sta odšla na sprehod na vzpetino nad Slemenico, odkoder sta imela še lepši razgled po Koroški vse tja do Karavank.

„Tu imaš sredi zime zelene gozdove. Okrog taborišča gledamo pozimi in poleti gole skale, ki jih niti sneg docela ne pokrije. Pa tudi veliko bolj mrzlo je v taborišču, kakor tu gori,“ so gospodu Pavlu misli neprestano uhajale v taborišče.

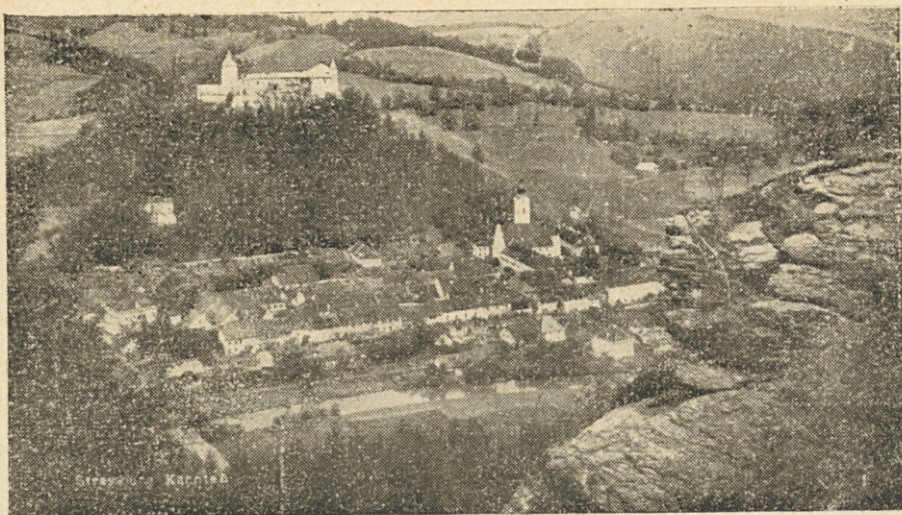
„Se ti smilijo gospodje, ki po lastni volji prezebajo ondi?“

„Po vsem tem, kar sem pri tebi doživel, se mi smilijo veliko manj kakor preje. Zase sem prepričan, da ste si vi, ki ste šli na fare, izvolili boljši del, ne toliko v materialnem kakor v duhovnem oziru.“

Dušebrižnik je bil vesel, da je gospod Pavel tako zelo menjal svoje mnenje in odobraval njegovo pastirovanje na Koroškem. Brž se je oprl na njegove besede in nadaljeval:

„Tudi še sedaj, ko že vsi govorite le še o Ameriki, bi nemara bolje storili, ako bi vstopili v dušno pastirstvo v tej škofiji, kamor nas je božja Previdnost poslala in kjer je dela za vse dovolj in ga bo še več v prihodnjih letih, ko bodo starejši gospodje pomrli. Če kje, tudi tu velja: Boljše drži ga, nego lovi ga. Znanje tujega jezika je zaklad, ki ga zna človek prav ceniti šele tedaj, ko mora v drugi deželi zopet začeti znova in nekaj časa ni za nobeno rabo. Razen tega tu že poznamo razmere, navade, način pastirovanja in tako približno vemo, kaj nas čaka. Kako bo z nami v Ameriki, nihče ne ve. Zlasti glede Južne Amerike še nimamo jasne slike.“

Gospodu Pavlu ni bilo več na tem, da bi spravljal dušebrižnika v Ameriko,

Mesteca Strassburg v Krški dolini (Koroška), nad katerim se dviga grad, ki je dal ime naselju pod seboj. V njem so nekdanje stolovali krški škofje. Sedaj žal nevzdržno razpada

in je povedal še to, kar je preje zamolčal:

„Iz skopih poročil, ki jih imamo, se razvidi, da je duhovnik ondi navaden uradnik, ki mora ves dan presedeti v župnijski pisarni. Pisarne se reši le tedaj, ko gre krstit ali bolnika previdet. Nadalje vemo, da so župnišča polna župnikovih nečakov in zlasti nečakinj, ki si izbere najboljše sobe v hiši; da na kaplana pade večina dela in je pri tem deležen malo pozornosti in spoštovanja pri številnih sostanovalcih. To je približno, kar sem bral v nekem pismu iz Argentine. Tu pa si sam svoj gospod in ti nihče ne rogovili po hiši. Delaš, kar se tebi prav zdi, in pri vsem tem lahko veliko storiš za božje kraljestvo.“

„In še nisi vsega povedal,“ se je čutil dušebrižnik vedno bolj trdnega v svojem sedlu. „Tu gledaš domače gore, dobivaš slovenske liste in imaš upanje, da prideš prej ali slej v dušno pastirstvo

med slovenske ljudi, kjer je slovenski duhovnik ljudem ne le v versko, temveč tudi v veliko narodno in prosvetno oporo. Nekoč nas bo zgodovina sodila. Bojim se, da bo vaš beg s Koroške obsojila.“

„Vse je res, kar praviš. Težava je le v tem, ker nihče ne ve, kaj bo s slovensko Koroško. Kaj misliš, jo bo Tito dobil ali ne?“

„Lahko dobi vse, kar zahteva, lahko le nekaj, kakor na Primorskem, lahko pa tudi nič.“

„In če ne dobi vsega, česar si ne morem misliti, kaj bo po tvojem mnenju s Koroškimi Slovenci, ki bi ostali v Avstriji. Včeraj sva govorila o njihovi preteklosti, danes mi povej še, kaj misliš o njihovi bodočnosti!“

„Če Tito ne uspe, bo teklo ponemčevanje dalje. Tudi če bi Avstrijci v stiski kaj obljubili, bodo pozneje besedo pozrli in skušali nadaljevati tam, do

koder bo pod Hitlerjem prišli. Pridigo, ki jo je Slomšek govoril v Blatogradu pred sto leti, bi danes mogel ponoviti proš v Tinjah, proti koncu stoletja pa proš v Doberli vesi, če bi ju nemčurji sploh pustili do besede.“

„Na žalost tudi nekateri cerkveni dostojanstveniki mislijo, da je za deželo najboljše, da se najprej in čimprej vsa ponemči. Stoletna izkušnja potrjuje prav nasprotno. Dokler ohranijo Slovenci svojo narodnost, ohranijo tudi vero; ko se ponemčijo, navadno izgube tudi vero. Zato imajo slovenski duhovniki čisto prav, ko se ponemčevanju slovenskega ljudstva tako zelo upirajo. S tem da delajo za ohranitev slovenstva, zavirajo razkristjanjenje Spodnje Koroške, ki bi se izvršilo hkrati s ponemčenjem. Zato pa so Nemcem in nemškutarjem slovenski duhovniki vedno trn v peti. Pod Hitlerjem so najprej planili po slovenskih duhovnikih in jih iztrgali s slovenskih župnij, da so nanje mogli priti Nemci. Nemcem je pač ljubše, da se Slovenci ponemčijo in hkrati veri od-tujejo, kakor da ostanejo narodu in veri zvesti. Na srečo se jim peklenski načrt ni posrečil in so se izgnani duhovniki po večini vrnili, a na žalost je marsikateri našel faro močno ponemčeno in versko brezbržno.

Vera je biser. Ta biser pa hranimo Slovenci v lepi posodi, ki je narodnost. Ako se Slovenec tej posodi odpove ali mu jo nasilno ali zvijačno iztrgajo, bo z njo navadno izgubil tudi biser, sveto vero. Vera in narodnost sta se pri Slovencih v teku stoletij tako povezali in spojili, da je vera v resni nevarnosti, ako slovenski človek zavrže svojo narodnost.“

„Dejstvo je, da so se kraji, ki so izgubili slovensko narodnost, kasneje tudi veri odtujili. Gospa Sveta je bila nekdanje središče verskega življenja Koroških Slovencev, danes je nemška in poganska.

Pred 150 leti so ondotni slovenski kmetje prosili cesarja, naj jim pošlje slovenskega kanonika, ki jim bo oznanjal božjo besedo v domačem jeziku. Ker Habsburžani za Slovence nikoli niso imeli srca in jim je bilo več za utrditev nemštva kakor za ohranitev vere, slovenskega duhovnika h Gospej Sveti seveda niso poslali. Danes imajo ondi slovenskega kanonika, ki pa ne ve kaj početi. Ponemčenih Slovencev niti v gosposvetsko cerkev ni mogoče spraviti.“

„To bi se jokal sveti Modest, ako bi danes vstal iz groba in bi videl, kako je propadlo njegovo delo,“ je gospod Pavel spet prekinil dušebrižnika.

„In še bolj bi se zjokal ob misli, da podobna usoda utegne zadeti tudi še ostali del dežele. Vendar utegnem biti jaz preveč črnogled. Naj bo bodočnost slovenske Koroške taka ali drugačna. Bog nas je z nekim namenom privedel v to deželo. Upajmo, da ne zato, da bi prisostvovali poslednjim dihom slovenskega življa v tej nekdanji popolnoma slovenski deželi, temveč zato, da bi stali Koroškim Slovincem ob strani, ko gredo novi pomladi naproti.“

✱

Na Štefanovo sta se gospoda po zajtrku odpravila na pot. Precej hiš sta obiskala. Celo h Klančarju sta zavila, da sta pohvalila Lindi zaradi lepega petja.

„Človek mora vse poizkusiti, da vidi, da je še najboljše držati se katoliške vere,“ je pripomnila kmetica, ko je ponudila gospodu Pavlu zavitek klobas.

Tudi od Sršenke sta se poslovila. Blizu Laknerjeve hiše sta naletela nanjo. Dušebrižnika je komaj pogledala, zato pa se je toliko bolj sladkala gospoda Pavlu in ga vabila, naj kmalu zopet pride na Slemenico, da se bodo mogli ljudje spet spovedati. Hkrati je z zavistjo pogledovala Pavlov nahrbtnik ve-

doč, da bo zanjo ostalo toliko manj, kolikor bo on odnesel v taborišče.

Zelo prijazna je bila Pavlina. Po kaženju hiše sta gospoda seveda tudi njenemu častihlepju pokadila in jo z izbranimi besedami hvalila zaradi žamestatega glasu in dovršenega nastopa pri polnočnici.

„Ko pridete drugič, boste pač tudi pridigali, jaz pa se bom z vami spovedala,“ je Pavlina vsa blažena izročala gospodu Pavlu velik kos orehove potice.

Okrog ene sta bila gospoda že pri Tratniku.

„Sčasoma se bodo tudi še druge izgubljene ovce in morda tudi se kak rujav kozel vrnili v pravo stajo, čeprav so se nam med vojsko vsi režali, ko smo hodili v cerkev,“ je zadovoljna zaradi obilnih spovedi pripomnila stara Tratnica, ko sta se ji gospoda zahvaljevala za kosilo in jestvine, ki je z njimi do vrha nabasala Pavlov nahrbtnik.

Na poti proti Bistrici je hotel gospod Pavel gostitelju povedati še to, kar je doslej nosil na srcu:

„Veš kaj, Simon, nikoli si nisem mislil, da bom pri tebi tako lepo preživel te praznike. Bog ti povrni vso gostoljubnost in prijaznost. Lep del Koroške sem spoznal in veliko sva se pogovorila. Zlasti o Koroški si mi dosti lepega povedal. Kar se tiče tvojega bivanja na Slemenici, pa mislim, da ti bodo ta leta, ki jih boš tu preživel, v smrtni uri v veliko tolažbo in ti po smrti zanje ne bo težko dati odgovor. Ne da bi prelomil spovedno molčečnost, ti lahko povem, da se je veliko ljudi spovedalo prav zato, ker so opazujoč tebe in tvoje delo spet dobili zaupanje v duhovnika in vero v Boga, ki jim ju je Hitler iztrgal iz src. Seveda,“ je gospod Pavel nadaljeval že na postaji z voznim listkom v roki, „preveč trdnega se tudi ne smeš počutiti na svojih lavorikah. Ljubezen ljudi je kakor ljubezen mačke. Dokler jo gladiš, božaš in ljub-

kuješ, zadovoljna prede predse. A samo enkrat potegni z roko narobe, pa ti pokáže zobe in kremplje...“

Gospod Pavel bi svojemu tovarišu nemara dal še kak lep nauk za življenje, da ni zavozil vlak na postajo.

Gospoda sta se poslovila. Bilo je to eno od tistih sloves, ki so bila začetek razhoda slovenskih begunskih duhovnikov po vseh celinah in deželah sveta. Slovenski in verski stvari na Koroškem ta razhod gotovo ni bil v prid.

*

Gospod Pavel je naslednjo pomlad stopil na tla Severne Amerike. Našel je ondi več kakor si je nadejal. Ima že lep avto in televizijski aparat in vse polno drugih udobnosti, ki o njih ni, da bi govoril. Včasi se zapelje k svojim znancem celo z letalom na obisk. Na škofiji velja za dobrega duhovnika, ker gre maševat predno izve izid športnih tekem zadnje noči. Le takoiimenovana televizižnica (obolenje živcev zaradi pretiranega buljenja v televizijski aparat) ga je nekaj časa mučila. Zlasti kadar je v njem nastopal ameriški kralj polk, Slovenec Franc Jankovič in od Atlantika do Pacifika na televiziji prepeval slovensko narodno pesem, gospoda Pavla nihče ni spravil iz temne sobe. Sedaj je s svojim zdravim naponom tudi to švojo slabost premagal in je stanje njegovih živcev že izven nevarnosti.

A kljub vsemu ugodju, ki mu ga more nuditi ameriško udobje, ni docela srečno njegovo srce in mu misli pogosto uidejo na Koroško in tudi na Slemenico. Sprva je upal, da se že čez nekaj let vrne v Evropo in se hkrati bal vojske in razdejanja. Danes že misli po ameriško, da vojske ne bo, ker je ljudje ne marajo, in je zato zavrzel strah pred njo in up na povratek. Kvečjemu se upa vrniti kdaj kot starček, ko mu bo tujina izpila najboljše moči. Prav v zadnjem pismu, ki ga je pisal gospodu Simonu za novo leto, obuja spomine na tisti idi-

Ob srebrnem jubileju revije

Leto 1944

Ta letnik je bil enajsti in številke so si sledile od 192 do 203. Letna naročnina je bila 2 pesa in format se z ozirom na prejšnja leta ni spremenil. Izšla je redno vsak mesec na dvanajstih straneh.

Iz januarske številke, ki je izšla še pred božičem 1943, zvemo, da je bila polnočnica na Paternalu. Na Avellanedi pa je bila za člane Bratovščine rožnega venca, kamor so bili povabljeni tudi drugi rojaki, družinska zabava pri pogrnenih mizah na Štefanje, 26. decembra. G. Janez Hladnik je za prve dni februarja naznanil svoj obisk slovenskim rojakom v Rosariu, Córdoba in Tucumanu.

Praznik zedinjenja so Slovenci leta 1943 v Buenos Airesu še praznovali. Slovenski pevski zbor sicer ni mogel nastopiti radi obolevnosti nekaterih članov, prišlo pa je več mladenk v slovenskih narodnih nošah. Sv. maša je bila v baziliki sv. Roze, kjer je prvič nastopil avellanedski pevski zbor. Mnogo Slovencev je pohitelo tudi k sprejemu na jugoslovanskem poslanstvu.

Dva članka, eden v španščini, drugi v slovenščini, sta posvečena božični skrivnosti; g. David Doktorič pa je začel z vrsto člankov o sv. Cirilu in Metodu.

Zelo objektivni je članek v španščini: „Mihailovič y Tito“. Pravilno razloži nastanek vaških straž. „Potem ko je postalo jasno, da se partizani ne borijo proti okupatorju, temveč proti lastnemu narodu, pobijajoč duhovnike in najboljše laike, je postalo neizogibno, organizirati samoobrambo slovenskega ljudstva. Za to samoobrambo je bilo seveda treba do-

lični božič pred desetimi leti na Slemenici in toži s pesnikom:

Sem dolgo upal in se bal,
slovo sem upu, strahu dal.
Srce...

Srce je prazno, sreče ni,
nazaj si up in strah želi.

GREGOR HRIBAR

biti dovoljenje zasedbenih oblasti, kar so partizani proglasili za „sodelovanje z okupatorjem...“ Medtem pa se je svetovno javno mnenje postavilo na stran partizanov, kajti britanski radio je dan za dnevom prikazoval partizane kot edine domoljube... Zaveznike kaj malo zanima zamotani notranji položaj v Jugoslaviji. Naša življenja zanje nimajo cene. Za nje je važno samo to, da se Nemcem povzročajo nevšečnosti.“

G. Janez Hladnik zna izredno lepo opisovati svoje doživljanje, ki so se mu primerili ob obiskovanju Slovencev po Argentini. V januarski številki nas popelje v Čako na paragvajski meji.

Španski prevod Finžgarjevega romana „Pod svobodnim soncem“ se nadaljuje že tretje leto in se pričenja v januarski številki z enaindvajsetim poglavjem.

Pod zaglavjem „Opazovalec“ je priobčeno pismo iz Ljubljane z dne 22. maja 1943. Razloži nastanek vaških straž in pokaže, kako so slovenski komunisti do Hitlerjevega napada na Rusijo očitno sodelovali z Nemci.

Objavljena je tudi slika Slovenk Anice Lah in Angele Šeruga, ki sta 3 decembra 1943 peš poromale v Luján in potrebovale 23 ur.

Slovenski podlistek, ki se nadaljuje, je Matajev Matija. Pod zaglavjem „Krščanska socialna načela“ beremo članek: „Vsi smo enaki“.

*

Februarska številka prinaša razmišljanje o strašni nesreči, ki je zadela mesto San Juan. V štiridesetih sekundah je 15. januarja 1944 ob 21. uri potres spreminil v razvaline cvetoče mesto. Bilo je 5000 mrtvih in nad 15.000 ranjenih. Članek končuje z lepo mislijo:

„Ta bridka nesreča znova dokazuje, kako majhen je človek. Dokler nas Bog obsipava z dobrotami, se mu premnogi rogajo. Le samim sebi pripisujejo uspeh svojega dela. Šele tedaj kadar človek v svoji nemoči spozna, da je slabič, da

ne zmore nič proti silam narave, katere ima samo Bog v oblasti, šele tedaj se zave, kaj je in kaj je Bogu dolžan. Vojna, ki tepe narode, ki duši in mori naše drage; beda in pomanjkanje, ki tlači ves svet; grozota potresa, ki se je izvršil pred našimi očmi, naj bi odprla oči zaslepljencem in jim dala razumeti najglobljo resnico in modrost vseh modrosti: "Prazno in ničevno je vse razen Boga ljubiti in njemu služiti!"

Uredništvo odgovarja na pritožbe, češ da „Duhovno življenje“ ne piše pravilno o dogodkih v domovini. „Pa prav brez potrebe se vznemirjajo tisti, ki se. Nihče, ki stvari prevdarno gleda, se ne more vznemirjati nad tem, če vršimo svojo dolžnost in povemo, kaj se doma godi. Bridko je, če se godé stvari, katere nam niso niti v čast niti v prid nesrečni domovini. Vsak naš človek pa ima pravico, da zve, kaj se godi!“

Na strani 31 je objavljena slika, kako nese prevz. g. škof dr. Gregorij Rožman križ ob priliki spokorne procesije k Mariji Pomočnici kristjanov na Rakovnik. „Slovenski narod stavlja svoje zaupanje v Marijino brezmadežno Srce, ne pa v tanke, topove in letala.“

Pod naslovom „Osvobodilna fronta sodi“, beremo: „V imenu naroda“ je OF izvršila pravni proces proti nekaterim možem, obtoženim „veleizdajstva“. Sedemnajst jih je obsojenih na smrt. Sodili so jih baje dobro znani sodniki, ki veljajo za veččake v pravu in uživajo veliko spoštovanje med ljudstvom. Vsak obtoženec je imel svojega zagovornika... Pozneje bomo zvedeli, v koliko so bili obtoženi krivi in v koliko nedolžni. Poročilo, ki ga prinašamo, je bilo objavljeno v Čikagu.“

Socialni članek nosi naslov: „Krščansko življenje je temelj družabnega reda“, staršem pa velja članek: „Kaj naj storimo zoper skopost?“

Tudi zvemo iz revije, do je bil na Avellanedi 16. januarja 1944 občni zbor prekmurskega društva „Slovenska krajina“. Udeležilo se ga je od 128 članov (79 moških in 49 zensk) le 31 članov. Izvoljen je bil ponovno za predsednika Alojzij Šeruga.

*

V marčevi številki je na naslovni strani objavljena birma za slovenske otroke, ki naj bi bila na belo nedeljo, 16. aprila, na Paternalu. V zvezi z birmo prinaša „Duhovno življenje“ sliko g. škofa dr. Gregorija Rožmana, pod katero beremo: „Od leta 1931 vodi z očetovsko ljubeznijo in svetniško gorečnostjo in razumnostjo slovenske vernike v najtežjem času naše zgodovine. Vsak čas je ta odlični cerkveni vladika izkazal posebno ljubezen tudi do Slovencev v izseljenstvu. Če ne bi prišla ta nesrečna vojna, bi tudi mi v Argentini doživeli njegov obisk.“

Španski članek se bavi z verskim poukom v šolah. Prav tedaj je namreč argentinska vlada uvedla verouk v državne šole. Žal smo danes v Argentini spet šli nazaj. Že od maja meseca 1955 so otroci katoličanov brez možnosti, da se versko izobrazijo. Tudi bodočnost nič dobrega ne obeta. Protiverske sile so v Argentini močne in delajo mnogo hrupa.

G. Janez Hladnik je zaključil svoj potopis po čaku z opisom vožnje preko Santa Fé in Paraná nazaj v Buenos Aires. Spotoma se je ustavil tudi v sveetišču „Naše Gospe iz Guadalupe“, blizu starodavnega mesta Santa Fé. Mati božja Guadalupska je mehikanskega izvora. Toda pobožnost do nje se je hitro razširila po vseh deželah španskega jezika. Mogočno gotsko stavbo so ji postavili tudi v Argentini. Za dežele ob srednjem toku reke Paraná (Santa Fé, Entre Ríos, Chaco, Corrientes in Córdoba) je prav tako pomembna božja pot kot za provinco Buenos Aires lujanska Mati božja.

Tudi beremo v marčevi številki o izletu, ki so ga Slovenci iz Buenos Airesa naredili na estancijo San Juan blizu mesta La Plata. Bilo je to 30. januarja 1944. Druga leta so šli k Sv. Antonu, leta 1944 so pa kraj malo zamenjali. V devetih omnibusih se je udeležilo izleta tristo rojakov. Zborna mesto je bilo pri sv. Neži na Paternalu. Ker ima estancija kapelo, je g. Hladnik lahko opravił sv. mašo za vse navzoče. Sredi košatih lip se je nato razvila pristna slovenska domačnost. Kasneje je Peronova vlada

vse posestvo, ki je bilo last ge. Pereyre razlástila in prevzela v svojo upravo. Ga. Pereyra je bila namreč po peronističnem izrazoslovju „oligarhinja“.

P. Bernard Ambrožič iz Sev. Amerike je poslal zanimivo poročilo o dogodkih v Sloveniji. Omenja najprej modro zadržanje škofa Rožmana. Nato govori o „vaških stražah“, ki so jim komunistični partizani nadelí ime „bela garda“. Te „vaške straže“ je „Slovenska beseda“ sestojéča iz zastopnikov petih političnih strank, vzela pod svojo zaščito. Ko bi se Italija zamajala, naj bi te edinice prevzele oblast v Sloveniji. Rdeči partizani so to vedeli, pa so izdali v italijanščini letak, ki je objavil te skrite namene. Posledica tega zahrbtnega dejanja je bilo nezaupanje z italijanske strani. Vsaka edinica „vaške straže“ je dobila za kontrolo italijanskega častnika. Ob razsulu Italije naj bi po zamisli „Slovenske zaveze“ en del „vaških straž“ ostal po vaseh kot orožniška sila, drugi del naj bi se umaknil v gozdove, tretji pa šel zaveznikom nasproti. Teh pa ni bilo od nikoder. Posledica: partizani so ujeli ali pobili večino „vaških straž“. Na Primorskem tega problema ni bilo. Njim je bilo precej vseeno, kakšna bo bodoča ureditev Jugoslavije. Kar so si želeli, je bilo: proč od Italije, zato so se skoro v celoti pridružili partizanom.

V španščini objavlja „Duhovno življenje“ Churchillov govor, v katerem je utemeljil predsednik britanske vlade svojo podporo komunistu Titu. „General Mihajlovič, z obžalovanjem moram to reči, je zaradi strašnih nemških represalij nad srbskim ljudstvom pristal na tiho sožitje z nemškim in italijanskim okupatorjem. Za Tita ni bilo tega pomsleka. Njegove čete so hitro rastle. Res je, mnogo je v njih komunistov, a že prevladuje v četah nacionalistični duh. Žal je prišlo do neizogibnega spora z Mihajlovičem. Jaz sem si že dolgo prizadeval priti v stik s Titom in ga podpreti. Potom stotnika Deakina, ki se je spustil med Titove čete kot padalec, sem ta stik tudi dosegel. Sedaj sem odločen, da Tita podprem z vsemi silami, ki jih imamo na razpolago. Kralja Petra

mislimo podpirati naprej, toda če bo ljudstvo Jugoslavije drugače odločilo, bo moral to odločitev vdano sprejeti tudi kralj Peter.“ — Zanimiv govor, ki nam v domovini — vsaj na splošno — ni bil znan in ki je že takrat zapečatil usodo vseh protikomunističnih sil v Sloveniji.

Socialni članek v marčevi številki obdelava temo: „Ljubezen dopolnjuje zakone“, staršem pa so namenjene vrstice „Čast in dobro ime“.

Ob tretji obletnici razpada Jugoslavije je g. Janez Hladnik povabil za 26. marec svoje rojake k jugoslovanski maši, ki jo je opravil za padle in za blagor domovine. Sv. maša je bila v spodnji cerkvi sv. Roze.

*

Aprilska številka poroča, da se je v Severni Ameriki ustanovil Slovenski ameriški narodni svet (SANS), ki pa je pod vodstvom filokomunistov Adamiča in Kristana zavzel popolnoma pro-partizansko stališče. Zato sta župnik Oman in pater Urnkar izstopila iz tega organizma. Louis Adamič je o sebi izjavil, da ni sicer komunist, pač pa antiklerikalec dasi ne antikatoliški. Kasneje smo lahko videli, da je bil vse troje: komunist, antiklerikalec in antikatoliški.

Tudi beremo v isti številki, da je kardinal Jakob Copello iz Buenos Airesa 30. marca 1944 dočakal svoj srebrni jubilej škofovskega posvečenja. Tekom svojega škofovanja je do leta 1944 postavil štirideset novih cerkvá po raznih predmestjih argentinske prestolice.

Aprilska številka „Duhovnega življenja“ gotovo ni mogla biti pogodu vsem tistim, ki so slepo zagovarjali partizane. V „Opazovalcu“ so njim namenjene besede:

„Če bi kdo hotel očitati, da ne navamo poročil iz virov „Svobodne Jugoslavije“ (t. j. Tito), odgovarjamo, da to ni potrebno, ker smatramo, da vsi rojaki čitate tukajšnje liste, ki objavljajo vse vesti le iz partizanskega vira. Naša naloga je torej opozoriti na neznaná dejstva in tako je vsem preudarnim predloženo, da iz obojnega poročila skušajo dobiti čim bolj objektivno sliko položaja.“

„Ljudje doma pravijo: Le kaj imamo

od zavezniških obljub, ki so nam obetali invazijo, potem pa je prišel pokolj med partizani in vaskimi stražarji, zaveznikov pa ni bilo od nikoder. Samo pred božičem (1943) je bilo v bojih med Nemci in partizani na naši strani 12.000 mož in fantov pobitih, Nemci so pa imeli le 200 mrtvih. Če je dobro za Francoze, Belgijce in Nizozemce, da mirno čakajo na trenutek invazije, mora veljati tudi za nas enaka pravica.“

Sedaj že rajni č. g. Francé Gabrovšek je poslal iz USA poročilo o položaju na Primorskem. Ljudje so razočarani iz dvojnega vzroka: partizani so brez vsakega pravega vojaškega vodstva, zato je število padlih silno veliko; poleg tega so proti stari Jugoslaviji in govorijo le o primorski sovjetski republiki. Na shodu v Črničah je dr. Jože Vilfan dejal: „Primorski proletariat, slovenski in italijanski, se je združil okoli rdečega prapora svobode. Konec je narodnih bojev, vse nas druži proletarska solidarnost.“

Iz pisma p. Ambrožiča pa so istčasno zvedeli bralci „Duhovnega življenja“ resnico o Turjaku. „Dve laški diviziji sta se pridružili partizanom, ki jih je bilo poprej le dobrih dva tisoč v deželi. Dali so jim vse topove, tanke in oklopne automobile in z njimi so šli v boj — zoper vaše straže. Vsa Dolenjska je čez noč postala sovjetska republika in vsi moški od 17. do 45. leta so bili mobilizirani.“

Majska številka objavlja imena slovenskih otrok, ki so bili birmani v kapeli na Paternalu. Bilo jih je 86. Birno jim je podelil buenosajreški pomožni škof mons. Antonio Rocca.

Poglavje o vzgoji daje navodila staršem, kako naj svojim otrokom populijo izrastke napuha. V prejšnji številki je bilo govora o vzgoji otrok k ponižnosti. Tudi tema s socialnega področja je zanimiva: govori o razdelilni pravičnosti v državi.

Zanimiv je v junijski številki članek o spovedi, pisan v španščini, dasi zavzema za slovensko revijo kar preveč prostora: tri strani velikega formata.

G. Janez Hladnik je že v prejšnji številki začel nov potopis: preko Rosa-

ria v Tucumán. Če je Prešeren zapisal o Bledu, da „dežela Kranjska nima lepš'ga kraja, kot je z okol'co ta podoba raja“, je pa argentinski šolnik Sarmiento imenoval Tucumán „Raj Južne Amerike“. Pa pretirano. Gotovo ni šel dosti čez meje Argentine, kajti že v Čilu bi našel nič koliko lepših krajev. A fraza je ostala in Tucumán velja za „vrt republike“. Tucumán je važno zgodovinsko mesto, v njem so leta 1816 proglasili argentinsko neodvisnost, danes pa je središče sladkorne industrije. Tudi je izhodišče za gorske izlete v pobočje 5000 m visoke gore Aconquija.

Modre besede zapiše naša revija na račun Churchillovega hvaljenja Tita: „Ne moremo zameriti Mihajloviču, če noče kar v tri dni razliti krvi. Pravico ima to kri varovati, dokler mu zavezniki niso v stanju uspešno pomagati. Saj tudi zavezniki štedijo svoja življenja in bodo invazijo izvedli šele tedaj, ko bodo gotovi uspeha.“

Nekaj strani nato pa beremo čudno novico: Večina Slovencev je za maršala Tita. Mr. Louis Adamič je podal naslednjo izjavo: „Po zadnjih poročilih (iz januarja 1944), ki so mi na razpolago, čijih vira pa še ne morem izdati, je slovenski narod skoro stoodstotno v osvobodilni fronti: 80 odstotkov katoliške duhovščine podpira osvobodilno gibanje (!). Isto velja o članstvu stare klerikalne stranke. Ljubljana je 99 odstotkov za partizane.“

Lepoto slovenskega majnika so hoteli naši ljudje doživeti z romanjem v Marijino cerkev v Lourdesu zadnjo nedeljo v maju, 28. maja. Vso pobožnost sta vodila frančiškanski pater Gabrijel Arko in g. Janez Hladnik. Zadnja leta je to romanje v avgustu, v zvezi z novim praznikom Marijinega brezmadežnega Srca, ki ga je med vojno uvedel papež Pij XII.

Tudi leta 1944 so se Slovenci še vedno spominjali Vidovega dne. 25. junija je bila pri sv. Roži sv. maša za domovino in žrtve zadnje vojne.

2. julija pa so praznovali Cirilovo nedeljo s sv. mašo na Paternalu. Naslednjo nedeljo je bli popoldne v cerkvi sv. Neže na Paternalu glavni letni shod

Bratovščine živega rožnega venca, čemur je sledila pri slovenskih šolskih sestrah čajanka s prosto zabavo.

*

V julijski številki govori španski članek o vedno sodobnem čudežu: Kristusovi Cerkvi; g. Janez Hladnik pa je v svojem potopisu zapustil Tucumán in se vozi v Catamarca, kjer ima svoje sveetišče slovita „Naša ljuba Gospa v Dolini“.

Pismo iz USA pravi, da je približno polovica severnoameriških Slovencev za partizane. Odločno proti partizanom sta pa lista „Ameriška Domovina“ in „Ameriški Slovenec“. Slovenski ameriški narodni svet (SANS) je prešel čisto v partizanske roke. Adamiču je vse le zanesenjaška komunistična propaganda. Adamič in SANS pomenita veliko negativno točko in narodnem delu — tudi za Primorsko.

Glede izjave Louisa Adamiča, objavljene v prejšnji številki, pravi „Duhovno življenje“:

„Objavili smo izjavo, kakršno je podal, ker želimo biti točni poročevalci. Toda izjava škofa dr. Rožmana: „Naj pride nadme, kar mi groze; naj me raztrgajo na kosce, kot praviijo, da me bodo; naj me živega sežgo na grmadi na glavnem trgu v Ljubljani, kot se ustijo nekatere komunistične ženske — kljub vsemu temu ne bom nehal zabičevati nauka, da je komunizem strašno zlo in največja nesreča našega naroda“ — ta izjava postavlja na laž Adamiča, kajti nikakor ni mogoče, da bi škof imel proti sebi 99% naroda in 80% duhovščine, ki naj bi bili za partizane.“ Brez dvoma pravilen zaključek.

Zelo udarno je pisano pismo nekega ljubljanskega veljaka liberalne stranke, doma iz Krasa. „Osvobodilna fronta“ se bori le proti tistim, katere smatra za nasprotnike komunizma. Ni v nikakem boju z Nemci, z Italijani pa se je celo vezala zoper protikomunistične vaše straže. Slovenska ljudska stranka (SLS), Slovenska narodna stranka (liberalci) in Slovenska socialistična stranka imajo za seboj 90% naroda in so antikomunistične. Pismo navaja dolgo vrsto podatkov in citatov iz partizan-

skih vrst, ki pričajo, da je partizanstvo istovetno s komunizmom; našteva partizanske zločine, požige in umore, poroča o krivičnem procesu v Kočevju, kjer je bilo ustreljenih 24 jugoslovanskih častnikov, zvestih takratnemu jugoslovanskemu ministru Mihajloviču.

Revija objavlja tudi poslanico vseh treh gori omenjenih slovenskih strank jugoslovanski vladi v Kairu 15. decembra 1943, v kateri odklanjajo osvobodilno fronto pod vodstvom Jožefa Broza-Tita. Opozarjajo, da je velika večina poročil v britanskem radiju neresnična in tendenčna. Vidi se, da so se komunisti vrinili v ves radijski sestav. Radi tega je ugled zaveznikov močno padel v našem narodu. Partizanskega delovanja ne vodi želja, da se bori proti okupatorju ali za osvoboditev naroda. Oni hočejo le komunistično mednarodno revolucijo.

Sledi objava načrta, kako mislijo komunisti prevzeti v Sloveniji oblast ob zlomu nemške moči. „Ulična in hišna zaščita“ bo morala hitro „likvidirati ljudske sovražnike“. Našteti so poklici in stanovi, ki naj bi bili čimpreje umorjeni. Spisi na likvidacijo obsojenih obsegajo 12.000 imen oseb, ki živijo v Ljubljani. — Dogodki ob koncu vojne so dokazali, da so komunisti res imeli take načrte. Niso sicer pobili v Ljubljani 12.000 oseb — večina si je še o pravem času izbrala pot preko meje, so pa zato brez usmiljenja postrelili 12.000 vrnjenih domobrancev.

*

Septembarska številka je bila jubilejna, saj je nosila številko 200. Izšla je v dvojnem obsegu (na 36 straneh).

*

Številko 200 so Slovenci proslavili z veselico, ki je bila 10. septembra. Dala je 680 pesov čistega dobička, s katerim so krili primanjkljaj revije iz prejšnjega leta in izredni strošek številke 200. Prišlo je tudi okoli tri sto argentinskih prijateljev. Na sporedu je bilo več šaljivih prizorov, nastop deklet v narodnih nošah, španski ples, deklamacije iz Gregorčiča ter igra „Sveta Brigita“.

Jedro številke 200 tvori v španščino prevedeni članek mons. Franca Gabrov-

ška o narodni meji med Jugoslavijo in Italijo. Mojstrsko ga je prevedel dr. Viktor Kjuder. V njem so nanizani razlogi, ki zahtevajo, da se Trst priključi Sloveniji.

V španščini je tudi članek: „Kaj bereš?“

G. David Doktorič je objavil študijo o Simonu Gregorčiču. O njem je napisano tudi nekaj vrstic v španščini.

Zaglavje „Nekaj za starše“ nadaljuje s temo iz prejšnjih števil: kako vzgojiti otrokom krepost čistosti in jim vcepiti sramežljivost z besedo in zgledom.

Iz Catamarce pripelje g. Janez Hladnik svoje bralce v La Riojo, ki je tesno povezana z delom frančiškanskega misijonarja sv. Frančiška Solana.

Iz domovine prinaša ta številka samo vesti iz partizanskega vira, kot jih je objavil britanski radio.

Številka 201 je bila dvojna: oktober-november. Slovenski in španski uvodnik govorita o sv. Evharistiji.

Glavnina te številke je posvečena stoletnici rojstva pesnika Simona Gregorčiča. Objavljenih je tudi več njegovih pesmi — v slovenščini in španskem prevodu, med njimi Socha (Soča), Solo (Sam), El mendigo (Siromak), Ofrenda (Daritev), Mi tierra robada (Na potujčeni zemlji), La vida no es día festivo (Življenje ni praznik), A los olvidados (Pozabljenim).

Padeč Beograda so naši Slovenci sprejeli kot znamenje bližnje osvoboditve celotne države Jugoslavije. Zato so se zbrali 22. oktobra v baziliki svetega Zakramenta k slovesni službi božji in zapeli zahvalno pesem. Danes vemo, da je bilo to navdušenje prezgodnje. Tudi so prireditelji pozabili na eno važno dejstvo: ni osvoboditve, kamor stopi sovjetska vojska. Srbi so bili sicer osvobojeni Nemcev, pa tudi svobode, enako kasneje Slovenci. Zahvalna slovesnost se je izvršila z odobritvijo buenosaireske cerkvene oblasti, kateri je č. g. Janez Hladnik tudi predložil svoj govor v predhodno odobritev.

Shod v Novi Pompeji je bil 29. oktobra, kamor je prišlo kar dosti rojakov. Zmolili so rožni venec in ponovili posvetitev Srcu Marijinemu.

Praznik zedinjenja je bil tudi še leta 1944 na programu. Jugoslovansko poslaništvo ga je proslavilo s slovesno pobožnost 2. decembra zvečer, cerkvena pobožnost pa je bila 3. decembra pri sv. Rozi.

G. Janez Hladnik se je vrnil koncem novembra s potovanja, na katerem je obiskal rojake v pokrajini Misiones ter slovenske šolske sestre v Asuncionu (Paraguay) ter Formozi. — V svojem potopisu pa je g. Janez v decemberski številki opisal pot iz La Rioje preko kordobskih gora v Córdoba.

G. David Doktorič je napisal spominski članek na grob s. Marijani Lončar, ki je pripadala kongregaciji slovenskih šolskih sester ter umrla v starosti 60 let 22. oktobra 1944 v Montevideu (Uruguay).

Koncem leta 1944 so doživeli Slovenci v Buenos Airesu celo srečo nove maše, ki jo je opravil č. g. Mihael Janez Viskovič najprej med rojaki na Avellanedi, potem pa še na Paternalu. Gospoda novomašnika so pospremili k oltarju kar štirje slovenski gospodje: Koloman Kisilak, Janez Hladnik, David Doktorič in Vladimir Zmet.

*

Tako je „Duhovno življenje“ zaključilo svoj dvanaesti letnik. S svojim pisanjem je služilo resnici in veliko pripomoglo k razčiščenju pojmov. Mnogi so mu verjeli in se jim danes ni treba sramovati, da so komunizem odklonili. Drugi pa so slepo zaupali rdeči propagandi in ji sledijo še danes. Njim velja naše sočutje z upanjem, da bodo tudi oni morda enkrat prišli do prave resnice o dogodkih v domovini. Bog daj, da bi se to zgodilo čim prej!

Povzeto po letniku XII. (1944)

STIRI TISOČ METROV NAD MORJEM

„Gospod, kam pa jo mislite letos mahčiti?“ so me spraševali naročniki „Duhovnega življenja“, ko so se bližali argentinski pasji dnevi. Pa jim nisem vedel kaj določno odgovoriti. Da bom šel v Čile k svojim prijateljem malo na obisk, to je bilo skoro gotovo. Toda po kateri poti naj grem, se pa nisem mogel odločiti. Ali čez jug po dolini Rio Negro, ali preko zahoda skozi Mendoza, ali pa čez argentinski sever skozi Salto na Antofagasto.

Po je prišlo čisto drugače.

Začetkom januarja je dospelo na upravo „Duhovnega življenja“ pismo iz mesta Sucre v Boliviji. Pisal ga je slovenski salezijanec g. Janez Zupan. In sem si mislil: „Gospod je že več let sam v tujini in gotovo bo vesel, če ga obiščem. Iz Bolivije pa se da prav tako priti v Čile kakor iz Argentine.“

Hitro sem bil odločen. Potovanje sem nastavljal za začetek marca, ko se je g. škof v spremstvu g. Oreharja vrnil iz Čila v Argentino. Slovensko dušno pastirstvo je spet imelo glavo — torej sem bil prost.

Najprej sem si moral preskrbeti potni list. Kar hitro sem ga dobil. Nato sem se javil na bolivijskem konzulatu. Malo sem se bal, da mi bodo delali kot duhovniku težave, saj je vlada od leta 1952 precej na levo. Pa je šlo vse v redu. Celo vseh pristojbin so me oprostili. Ker sem duhovnik, so dejali. Lani so tako dejali tudi na argentinskem konzulatu v Čilu. Letos pa sem moral temeljito plačati svoj povratek v Argentino. Kar 250 pesov je bilo treba odšteti.

Edino, kar je bolivijski konzul za-

hteval od mene, je bilo zdravniško spričevalo. Bolivija leži visoko, 3700 m nad morsko gladino, pa ljudje s slabotnim srcem ali zvišanim pritiskom tega ne prenesejo. Še kap jih utegne zadeti. Bolivijske oblasti pa ne bi bile rade krive smrti tujih državljanov. Zato hočejo videti zdravniško izjavo o zdravju.

Šel sem k zdravniku, ki mi ga je konzulat nasvetoval. Bil je Bolivijanec. Za roko me je prijel, pa malo utripu žile prisluhnil in v oči pogledal, če nimam trahoma, in sem bil ob 60 pesov. No, zdravniško potrdilo sem pa le imel v rokah. Pot v Bolivijo mi je bila odprta.

Na argentinski sever

V Bolivijo se da priti na več načinov. Najprej peš, kar pa danes ne pride več v poštev. Tudi na konju ne. Pač pa se lepo potuje z letalom ali z vlakom. Letalo je seveda najhitrejše in najbolj prikladno prevozno sredstvo. Le precej drago je in prehitro vse mine. Od potovanja nimaš skoraj nič, pa še malo vidiš med potjo.

Vlak pa je ravno prav za tako pot. Prehitro ravno ne vozi — v Boliviji ne več kot 40 km na uro — rad se ustavlja, ni preveč drag in kar je glavno — po tleh gre.

Proga za Bolivijo se pričinja v buenosaireškem pristanišču na postaji Retiro. Do argentinsko-bolivijske meje je po železnici 1907 km; na bolivijski strani je drugih 844 km do glavnega mesta La Paz. Skupaj torej 2751 km. Nazadnje ne ravno malo. To razdaljo preteče vlak točno v štirih dneh, potem ko v La Quiaci, to je na argentinski meji prespi dvanaest ur.

Na argentinski strani je vožnja do Tucumana (1268 km od Buenos Airesa) kaj malo zanimiva. Gre najprej preko polj in pašnikov, od Córdobe dalje pa skozi prostrane soline. Šele pri Tucumanu postane prijetna in oko odkrije gore in temne gozdove.

Pot mi je bila znana že od prejšnjih let, pa sem si ji sklenil izogniti. Kupil sem si avionski vozni listek za Salto. Po zemlji je to mesto 1604 km od Buenos Airesa, po zraku pa gotovo nekaj bliže.

Odleteti bi morali ob štirih zjutraj. Toda argentinska letalska družba ima to posebnost, da si sproti zmišljuje vozni red. Zato smo se dvignili šele ob devetih. Malo je bila kriva tudi gosta megla, ki se je spustila na letališče Ezeiza ob peti uri zjutraj. Seveda, če bi bili točni, bi se ji lahko izognili. Toda v Argentini velja načelo: na hacerse mala sangre — nič se razburjati. Tudi jaz se nisem. Seveda, ukradli so mi noč, saj sem moral biti točno ob dveh zjutraj na kraju za odpravo na letališče. Toliko so pa bili na letališču le prisebni, da so nas povabili na zajutrek.

Letalo je bilo štirimotorno za 44 potnikov. Če bi se bilo dvignilo ob štirih, bi bilo popoldne ob 6 v La Pazu. Tako pa je dospelo nekaj pred polnočjo. Sedeži niso bili vsi zasedeni. Glavnino potnikov so tvorili igralci nogometnega moštva Argentinos Juniors. Ker niso bili navajeni na visoke kraje in razredčen zrak, so šli že en teden preje. Pa jim ni vse skupaj nič pomagalo. Trikrat so jih dobili po hrbtu. Eno igro sem gledal. Kar smilili so se mi. Komaj so malo stekli po igrišču, so že obstali. Zmanjkalo jim je sape. Brez časti so se vrnili domov. Sicer pa, v La Pazu tudi meni ni šlo boljše. Hvala Bogu, da mi po ulicah ni bilo treba dirkati. Pa o tem kasneje.

Najprej smo predrli megleni obroč. Krasen je bil pogled na belo morje, ki

je ležalo pod nami. Kmalu so se začele megle trgati in zagledal sem prostrano ravnino, preko katere se kot kača vije ogromna reka kavine barve — Paraná. Iz zraka šele dobiš pravi pojem o tej široki vodni poti, ki druží Paraguay z Atlantskim oceanom. Leteli smo naprej nad Entre Riosom ki je poln lagun in stranskih rokavov, nato pa zapustili reko Paraná in se usmerili naravnost proti severu. Čez čas je pod nami zabliščala ogromna vodena plošča — jezero Mar Chiquita. Letalo je enakomerno brnelo dalje. Vedel sem, da letimo nad provinco Santiago del Estero, toda mesta nisem videl nobenega.

Po treh urah vožnje sem opazil prve gričke, znamenje, da smo zapustili Tucumán in vstopili na ozemlje province Salta. Pojavili so se razorani gorski grebeni in letalo se je začelo radi gorskih tokov tresti. Pa ne za dolgo. Že je ležala pod nami prostrana dolina, Lerma po imenu. Četrť ure nato sem bil že v središču mesta. Ura je kazala dve popoldne.

V Salti

Nastanil sem se kar v hotelu. Saj bi šel lahko v kak samostan, k frančiškantom ali redemptoristom, toda za dva dni bivanja jih nisem hotel nadlegovati.

Tisto popoldne, bil je pustni torek, je odpeljal tudi vlak iz Buenos Airesa, ki sem se ga hotel čez dva dni poslužiti tudi jaz. Res, kakšna razlika: 4 ure proti štiridesetim vožnje!

Salta je eno najbolj starih argentinskih mest. Ustanovil ga je že leta 1562 don Hernán de Lerma. Do argentinske osvoboditve je politično tvorila del Visokega Peruja (današnje Bolivije) in bila odvisna od Lime v Peruju.

Tekom svojega obstoja je bila večkrat razrušena po divjih Indijancih, ki so bivali med Salto in Tucumanom v gorski soteski Cafayate. Danes so krotki, do-

lina pa še vedno slovi radi izbornega vina, ki prav nič ne zaostaja za čilskimi. Grešil bi bil proti vljudnosti do tega zgodovinskega kraja, če ga ne bi bil tudi jaz poskusil. In moram priznati, da mi je bil na moč všeč.

Kot staro mesto Salta nudi na vsakem koraku kakšno zanimivost. Najbolj vredna ogleda je stolnica. Najprej je bila last jezuitskega reda; ko je bila leta 1806 v Salti ustanovljena škofija, so cerkev povečali in jo leta 1810 posvetili. Leta 1934 je postala Salta celo sedež nadškofa.

Stolnica hrani v sebi dve veliki dragocenosti. Na levi strani glavnega oltarja je „El señor de los milagros“ (Gospod čudežev). Izročilo pove, da ga je v 17. stoletju španski škof Victoria poslal saltenski cerkvi, pa se je ladja na poti razbila. Toda križ je plaval dalje, dokler ga ni morje naplavilo v pristanišču Callao (Perú), od koder so ga slovesno prenesli v Salto.

Na desni strani glavnega oltarja pa je „La Virgen de los milagros“ (Gospa čudežev). Leta 1692 je Salto potres temeljito razdejalo. Tudi sedanja stolnica je močno trpela. Marijin kip so našli na tleh v prosečem položaju. Od tedaj velja tudi ta kip za čudežnega.

Zgodovinska cerkev je tudi svetišče Mercedarske Matere božje. V njej se hrani križ, ki ga je dal postaviti general Belgrano na skupni grob padlih vojakov, tako zmagovalcev kot premagancev. 20. februarja 1813 je namreč premagal v bitki pri Salti španskega poveljnika Pija Tristana. Toda ko je bila bitka dobljena, je Belgrano pokazal svoje plemenito sree. Dal je vojake obeh vojsk skupno pokopati, na križ pa je dal zapisati besede: „Zmagovalcem in premagancem bitke pri Salti, 20. februarja 1813.“

General Belgrano, ki je s pomočjo domačina Güemesa in njegovi gaučovi

(pastirjev) osvobodil argentinski sever španske nadoblasti, je bil izredno veren človek. Silno je častil Mater božjo. Tukajšnji duhovniki to radi poudarjajo, pa včasih zaidejo v smešna pretiravanja.

Tako sem ob priliki slišal, kako je Belgrano prišel na misel, da sestavi argentinsko zastavo, ki je sinje modra-bela-sinje modra. Ker je ljubil Mater božjo, ji je hotel napraviti veselje, pa je izbral iste barve, v katerih se je prikazala v Lourdu. Pa je pridigar pozabil, da je Belgrano sestavil narodno zastavo že leta 1812, Marija pa se je Bernardki prikazala šele leta 1858.

Kasneje sem slišal še neko drugo podobno. Pridigar je opisoval beg sv. Družine v Egipt. In je dejal: Sv. Jožef in Marija sta pot dobro izrabila. Ves čas sta pridno molila rožni venec. Tudi ta gospod je prezrl, da Marija in sv. Jožef še nista poznala ne Očenaša ne Zdrave Marije, še manj pa molitve rožnega venca, ki je iz srednjega veka.

Malo smo se oddaljili od opisa saltenskih cerkva. Naj omenim še eno cerkev: sv. Frančiška. Upravljajo jo tako kot v Tucumanu, Jujuyu in Tartagalu frančiškani toskanske province v Italiji. V cerkvi sv. Frančiška je prisostvoval general Manuel Belgrano pogrebniemu obredu za padlimi vojaki. Kasneje so se vanjo zatekle tudi saltenske dame, da bi si rešile čast pred podivjanimi vojniki vojaškega klateža Filipa Varela. Res je Varela spoštoval sveti kraj in se jih ni nihče dotaknil.

Nad Salto se pne kot ljubljanski grad hrib sv. Bernarda. Visok je 1458 m ter leži 300 m nad Salto. Leta 1952 so dali frančiškani postaviti lep križev pot, ki gre od vznožja do vrha. Izrabil sem naslednji dan, ki je bila pepelnica, da sem šel od postaje do postaje, opravi križev pot in tako premišljujoč Kristusovo trpljenje prišel na vrh.

Pogled, ki se od tam nudi obisko-

valcu, je silno lep. Ob vznožju leži mesto, ki danes šteje že 80.000 prebivalcev. Proti jugu se razprostira rodovitna dolina Lerma, ki jo od vseh strani obdajajo gore. Najvišje so proti zapadu, preko katerih si je utrla pot železna cesta preko meje v čilsko mesto Antofagasto. Proti vzhodu je videti niz z gostim drevjem poraslih gričev, proti severu pa se blešči s snegom pokrite gore nad Jujuyem.

Salta je sedež pokrajine, ki ima 154.775 kvadr. milometrov. (za osem Slovenij) in 296044 prebivalcev (po štečju iz leta 1947). Njeno bogastvo je živinoreja in poljedelstvo. Veliko pridelata tudi tobaka. Iz volne, ki jo ji dajejo lame, domačini izdelujejo dragocena ogrinjala in jopice. Blizu Salte v Campo Durán so tudi bogati petrolejski vreli, čigar petrolej bodo po cevih speljali v buenos aireško пристanišče.

Salta je primerna zlasti za zimske počitnice. Tedaj so dnevi jasni, polni sonca, čez dan topli in brez vlage. Poletje pa je močno deževno in zelo vlažno. Zato je prav poletje polno zelenega rastlinstva, baš obratno kot okrog Buenos Airesa. Dežuje skoro vsak dan in neurja z bliski in gromom so nekaj zelo pogostnega. Zato v poletnih mesecih največkrat pokvarijo progo in prekinajo železniški promet. Enako je v Boliviji. Tudi tam dežuje v poletju: od decembra do maja. Tedaj vse ozeleni in polja hitro poženejo rž in koruzo.

Prebivalci mesta so večinoma potomci špancev in zato bele barve. Deželo pa sestavljajo mešanci evropskih priseljencev z indijanskimi prvotnimi prebivalci. Njihova polt je rjava kot kava, po naravi so zelo komodni ljudje; ljubijo alkoholno pijačo in radi se našemijo, zlasti za pustne dni. Zelo pa so vdani Cerkvi in duhovnika močno spoštujejo, čeprav so v veri slabo poučeni in jih bolj vodi vraževernost kot pa prava vera.

V četrtek, 7. marca, sem zgodaj zjutraj dal Salti slovo. Vsedel sem se v vlak na Diesellov pogon. Po eni uri sem bil na glavni progi, ki gre preko Jujuya v Bolivijo. Vlaka iz Tucumana pa še ni bilo kljub temu, da ga vlečejo mogočne Diesellove lokomotive. Imel je eno uro zamude.

Ta zamuda mi je pa kar dobro prišla. Na postaji Güemes (ime ima po junaku iz bojev za osvoboditev Salte) pripravijo vlak za Bolivijo. Vsi, ki pridejo iz Buenos Airesa, morajo prestopiti, ker gredo vagoni v Salto. Le tisti, ki so v spalnem vagonu, ostanejo na svojih mestih. Lahko si predstavljamo borbo za sedeže, ko vlak privozi in so jih že domačini skoro v celoti zasedli.

Ker je prišel iz Salte vlak pred tistim iz Tucumana, sem imel dovolj časa, da se lagodno pripravim za celodnevno vožnjo. Ker se železnica od Jujuya naprej močno dviga in ima velik strmec, sme imeti vlak le malo vagonov. Posledica je, da se ljudje gnetejo med vozovi in po hodnikih. Ker je drugi razred hitro poln, ljudje izrabijo določbo, da smejo potniki 2. razreda v primeru prenatrpanosti iti v prvi razred. Tako postane tudi prvi razred bolj svinjak kot vagon in potovanje je vse prej kot prijetno.

Pa se ne splača tarnati. V Jugoslaviji smo tako stanje označili z besedami: Smo pač med južnimi brati. V Argentini pa se pove malo drugače: smo pač na severu.

Kajti argentinski sever pravzaprav po načinu življenja ni več Argentina, temveč Bolivija. Tudi domačini se nosijo po bolivijsko. Zato za danes zaključim svoj potopis s prihodom na postajo Güemes, ker s tem sem praktično stopil na bolivijska tla.

(Nadaljevanje sledi)

JOŽE JURAK

PO

SVETU

SVETI OČE GOVORI

Papežev govor voditeljem „Apostolstva molitve“. Prišli so v Rim, da bi razpravljali, če pravila, ki so jih pred petimi leti spopolnili in jih je papež potrdil, še odgovarjajo svojemu namenu in če morejo uspešno podpirati dušnopastirsko delo. Poiskali bodo pripomočke in način, kako bi mogli doseči ta cilj in čim bolj razširili češčenje presvetega Srca Jezusovega.

Verniki so danes pripravljeni apostolsko delati. Nekateri mislijo, da so vsi kristjani dolžni izvrševati apostolsko delo. Vendar moramo to dolžnost umerjeno in modro presoјati. Kdor hoče apostolsko delati, mora imeti primerne lastnosti za to delo in take življenjske razmere, ki mu to omogočajo. Niso vsi zmožni, pridobivati za Kristusa tistih, ki žive v njimi v istem okolju. Skrb za družino mnogo ljudi tako zaposli, da nimajo časa in ne priložnosti za apostolsko delo.

Toda res pa je, da morejo apostolat zgleда in molitve vsi izvrševati. Ta apostolat namreč zahteva od vsakega, ki ga želi vršiti, da je kristjan po svojem življenju in vedno združen s Kristusom. Pobožna zveza „Apostolstva molitve“ hoče zajeti vse tiste, ki imajo apostolskega duha, pa ne morejo izvrševati

kake posebne oblike apostolata. Apostolat molitve že sam po sebi prinaša bogate duhovne sadove. Vsaka druga vrsta apostolata pa poleg molitvenega duha zahteva posebne kreposti.

Sveti oče zelo želi, da bi se „Apostolstvu molitve“ pridružili vsi ljudje. Druge pobožne zveze zahtevajo vsak dan določeno molitev in sodelovanje pri apostolatu, ki ga vrši dotična zveza, da člani zadobé njene odpustke. „Apostolstvo molitve“ pa zahteva samo to, da njeni udje vsak dan darujejo Bogu in Jezusu Kristusu svoje molitve, svoje delo in trpljenje, žalostne in vesele dogodke, darujejo, združeni z daritvijo Jezusa Kristusa, sami sebe po presveti Devici in namene svetega očeta, v blagor svete Cerkve in za zveličanje vsega sveta.

Ta apostolat svoje člane vedno bolj očiščuje in posvečuje, jih združuje s Kristusom, v njih množi ljubezen do njega in jih vnema za češčenje božjega Srca. Pospešuje in krepi tudi nadnaravno življenje in apostolsko gorečnost. Zato papež srčno želi, da bi „Apostolstvo molitve“ napredovalo in rastle in zajelo ves katoliški svet.

Sv. oče je ob priliki obiska 500 zdravnikov, ki so v Rimu zborovali in ga tudi obiskali, odgovoril na tri vprašanja, ki so mu jih zdravniki zastavili. Prvo se je glasilo: Ali je človek v vesti dolžan odkloniti uspavalna in narkotična sredstva, ki imajo namen omiliti bolečine in če je treba bolečine sprejeti pri popolni zavesti in jih prenašati v duhu vere? Na to vprašanje je papež odgovoril, da je uporaba vseh sredstev dovoljena, ker je „v skladu z voljo Stvarnika, da človek trpljenje obvlada“ s tem, da ga odstrani ali vsaj omili.

Drugo vprašanje se je glasilo: Ali je v skladu z evangelijskim duhom, z zdravili vzeti človeku zavest. Papež odgovarja, da se to na naraven način dogaja tudi v spanju in je zato tudi v medicini v zdravstvene namene dovoljeno.

Na tretje vprašanje, ali je dovoljeno tudi umirajočemu bolniku z narkotičnimi sredstvi vzeti zavest z namenom, da

se mu omilijo bolečine, in sicer tudi v tem primeru, če se s tem pospeši njegova smrt, papež odgovarja: „Da, če ni drugih sredstev in če uporaba teh sredstev ne prepreči izpolnitve drugih moralnih in verskih dolžnosti.“ To pomeni, da se z mamljivimi zdravili umirajočemu bolniku lahko vzame zavest in celo pospeši njegova smrt, če so bolečine zelo hude in če je bolnik prej prejel zakramente za umirajoče in naredil oporoko. Papež pa dostavlja, da nikdar ni dovoljeno naravnost povzročiti bolnikovo smrt. Zato se mu ne smejo dati nobena sredstva, ki bi imela za učinek tako zvano evtanazijo ali lahko smrt. Človek — tako pripominja papež — namreč ni gospodar in lastnik svojega telesa in svojega življenja, ampak mu je oboje dano samo v uporabo. — Narkoza, ki povzroči nezavest in človeku odvzame kontrolo nad samim seboj, prinaša tudi to nevarnost, da bolnik v tem stanju razodene svoje privatne in družabne tajnosti. Zato papež resno opominja zdravnike in njihovo pomožno osebje, da jih veže najstrožja dolžnost molčati o tem, kar bolniki v nezavesti govorijo.

V zvezi z gornjimi izvajanjem o uporabi narkotičnih sredstev v zdravilstvu, je sv. oče govoril tudi o našem odnosu do trpljenja. „Trpljenja ne bo nikdar mogoče popolnoma odvrniti od ljudi, toda njegovi boleštni učinki se dajo omejiti na ožji obseg.“ Papež kaže na Kristusa, ki so mu neposredno pred križanjem ponudili vina z žolčem mešanega, brez dvoma zato, da bi zmanjšali njegovo trpljenje. On je to narkotično pijačo odklonil, ker je hotel trpeti pri popolni zavesti. Ali naj ga tudi mi v tem posnemamo? Papež odgovarja: „Sprejeti in celo iskati telesno bolečino z namenom, da bi imeli v tem večji delež pri Kristusovem trpljenju, je osnovno krščansko pojmovanje trpljenja.“ Toda — tako papež nadaljuje — to je le ena izmed mnogih poti do krščanskega heroizma. Kristjan, ki vestno izpolnjuje dolžnosti svojega stanu ali poklica, se pokorava božjim in človeškim zakonom, zbrano moli, svoje delo opravlja z veseljem srcem, se ustavlja svojim strahom, skazuje svojemu bližnjemu dolžno

ljubezen in usluge, prenaša pogumno in brez mrmranja vse, kar koli mu Bog pošlje, tak človek vedno živi pod znamenjem Kristusovega križa, naj ga telesno trpljenje trenutno teži ali ne. Ker je torej telesna bolečina le ena pot do podobnosti s trpečim Kristusom, zato tudi ni v nasprotju z njegovim duhom, če v telesnih bolečinah uporabljamo olajševalna sredstva.

Porodi brez bolečin. Ni nobenega besednega nasprotja med „porodom brez bolečin“ in med besedami sv. pisma, ki jih je Bog govoril Evi: „Namnožil bom težave tvoje nosečnosti; v bolečinah boš rodila otroke“ (1 Mojz 3, 16). Hebrejska beseda „eseb“, ki jo prevajamo z izrazom „bolečina“, ne pomeni samo bolečine, ampak pove približno to, kar pomenijo besede „prizadevanje, trud, napor, nevšečnost“. Sv. pismo stare zaveze rabi ta izraz petkrat v tem pomenu. Tako bi se potem navedeno mesto moralo glasiti: „Tudi ženi je rekel: „Namnožil bom težave tvoje nosečnosti; v nevšečnostih boš rodila otroke“ (1 Mojz 3, 16). Že Pij XI. je rekel: „Ko je Bog kaznoval Evo, ni imel namena prepovedati in tudi ni prepovedal materam, uporabljati sredstva, ki porod olajšajo ali vsaj zmanjšajo njegove bolečine... Toda besede sv. pisma ostanejo resnične v tistem pomenu, kakor jim ga je hotel dati in ga je z njimi izrazil Stvarnik, da namreč materinstvo povzroča materin marsikatero nevšečnost.“ To pa bo o porodih vedno veljalo.

Papežev govor Mednarodni zvezi katoliških mož. Za svoji naslov in svoje geslo so izbrali Gospodove besede: „da bi bili vsi eno“. Delo za edinost med katoličani, ki živijo po veri, je zelo važen apostolat. Zveza skuša olajšati stike med narodi in njenimi organizacijami, da bi se tako mogle v duhu bratske ljubezni bolj spoznati, se podpirati in med seboj sodelovati, pa kljub temu ohraniti vsaka svojo značilnost. Na skupščinah, ki so jih imeli doslej vsake dve leti v Rimu, Madridu in Parizu, so razpravljali o sadovih edinosti. Letos aprila pa so na skupščini, ki so jo imeli na Nizozemskem, preučevali dolžnosti katoličanov v državnem, sindikalnem in

političnem življenju; obenem pa razpravljali tudi o župniji, o okolju in o poklicu. Njihovi sestanki so pokazali velik napredek v teh zadevah. Papež upa, da bo mednarodno sodelovanje pri reševanju teh vprašanj prineslo mnogo luči in spodbud.

Poročilo dokazuje, da izvršujejo zelo važno delo. Pozorno zasledujejo družinska vprašanja. Družina je celica krščanstva in življenjska prvina naravne družbe. Oče, ki je njen poglavar, mora imeti pravico, da vzgaja svoje otroke v soglasju z verskim prepričanjem. Z družinskim življenjem so v zvezi tudi vprašanja o delu, o stanovanju in poslanstvu žene. Možje Katoliške akcije morajo temu primerno usmeriti svoje delovanje in ga odločno, načrtno in složno izvrševati.

Središče druge oblike njihovega apostolskega dela pa je: župnija, okolje, poklic. Vsaka oblika ima svojo posebno metodo, ki se mora pri delu upoštevati. Enoličnost ne odgovarja različnosti okolja. Delo mora biti pravilno razdeljeno. To pa zahteva od vseh apostolskih delavcev krščanskih kreposti, zlasti ponižnosti in odpovedi, sicer bi neprevdarna gorečnost nekaterih mogla ovirati delavnost drugih. Zato je potrebno, da je vsaka skupina v živi in prisrčni zvezi z zastopniki Cerkve, ki so dolžni njihovo delo usmerjati in izkoristiti. Sveti Pavel namreč pravi: „Različni so duhovni darovi, isti pa je Duh. In različne so službe, isti pa je Gospod. In različna so dela, isti pa je Bog, ki dela vse v vseh“ (1 oKr 12, 4-6). Njihova dolžnost je, da širijo na glavnih skupščinah, na zveznih svetih, v svojih listih, s skupnim in osebnim delom katoliškega duha medsebojnega sodelovanja, razumevanja in discipline.

Sveti oče je tudi zelo vesel njihovega zanimanja za množice krščanskih bratov v Evropi in Aziji, ki trpé preganjanje. Podpirajo jih z molitvijo in s protesti, s katerimi branijo njihove človeške pravice. Posnemajo tudi njihov zgled junaške zvestobe do Kristusa in do Cerkve. Sveti oče pričakuje, da bodo njihove žrtve zagotovile, da se bodo na dan božjega usmiljenja vsi stiskani lo-

čeni narodi vrnili k edinosti.

Ker zunaj Cerkve ni prave edinosti, je njihovo delo izredno važno in potrebno. Le najbolj plemenita sreča so zmožna v službi božjega kraljestva delati za slogo med modernim svetom in za edinost Cerkve. Vera in ljubezen, ki jim dajeta, da v vsakem človeku gledajo Boga, naj jih vodita in osrečujeta pri njihovem delu.

Papežev govor katoliškim učiteljem iz Bavarske o šoli v demokratični državi. Vsaka pravna, posebno demokratična država je dolžna upoštevati in spoštovati pravice vseh tistih, ki so poklicani, da vzgajajo; in to toliko bolj, kolikor bolj je šola odvisna od države. Na Bavarskem je šola obvezna. To obveznost nalaga država. Prav zato je tudi država dolžna — tako v organizaciji šol, kakor v vzgoji učiteljev — spoštovati in varovati pravice vseh tistih, ki so dolžni vzgajati.

Država mora skrbeti, da vlada med katoliško družino in šolo, med starši in učitelji prisrčno razmerje, medsebojno razumevanje, zaupanje in vzajemno sodelovanje na podlagi skupnih verskih načel.

Učitelj je pravzaprav duša šole. On usmerja in vodi otroka. Šolski pouk, ki ga otrok prejema vsak dan skozi več let, ima manj silen, večkrat odločilen vpliv. Kdor bi zahteval, da morajo učitelji v šoli postaviti svoje osebno prepričanje v kot, ali bi hotel prisiliti starše, da bi svoje katoliške otroke pošiljali v versko brezbrizne ali celo veri sovražne šole, bi teptal najosnovnejšo človeško pravico.

Katoliška Cerkev na podlagi skušenj, ki jih je dobila z vseh delov sveta, najbolj ve, kakšen vpliv ima šola na mladino. Njena vera je najbogatejša in najpopolnejša. Zato ji tudi laicistične, dvoverske, krivoverske in nevtralne šole najbolj škodujejo. Ker ima Cerkev Kristusova resnico, mora brezpogojno braniti katoliško šolo in vzgojo učiteljev, da tako obvaruje katoliške družine propada.

Katoliške šole vedno vzgajajo tudi najboljše državljane. Bavarska je od leta 1914 dalje trpela izredne preskušnje

Ob priliki biserne maše župnika Matije Selana so se zbrali lani okrog častitljivega slavljenca v Gozdu pri Kamniku škof mons. Anton Vovk (na levi). Poleg g. škofa na levi Viktorijan Demšar, župnik v Komendi; na desni strani od slavljenca sedita Viktor Čadež (Mekinje) ter Anton Pavlič (Sela pri Kamniku). — Stojijo od leve proti desni Karel Babnik (drugi v vrsti) Melhior Golob (četrti v vrsti), Ignacij Škoda (sedmi v vrsti); poleg njega France Vrolih in Melhior Škoda

in nesreče. Katoličani so se ves čas zavedali svojih dolžnosti do nje. Dali so domovini in narodu ljudi, ki so nesebično delali za splošno blaginjo in jima v najbolj kočljivih in odločilnih trenutkih nudili dragoceno pomoč. Zato papež blagoslavlja njih poklicno delo in prizadevanje za šolo in vzgojo učiteljev, blagoslavlja pa tudi vse njihove domače, zlasti njihove učence.

Začetkom aprila je umrl veliki francoski državnik Edouard Herriot. Z njim je legla v grob gotovo ena največjih osebnosti iz dobe tretje francoske republike (od 1870 do 1941). Izšel je iz preproste francoske obrtniške družine in je kmalu postal župan v Lyonu (kar je potem ostal vse do smrti) in voditelj francoske radikalne stranke, to je stranke francoskih liberalcev. V dobi pred prvo svetovno vojno se je udeleževal bo-

jev, ki so privedli do ločitve Cerkve od države v Franciji in svojo uspešno kariero v radikalni stranki je dosegel s pomočjo masonske lože, katere član je bil. Večkrat je bil minister in po prvi svetovni vojni tudi predsednik vlade. Prvič je postal predsednik vlade, ko je l. 1924 zmagal prosluli „kartel levičarjev“, volilni blok radikalov, socialistov in komunistov — prva ljudska fronta, predhodnica one, ki jo je začela Moskva priporočati in podpirati v posameznih evropskih državah v dobi po letu 1936. Kadar je bila v francoskem parlamentu na sporedu debata o pravicah Cerkve, zlasti pa o pravicah katoliških staršev v vprašanjih šolske vzgoje, se je na čelu svoje stranke vedno postavljal v vrste tistih, ki so pravice verske vzgoje pobijali, dasi je bil vsaj tolerant, če ne celo naklonjen, do delovanja francoskih

katoliških ustanov na misijonskem polju. V vsem tem je bil tedaj zvest naslednik prvakov radikalizma Gambette, Combesa in zlasti starega Clemenceauja, ki je bil tako nasproten vsemu, kar je bilo v zvezi z verskimi predpisi, da se ni dal niti pokopati na pokopališču, ampak v sadovnjaku svoje domače vile.

Zato je tembolj presenetila debata, ki se je v zvezi s smrtjo Edouarda Herriota sprožila v dneh po njegovem pogrebu v francoskem parlamentu. Listi so namreč objavili, da je Herriot tik pred svojo smrtjo zaprosil svojega osebnega prijatelja, kardinala Gerliera, nadškofa v Lyonu in primasa Galije, da naj opravi po njegovi smrti zanj slovesno mašo zadušnico. Kardinal Gerlier bi bil to tudi opravil; na prostem so postavili oltar in oznanili, dan in uro opravila. Med „laičnimi“ radikali v vsej Franciji, zlasti pa v parlamentu, je završalo. Niso namreč vedeli tisto, kar je o zadnjih trenutkih Edouarda Herriota vedel kardinal Gerlier. Na tribuno v parlamentu je stopil celo — sicer že tudi zelo star — sam Edouard Daladier, večkratni predsednik vlade in minister, v radikalni stranki pa stalen tekmeč pokojnega Herriota za najvišja mesta v vodstvu stranke. Imel je dolg govor, v katerem je napadal „intrige“ cerkvenih oblasti in priredbe slovesne zadušnice na javnem trgu nazval „nevaren komplot proti varnosti države“. Tako vlada ni poslala potem nobenega zastopnika k slovesni službi božji, lyonski prefekt pa je preklical dovoljenje za postavitve oltarja na prostem in za službo božjo na glavnem trgu v Lyonu.

Kardinal Gerlier pa je takoj povzdignil svoj glas, ko je izvedel, kakšen odmev je imela njegova odredba za slovesno službo božjo, s katero je hotel izpolniti obljubo, ki jo je dal svojemu pokojnemu osebnemu prijatelju. Povedal je, da je pokojni Herriot v zadnjih dneh bolezní dvakrat zaprosil in prejel zakramente sv. Cerkve. Prošnjo je izrekel v navzočnosti prič in priče morejo tudi potrditi, da je bil dvakrat spreviden in obhajan. Kardinal je svoje besede zaključil z izjavo: „Cerkve se ne predaja zmagooslavju, Cerkve se samo veseli.“

V zvezi z debato v parlamentu in z izjavo kardinala Gerliera so potem radikalni skuhalí sklep, da naj posmrtné ostanke Edouarda Herriota vpepelijo v krematoriju in žaro z njegovim pepelom postavijo med slavne pokojnike francoske republike v Panteonu. Kardinal je takoj izjavil, da bo ostro protestiral proti tej nameri in da bo vpepelitev proglasil za sakrilegij. Daladier sam je šel v parlamentu na tribuno in stavil predlog za proslavitev svojega političnega somišljenika, s katerim se je v parlamentu in stranki sicer tako pogosto razšel in sprl, po smrti pa mu je hotel „izvojevati“ slavo Panteona. Toda oglašil se ni nihče iz drugih parlamentarnih klubov in tako je predlog za enkrat ostal v komisiji za proučevanje.

Lyonska občina in lyonski meščani so se udeležili slovesne zadušnice, ki je bila nato v katedrali in jo je opravil kardinal Gerlier. Javni pogreb na državne stroške je bil „laičnega značaja“, pred smrtjo pa je Herriot zahteval, da ga morajo voziti na mrtvaškem vozu, ki je določen za reveže in na krsti, prav tako revni, ni smelo biti nobenih okrasov. Pač pa si je želel slovesnega opravila v cerkvi, kakor da bi hotel odvzeti čast in slavo delu, ki ga je opravil za javnost, svo hvalo in čast pa je dodelil tistemu, kar more mrtvemu posoditi Cerkev s svojimi opravili.

Med Cerkvijo in vlado na Madžarskem je prišlo da raznih stikov, o katerih so se potem razširile vesti, ki jih zlasti Osservatore Romano navaja kot golo propagando. Radijska postaja v Budimpešti je dne 11. aprila poročala, da so madžarski škofje na predvečer objavili poročilo o nekaterih razgovorih med predstavniki Cerkve in zastopniki Kadarjeve vlade. Seveda je radijska postaja pohitela in nadaljevala svojo objavo z besedami, „da so nekatere zadeve o razmerju med Cerkvijo in državo bile načete in tudi že na poti ugodne rešitve“. Napovedovalec je nadaljeval, da so upravičene nade, da bodo „tudi vsa ostala vprašanja ugodno rešena“. Kajti „madžarski škofje so z zaupanjem vzeli na znanje, da se madžarska vlada trudi, da bi odstranila napake preteklosti, ki

so motile razmerje med Cerkvijo in državo in preprečevale, da bi se popravile pretekle krivice“.

Te govorice je takoj posnel organ italijanske komunistične stranke Unità in jih objavil na veliko. Osservatore Romano je takoj odgovoril in navajal, da so vse te govorice gola propaganda. „Vse nam dovoljuje zapisati, da so razgovori bili samo poskus cerkvenih oblasti, ki so jih madžarski komunistični listi v zadnjih tednih zelo napadali. Hoteli so opozoriti vlado na nekatere najhujše krivice, prav tako pa na značaj nekaterih vladnih odredb, ki so izrečno proti predpisom cerkvenega prava.“ Škofje so opozorili, da so take vladne odredbe proti cerkvenemu pravu zlasti v dekretu, ki ga je vlada izdala dne 27. marca t. l. Vlada se je namreč postavila na stališče, da so vse cerkvene namestitve in imenovanja, ki so jih cerkvene oblasti izdale po 26. oktobru 1956, brez podlage in neveljavne. Vlada meni, da bodo ostale neveljavne, dokler jih vlada ne potrdi. V letu 1953 je sličen dekret izdala poljska vlada. Kardinal Višinski je tedaj proti takemu tolmačenju protestiral in poljska vlada je tak protest tolmačila

potem kot povod zato, da je kardinala zaprla.

Na Dunaj je prispelo besedilo obvestila madžarskih škofov. Tako pravijo: „Razgovori med zastopniki škofov in zastopniki madžarske vlade so v teku, da bi se uredile nekatere zadeve, ki se nanašajo na Cerkev in državo. Sedaj so razgovori prišli v odločilen štadij. Vse se nadaljuje v duhu in želji za medsebojno razumevanje. Nekatera vprašanja so bila ugodno rešena, in to daje upanje, da bodo ugodno razvozlana še ostala vprašanja, ki dajejo povod za pritožbe. Med razgovori je episkopat ugotovil pripravljenost vlade, da bi se doseglo mirno sodelovanje med vlado in Cerkvijo. Zato gleda episkopat z zaupanjem v bodočnost. Madžarski episkopat obsoja vse načrte proti vladi in proti socialnemu redu v državi. Želimo, da bi se vpostavili mirni odnosi med vlado in Cerkvijo.“

Toda zadnji dnevi so polni poročil, da se je gonja proti Cerkvi povečala, radijske postaje in listi napadajo posamezne škofo in duhovnike in najbolj so strupeni napadi na kardinala Mindszentija, ki živi kot begunec v poslopju ameriškega poslaštva v Budimpešti.

Poljska Cerkev v novih razmerah

Po dogodkih v oktobru na Poljskem je bilo najmanj pričakovati, da se bo začel boljšati tudi položaj vernikov, ki pripadajo vzhodnemu obredu. Ti vzhodni katoličani so manjšina, ki žive v vzhodni Poljski in so večinoma Ukrajinci. Katoliška Cerkev vzhodnega obreda je bila v Poljski pred drugo svetovno vojno številna in dobro organizirana. Imela je več škofov in sedež nadškofa — metropolit je bil v Lvovu. Po drugi svetovni vojni je bil ves tisti del Poljske, kjer so živeli unijati prideljen Sovjetski zvezi, na Poljskem je ostala le skupina unijatov, ki so živeli okoli Premisla.

Kmalu po prvih dogovorih med poljsko vlado in cerkvenimi oblastmi je vlada Gomułka povabila na razgovore

zastopnike unijatov. Ker unijati niso imeli več nobenega škofa na svobodi, je bil povabljen najbolj znan prelat med njimi in sicer kanonik mons. Miroslav Ripecki. Takoj v začetku razgovorov je dosegel, da so se le-ti razširili na celotno dušno skrbstvo za unijate. Vključil je tako v pogajanja tudi tiste unijate, ki žive drugod po Poljskem in ne samo v škofiji Premisla. Del unijatov živi namreč tudi še v severnovzhodnem delu Poljske.

Kanonik Ripecki je bil najprej pri kardinalu Višinskem, h kateremu je že mogel priti v spremstvu kanonika Nriņjika, ki se je pravkar vrnil s skupino unijatov iz koncentracijskega taborišča v Sibiriji. Na prošnjo kardinala Višin-

skega sta sestavila spomenico, ki se začneja z besedami: „Suverena Poljska si je priborila vse pravice in zato pripadniki unijske cerkve upajo, da jim bodo povrnjene vse pravice, ki jih določa konkordat, sklenjen med Poljsko in Cerkvijo v letu 1925.“ V spomenici sta nato prosila, da naj vlada vrne unijatoma poslopje, ki je bil sedež njihove škofije v Premiszu, vrne cerkve in farovže, zavode in samostane, poslopje, kjer je bilo škofijsko semenišče in starostno zavetišče za unijske duhovnike v Zegiestowu. Na Poljskem je trenutno 41 fara vzhodnega obreda, vendar bi bilo treba ustanoviti še 24 novih fara. Duhovnikov pa je samo 50. Zato naj vlada dovoli, „da se takoj obnovi in vpostavi škofija v Premiszu in apostolski eksarhat v Lemkovščini. Oba sedeža sta bila po letu 1945 vključena v Poljsko“. Predno pa se to zgodi, prosita oba kardinala, da naj imenuje dva začasna generalna vikarja za oba sedeža, tretjega pa naj bi imenoval za unijate v severozahodni Poljski. Ako bi bili unijati tudi samo začasno podrejeni predstojnikom latinskega obreda, bi to moglo izzvati nerazpoloženje, češ da se pripravlja popoln prehod unijatov k obredom latinske cerkve. Pravoslavna propaganda bi mogla to izrabiti zase, in ves razvoj usmeriti proti interesom sv. stolice.“

Spomenica se zaključuje s prošnjo, da naj kardinal Višinski pri vladi doseže, da se unijatoma vrne katedrala v Premiszu in cerkve v Krakovu, Sanoku, Jaroslavu, Lubačovu in Kani. prav tako pa tudi prositi, da bi kardinal proučil, ali ne bi mogli v krajih, kjer žive unijati, pa nimajo cerkva, da bi mogli uporabljati cerkvene prostore katoličanov latinskega obreda. To bi bilo potrebno zlasti v krajih severozahodne Poljske.

Predno je Poljska imela komunistično vlado, je bil na poljskih srednjih šolah običaj, da so bile tridnevne duhovne vaje, da bi se mogli dijaki pripraviti na velikonočno spoved in obhajilo. Letos se je zgodilo, da je prosvetni minister, ne da bi čakal na predlog šolskih oblasti, objavil, da bodo vse šole tri dni v tednu pred veliko nočjo zaprte, da bi

mogli učenci opraviti velikonočne duhovne vaje. V dobi pred komunističnim režimom je vsa Poljska slavila 3. maj kot praznik Marije Čenstohovske. Letos so poljske oblasti spet dovolile, da se ta dan praznjava kot praznik, v šolah pa se naj s tem dnem začne teden, posvečen „kulturi, vzgoji in nauku“.

Krajevne oblasti so tudi ukinile nadziranje cerkvenih uradov in zavodov. Nadzorstvo bo sedaj opravljalo samo ministrstvo za verske zadeve pri centralni vladi, krajevni uradi pa so bili ukinjeni.

Sicer pa je še kopica zadev, ki še niso urejene, pa je njih ureditev bila dogovorjena na razgovorih med vlado in kardinalom Višinskim v oktobru 1956. Tako v vojski še niso imenovani kurati. Kjer so garnizije, so sicer dovolili krajevnim župnikom, da opravljajo versko skrbstvo v vojaških edinicah, toda redni kurati še niso bili nastavljeni. Cerkev tudi zahteva, da se odpro bogoslovne fakultete na univerzah v Varšavi in Krakovu. Vlada še vedno meni, da naj bodo bogoslovja izločena iz sestava univerz.

Poljski katoliški krogi so zelo zaskrbljeni, ker je glavno uredništvo komunističnaga glasila Tribuna Lidu prevzel Leon Kasman, privrženec staliniščne smeri. Po oktobrskih dogodkih je uredništvo odložil in izginil iz prednjih vrst, sedaj se je pa vrnil. Takoj prve dni je napisal uvodnik, v katerem dolži katoliške vernike, da sejejo razdor in da v šolah med verskim poukom širijo politične smernice ter navajajo k nestrpnosti. Vendar piše dalje, „da se mora verouk v šolah ohraniti, ker vlada ne sme izzivati trenj na podlagi verskih nasprotij“. Komunistični polmesečnik Kronika pa je zapisal: „Zavedati se moramo, da je bil verouk v šolah uveden samo kot začasen. To je bila politična koncesija komunizmu. Vlada je nanjo pristala, da zadosti iracionalnim gonom svojega prebivalstva.“

Kardinal Višinski je objavil posebno pastirsko pismo, v katerem prosi vernike za pomoč pri delih, da bi bila kmalu popravljena katedrala v Gneznju, kjer je sedež primasa Poljske in torej tudi njegov sedež. V pastirskem pismu piše:

Slovensko novomašno slavlje v tujini

Ob velikem številu rojakov iz Nizozemske, Belgije in Nemčije se je vršilo to slavlje.

Prekrasen pomladni dan, nizozemski Limburg v bujnem cvetju in zlatega soncu. Pred frančiškansko hišo in cerkvijo v Limburškem Heerlenu množica rojakov, pa tudi domačinov, ki hočejo videti, kako slovensko ljudstvo pospremi svojega novomašnika k prvi slovesni daritvi.

Iz hiše je stopil novomašnik Milan Papež, doma iz Sel pri Hinjah, v spremstvu z našima belgijskima duhovnikoma čč. gg. Žakljem in Revnom ter hrvatskim duhovnikom iz Essena v Nemčiji č. g. Lodetom. K njemu stopi mati in mu naredi križ na čelo: „Sprejmi materin blagoslov!“ Pristopi še oče in mu s tresočo roko naredi križ tudi on: „Sprejmi še očetov blagoslov!“ Pod slavo volokom z napisom „Novomašnik bodi pozdravljen“ — „Duhovnik vekomaj!“ pristopi fantek v narodni noši in ga nagovori. Potem mu vzame s prsi bel nagelj in ga vzame za spomin. Novomašnik pa že posluša deklico, ki mu tudi v narodni noši oblečena že daje v zameno za beli nagelj novomašni križ v roke:

Častitljiva katedrala je sedež in mati vseh katoliških cerkva na Poljskem. Toda njeno stanje je še vedno žalostno. Druga svetovna vojna je katedralo zelo poškodovala. Dosedaj so popravili oba stolpa in napravili novo streho, toda notranjost cerkve čaka na temeljito popravilo. Stroški za vsa dela bodo znašali pet milijonov zlotov in kardinal je mnenja, da bodo mogla biti vsa dela končana v letu 1966, ko bo ves poljski narod slavil tisočletnico, odkar je postal katoliški. Poljski narod je pristopil v katoliško vero v letu 966, ko mu je vladal knez Miečeslav I.

R. J.-c.

Ko opravljal božjo boš daritev,
ne pozabi na molitev:
„Gospod pa tudi zanje se darujem,
ki z mano hodijo po tujem,
ti dajem časno in pa večno domo-
vino...“

Sprevod se nato usmeri proti cerkvi. Deklice z belimi tulipani, ministranti v lepih oblačilih, štiri slovenske zastave iz Nizozemske in ena iz Belgije, nebroj slovenskih narodnih noš (ki jih fotografi

Novomašnik Ivan Papež sprejema iz rok deklice v slovenski narodni noši novomašni križ

kar naprej oblegajo), nato sorodniki in svatje ter duhovščina vstopijo v že nabito polno in s tulipani okrašeno cerkev, kamor so za to priložnost prenesli na glavni oltar podobo Marije Pomagaj. Pevci „Zvona“ zapojejo nepozabno lepo novomašno pesem. Ko končajo, g. V. Žakelj iz Belgije pokaže v novomašnem govoru veličino in pomen duhovnika. Za tem poklekne vsa cerkev in sprejme od novomašnika novomašni blagoslov. Presune človeka, ko sliši izpred oltarja molitev v domačem jeziku in solza se utrne v očeh rojakov: „Hvala Bogu, enega od nas, ki smo šli na tuje, si poklical in izbral tudi v svojo sveto službo.“

Med slovesno mašo poje „Zvon“ pod vodstvom našega prijatelja g. Willemsa Matija Tomca „Tretjo slovensko mašo“, nalašč za to priliko naštudirano. Pri obhajilu obhajanja ni konca ne kraja. Maši sledi ofer, darovanje, pri katerem vsak poljubi novomašni križ in prejme podobico za spomin.

Pa maši se poda novomašni sprevod na grob p. Teotima, ki je novomašnika vzpodbujal, ko se je še učil. Novomašnik zmoli zanj molitev, pevci pa zapojejo žalostinko „Vigred se povrne, prijatlja več ne bo...“

Ob štirih popoldne je cerkev spet polna. G. Božidar Tensundern, ki že 44 let deluje med Slovenci v Nemčiji na prižnici lepo poda misel: dopoldne je bilo posvečeno Kristusu, popoldne naj bo naši Materi Mariji. Po cerkvi zadoni ubrano petje litani, ki presune vsa srca do dna. Eisenški pevci iz Belgije zapojejo, nato še „Zvon“. V velikončno pesem aleluje se zliva češčenje Marije.

Sledi slavlje v dvorani. Rojaki vstopajo in čestitajo novomašniku in srečnima staršema z bratom in ostalimi sorodniki. Domači duhovnik g. Vinko Flek otvori svečanost. Lindeheulski pevci zapojejo stoletno, če ne še bolj staro novomašno pesem, ki jo je povedal njihov rojak. Holandska deklica, ki se je naučila govoriti slovensko, Fini Resnikova, izroči novomašniku slovenski album. Sledi občuteno petje „Zvona“. Narodne pesmi človeka še bolj navdušijo. Zvonko

Romihov pogumno deklamira. Dekleta iz Eygelshovena, odkoder je novomašnik doma, zaplešejo venček narodnih pesmi ob spremljavi harmonikaša Robekovega Toneta. Odbor dekliskega krožka izroči novomašniku krasno vezeno štoilo. Zanj in za album je naredila načrte naša sestra uršulinka m. Justina Višner. Zveza Društev sv. Barbare, to je predsedniki vseh društev skupno izročijo oljnat podobo Marije Pomagaj v spomin. Še prej pa pevski zbor iz Eisdena pod vodstvom g. št. Rogelja odlično zapoje več narodnih pesmi. V imenu društev iz Belgije pozdravi g. Kerpač Fr., v imenu ostalih rojakov pa č. g. Reven Zdravko.

Nato se dvigne g. novomašnik in se prav iz srca zahvali vsem rojakom za tako lepo slavlje, ki so ga s tolikimi žrtvami priredili. Pove tudi, da so ga predstojniki določili, da odide kot misijonar v nekaj mesecih na otok Borneo v Indonezijo. Čeprav se bo odpravil tja kot na prvo delovno polje, pa Slovencev ne bo pozabil, saj gre tja kot Slovenec, ker je holandskim misijonarjem pot za oznanjanje evangelija v tistih krajih zaradi političnih dogodkov zaprta. Iz srca povedanim besedam se vsa nabita dvorana z dolgim ploskanjem zahvali, v velikem veselju, da je iz naših vrst izšel tako pogumen, dober in vsem priljubljen novomašnik. Vsak navzoč je dobil nato kranjsko klobaso in še pol steklenice pravega ljutomerskega rizlinga, ob katerem ni čuda, da so se razvezali jeziki in oglasila se je pesem, nazadnje pa še pravo domače veselje, ki ga ni bilo konca ne kraja. „Take pristrčne vesele prireditve še nisem doživel!“ je marsikdo ob koncu izjavil.

Drugi dan sem slišal nekega Holandca, ki je bral v listih o naši novi maši: „To je moralo biti pa res nekaj posebnega, da so vsi listi o tem pisali, ko je vendar bilo tudi drugih novomašnih slavi, a so jih le na kratko omenili.“ Lahko rečemo, da v današnjih razmerah kaj takega tudi v naši domovini ni mogoče, vsaj če se oziramo na sodelovanje toliko zborov in toliko narodnih noš.

Z. R.

DON KAMILO

NOGOMETNA TEKMA

Skozi vse leto sta don Kamilo in Pepon tekmovala, kdo bo prvi uresničil svoje načrte. Zmagal je don Kamilo, ki je dovršil „Ljudsko zabavišče“ v trenutku, ko je Peponov „Ljudski dom“ komaj dobil ostresje in so mu se manjkala skoro vsa mizarska dela.

„Ljudsko zabavišče“ je odgovarjalo vsem potrebam modernega časa. Imelo je velik salon za predavanja, zabavo in druge javne nastope; knjižnico in čitalnico; dvorano za telovadbo in zimski šport. Na prostem so bili v ograjenem prostoru kopalni bazen, pa nogometno igrišče in prostor za otroške igre z gugalnicami in vrtiljakom.

Prišel je dan otvoritve. Don Kamilo je sestavil program, ki naj bi obsegal petje, lahkoatletski nastop in nogometno tekmo. Zlasti v nogometno tekmo je položil don Kamilo veliko napora. Skozi osem mesecev je vneto vežbal svoje moštvo, ki je prejelo več bre od njega kot žoga od igralcev.

Pepon je dobro vedel za vse te priprave, pa je besnel v srcu od tihe nevoščljivosti, ki ga je razjedala. Še bolj je zbesnel, ko je dobil vabilo od župnika, ki se je glasilo:

„Da bo narod videl, da mi ne zaničujemo tistih, ki so nevedni in v zmoti, te vabim, da pošlješ na dan otvoritve svoje nogometno moštvo na naše igrišče, kjer se bo lahko merilo z mojim.“

Pepon je pobledel od jeze in sklical

k sebi svojo enajstorico. Postavil jih je v vrsto in jim govoril:

„Igrali boste z župnikovim moštvom. Ali zmagate ali pa vam razbijem glave. Gre za sloves stranke in čast ljudstva, ki se čuti v novi župnikovi zgradbi razžaljeno.“

„Zmagali bomo!“ so zavpili enoglasno vsi iz enajstorice, pa se zraven od strahu krepko potili.

Don Kamilo je takoj zvedel za županov nagovor, pa je smatral za potrebno, da tudi on spregovori nekaj besed. Zbral je fante okrog sebe in jim povedal, kaj pričakuje Pepon od svojih.

„Ne bomo se vedli kot neotesanci, temveč kot resnični športniki. Toda kljub temu: zmaga je naša. Z božjo pomočjo jih bomo naklestili šest proti nič. Nočem govoriti kot Pepon. Toda rečem vam: čast fare je v vaših rokah. Hočem reči: v vaših nogah. Naj vsak spolni dolžnost, ki mu jo narekuje državljanska zavest. Seveda, če kdo izmed vas tega ne bo znal storiti, naj računa z menoj. Ne bom mu razbil glave, toda dobro veste, da so moje brce krepke in učinkovite!“

*

Napočil je težko pričakovani dan. Pepon je prišel z vsem svojim spremstvom. Okrog vratu mu je žarel robec škrlatno rdeče barve in dražil don Kamila, da se je komaj premagoval. V tolažbo mu je bila misel, da bodo v kratkem Peponovi mladiči krepko poraženi. Tedaj se bo hahljal on.

Peponovo moštvo se je imenovalo „Dinamo“. Zato so njegovi fantje nastopili v rdečih srajcah, na katerih je črka D prepletala srp, kladivo in peterokrako zvezdo.

Farna enajstorica je nosila ime „Gadje“. Na njihovih srajcah, ki so bile bele, je zato bleščala v črni barvi velika črka G.

Ljudstva ti simboli niso veliko zanimali. Obe moštvi je pozdravilo na svoj način:

„Naj živi Pepon! Naj živi don Kamilo!“

Pepon in don Kamilo sta se pri tem dostojanstveno pogledala in se lahko poklonila drug drugemu.

Sodnik je bil, kot naravno, izbran iz neodvisnih vrst. Pisal se je Binella in bil je urar po poklicu.

Po desetih minutah se je karabinerski marešalo približal ves presunjen Peponu. Dva orožnika sta ga spremljala, vidno zaskrbljena.

„Gospod župan — je jecjal marešalo — ali se vam zdi umestno, da telefoniramo v mesto za ojačenje policijske čete?“

„Če hočete, kličite celo divizijo, toda to vam rečem — je grmel Pepon — če ti mesarji ne prenehajo s svojim surovim igranjem, ni sile na svetu, ki bi mogla preprečiti, da se bo danes dvignila morda nami grmada mrličev, za tri nadstropja visoka. Niti njegovo veličastvo kralj tega ne bo mogel zabraniti, ste razumeli?“ je vpil župan popolnoma pozabivši, da je bila Italija že nekaj časa demokratična republika.

Marešalo se je obrnil k don Kamilu, ki je bil en meter proč od Pepona.

„Ali mislite, da bo res ...“ je s strahom začel marešalo, pa ga don Kamilo ni pustil končati stavka.

„Nič ne mislim,“ je vpil, „jaz vem, da niti severnoameriško posredovanje ne bo moglo preprečiti potoka krvi, če ti

prekleti bolševiki ne nehajo dajati mojim igralcem udarcev v kolena in jih tako onesposabljati za igro.“

„Pravi!“ je kratko zaključil marešalo in dal nato ukaz svojim ljudem, da se zabarikadirajo v žendarmerski postaji, kajti iz izkušnje je že vedel, da se „narod“, kadar je razdražen, kaj rad znese nad orožniki in jim zažge streho nad glavo.

Nato je prišel prvi gol in zabili so ga „Gadje“. Pepon se je postavil v bojni stav, stisnil pesti in se začel bližati župniku. Gledalci so vpili in noreli, eni od zadovoljstva, drugi od nevolje. Don Kamilo je mirno zrl županu v obraz.

„Za krščanstvo se bom rad boril,“ je mirno dejal Peponu.

„In jaz za ljudstvo,“ je ta odvrnil.

Toda izmenjane besede so na Pepona pomirjevalno vplivale. Vrnil se je na svoje prejšnje mesto in z motnim pogledom sledil igri.

Prišel je prvi polčas in don Kamilo je bil zmagovalec. Pepon je sklical moštvo od „Dinama“ in jih nahrulil:

„Fašisti!“ Nato je pograbil Suheca, ki je bil srednji napadalec in ga stresel za vrat.

„Ti izdajalski pes, ali si že pozabil, da sem ti v gorah trikrat rešil življenje? Če mi v prvih petih minutah ne narediš gola, potem si z menoj opraviš za vselej!“

Suhec je vzel Peponove besede krvavo zares. Že prvo minuto je prišel do žoge, ki jo je potem obdeloval z vseh strani: z glavo, nogami, koleno, z boki in prsi, celo pljunil je nanjo. Posledično v četrti minuti drugega polčasa je že žoga sedela v don Kamilovi mreži. Suhec se je sesedel in obležal.

Od tistega trenutka dalje so se Peponovi igralci potegnili v obrambo. Zaman so „Gadje“ napadali. Obroč okoli gola je bil neprodiren.

Že se je zdelo, da bo tekma končala

neodločeno. Tedaj pa se je zgodilo nepričakovano. Trideset sekund pred koncem je sodnik zapiskal kazenski strel z enajstih metrov proti „Gadam“.

Žoga je zletela s tako silo, da je sam „božanski“ Zamora* ne bi mogel ustaviti. S tem je bila bitka odločena. Pepon je hitro odpeljal svoje fante z igrišča na sedež stranke, kajti dobro je vedel, kaj se bo zgodilo.

*

Don Kamilo je bil ves iz sebe. Stekel je v cerkev in pokleknil pred podobo Križanega.

„Gospod, zakaj mi nisi pomagal? Zgubil sem igro!“

„In zakaj bi moral pomagati prav tebi? Ali niso imeli tvoji igralci prav tako dvaindvajset nog kot Peponovi? Zapomni si, Kamilo, jaz se brigam za duše, ne za noge. Da mihi animas, caetera tolle.** Zdi se mi, da si se popolnoma sprl s pametjo, dragi don Kamilo!“

„Saj nisem zahteval,“ je zdihoval don Kamilo pod križem, „da osebno vodiš noge mojih fantov. Bili so nadmočni. Kar me boli je, da nisi preprečil nepoštenosti in kaznoval na mestu sodnika, ki je odločil kazenski strel, ko ni bilo razloga za to.“

„Don Kamilo, ali se ti še nikdar nisi zmotil v sodbi? Zakaj ne priznaš, da se zmotijo lahko tudi drugi?“

„Nič ne rečem — se je branil Kamilo — zmote so možne povsod. Toda kjer gre za žogo, ta ne sme obstojati, kajti od nie dostikrat zavisí zmaga ali poraz.“

V tem se je zaslišalo v cerkev grozotno vpitje, ki je vedno bolj naraščalo. Takoj nato je planil v božji hram človek,

* Zamora je bil v času pred špansko revolucijo (v letih 1930—1936) eden najboljših vratarjev na svetu. Branil je tako sijajno, da so mu dali pridevek „božanski“ Zamora.

** Daj mi duše, vse drugo vzemi.

ki ni bil nihče drug kot nogometni sodnik Binella.

„Ubiti me hočejo,“ je komaj sopesel od čirkanja po ulicah. „Don Kamilo, rešite me!“

Don Kamilo je spet začutil, da je duhovnik. Zgrabil je svečnik, pol stota težak in se z grozečim pogledom postavil med cerkvena vrata.

„V imenu božjem — je vpil — ta kraj je svet, in kdor vanj vstopi, je pod božjim varstvom. Umaknite se, če so vam drage vaše glave.“

Množica se je ustavila. „Fuj te bodi, nesnaga umazana. Pojdi v svoj brlog in prosi Boga, da ti odpusti tvoje živalsko početje,“ so se slišali razjarjeni glasovi. Mišljen je bil sodnik Binella.

Toda don Kamilova navzočnost je učinkovala zdravilno. Ob pogledu na težki svečnik so se začeli ljudje umikati in se nato počasi razšli.

Don Kamilo je zapahnil vrata, dasi ni bilo več potrebno in se približal prestrašenemu človeku, ki je še vedno sopesel in bolj ležal kot klečal v klopi.

„Hvala ti, don Kamilo,“ je izdaval iz sebe.

Don Kamilo ni odgovoril ničesar, samo sprehajati se je začel po cerkvi od oltarja do vrat in spet nazaj. Videlo se je, da ga nekaj teži. Končno se je ustavil pred Binellom.

„Poslušaj, Binella! Tu, v božji navzočnosti ne boš lagal. Ti veš dobro in jaz tudi in gledalci tudi, da ni bilo vzroka za kazenski strel. Koliko ti je dal oni nesramnež Pepon, da si odredil enajstko za primer, če bi se morala igra končati neodločeno?“

„Dva tisoč petsto lir!“

Don Kamilo mu je položil roke na rame.

„Toda...“ je vzdihoval Binella.

„Nič toda,“ je zatulil don Kamilo, „hitro se mi izgubi iz svetega kraja, kajti noge me že strašno srbijo.“

Nato se je vrnil h Kristusu.

„Ti nisem rekel upravičeno, da je ta Binella človek brez časti in vesti. Ali boš sedaj še dejal, da moja jeza ni na mestu?“

„Don Kamilo, zakaj se delaš nedolžnega, ko je vendar krivda samo tvoja,“ je odvrnil Kristus. „Ali nisi tudi ti Binelli ponudil za isto uslugo denar? Samo da si mu ponudil petsto lir manj kot Pepon. Zakaj zameriti Binelli, če je potegnil z rdečimi?“

„Moj Jezus,“ je vzdihnil don Kamilo, „s takim sklepanjem bom nazadnje še jaz vsega kriv.“

„Da, baš to je resnica. Če si mu ti kot duhovnik ponudil podkupnino, je Binella lahko utemeljeno sodil, da je tak posel dovoljen. In če gre za dva dovoljena posla, se vsak pameten človek odloči za tistega, ki vrže več.“

Don Kamilo je sklonil glavo.

„Torej misliš, da sem jaz kriv, če so ga naši po igri s koli premlatili?“

„V nekem smislu, gotovo. Bil si ti prvi, ki si ga nagovoril h goljufiji. Toda bodi vesel, da je sprejel rdečo ponudbo, kajti v nasprotnem primeru bi ga naklestili rdeči in niti ti ga ne bi bil mogel rešiti iz njih rok.“

Don Kamilo je molčal nekaj trenutkov.

„Koncem koncev je bilo torej boljše, da so zmagali oni.“

„Tako je!“ ga je potrdil Kristus v zaključku.

„Gospod, zahvaljujem se ti, da sem zgubil,“ je spet dejal don Kamilo. Sprejemem poraz kot kazen za svojo nepoštenost. Toda ostané mi moja bolečina. Če pomislim, da je izgubilo moštvo, ki bi lahko igralo v prvi B diviziji in premagalo dva tisoč takih „Dinamov“, kot je Peponov, se mi trga srce in ypije po božjem maščevanju.“

„Don Kamilo, kaj pa spet govoriš,“ ga je smehljaje pokaral Kristus.

„Ah Gospod, ti tega ne doumeš. Šport je nekaj čisto svojskega. Kdor je v njem, ga nihče ne razume, ki ga sam ne goji. Ali sem se jasno izrazil?“

„Še preveč jasno, ubogi don Kamilo! Popolnoma te razumem. Zato te tudi vprašam: In kdaj bo povračilna tekma?“

Don Kamilo se je razjasnil obraz.

„Šest proti nič!“ je vpil. „Tako bodo letete žoge v gol, da se jih še videti ne bo dalo. Vidiš, Gospod, tako gotov sem zmage, kot sedaj da bom z nogo pognal svoj biret v spovednico.“

Res je zagrabil svoje duhovniško pokrivalo, pa ga vrgel pod strop, prestregel z nogo in sunil naravnost (nogo-metaš bi rekel: v voleju) med štiri stene spovednice.

„Vidiš, don Kamilo,“ se mu je nasmehnil Kristus, „to je bil pravi gol, pristen, pošten in brez podkupnine.“

Iz domovine

SLOVENIJA

Pogrebni slovesnosti profesorja arhitekta Jožeta Plečnika (umrl je 7. januarja 1957 v Ljubljani) se je udeležila ogromna množica ljudi, zastopniki oblasti, zastopniki raznih ustanov, kulturnih delavcev in preprostih ljudi, ki so in ki bodo sredi svojega lastnega dela uživali

harmonijo Plečnikovega ustvarjanja. Mladi slovenski arhitekti so ga ponesli do groba na ljubljanskem pokopališču, kjer si je veliki ustvarjalec spomenikov zbral svoj grob pod samotnim borom.

Ob grobu se je zbrala velika množica ljudi. Cerkvene obrede je ob navzočnosti

mariborskega škofa dr. Maksimilijana Drževnika in številne asistencije duhovnikov opravil ljubljanski škof mons. Anton Vovk, ki se je v imenu Cerkve poslovil od velikega mojstra z naslednjimi besedami:

„Minili so božični dnevi, prazniki učlovečenega Odršenika in prazniki slovenske domačnosti. Spremili smo na posebni praznik še Tri modre, ki so Odršeniku prinesli darove: zlata, kadila in mire. — Te prirsčne dneve vsakega krščanskega človeka je v pričakovanju svoje 85-letnice preživil tudi še naš pokojni mojster Jože Plečnik, z nenadno opešanim telesom, pa s čilim duhom in z Bogom v duši. Ko so pa s svojim praznikom odšli Trije modri, je že v naslednjem dopoldnevu položil tudi veliki pokojnik vse zaklade svojega nedosegljivega duha pred Boga, sodnika vseh živih in mrtvih. — Raziskovalci njegovega izrednega in plodovitega življenja bodo te zaklade študirali, uporabljali in povelečevali, dokler bo slovenska in zraven še dunajska in češka hvaležnost živele. Moja dolžnost pa je, da skromnemu mojstru izrečem ob grobu zahvalo v imenu Cerkve in še posebej v imenu ljubljanske škofije za njegova pomembna sakralna poklonila. Saj je v življenju vsako hvalo, zahvalo in izredno plačilo odklanjal, iskreno hvaležen le Bogu za darove duha in domovini za vsakdanji kruh.

Velikemu oblikovalcu kamna, lesa in kovine pojejo in bodo peli nesmrtno hvalo in zahvalo cerkveni pomniki in spomeniki nekdanjega cesarskega Dunaja, zlate Prage, našega Beograda, sosednjega Zagreba, posebej pa naše drage Slovenije od hribovitih Ponikev na Tolminskem, kjer po njegovih načrtih na razvalinah novo cerkev še dovršujejo, mimo Maribora, kateremu je srčno želel z izvirnimi potezami znamenito Slomškovo stolnico olepšati, pa do Bogojine v Prekmurju, kjer novo cerkev po njegovih načrtih v potankostih že 30 let urejajo. — Hvale in zahvale mu je posebej dolžna ljubljanska škofija. Saj se je njegova skrb za cerkveno lepoto ustavljala že pri sosedu njegovega domovanja

— v trnovski cerkvi, ki mnoge njegove umetnine že ima, na največje pa po njegovih načrtih še čaka. Njegova rojstna Ljubljana se bo vedno lahko ponašala tudi z biseri, ki so cerkve v šiški, na Barju in za Bežigradom z izvirno zidavo in opremo. Pohitela je njegova ljubezen tudi k cerkvam na deželi. Takoj po zadnji vojni se je ustavila za dolgo dobo v Stranjah pri Kamniku, kjer je divjost tujca belo cerkev na griču spremenila v žalostni bunker. Tu je Bogu in preprostim vernikom poklonil v očiščeni in povečani cerkvi lepote, kakršnih tudi znamenite katedrale nimajo. Za delitev najpotrebnejšega zakramenta sv. krsta je odprl vrata takim krstilnicam v Stranjah, v Nevljah, na Črnučah, v Mengšu, v šiški, z načrti pa na Breznici, v Dobu, v Kamniku, v škofiji Loki in v ljubljanski stolnici, da podobnih ni poznala in ne pozna svetovna cerkvena umetnost. V mislih in ob načrtih za krstilnico v ljubljanski stolnici je odložil svojo risalno desko, da bo s tem delom, če Bog nakloni, postavljen tudi njemu najlepši spomenik v prvi cerkvi škofije, ki se lahko ponaša tudi s škofovskim sedežem po njegovem načrtu.

Sam potopljen v Boga je s posebno ljubeznijo delal načrte in skrbno nadziral stavbe in predmete, ki pomenijo kaj božjega. „Prvo umetnost je že poganski človek posvečal svojim bogovom. — Naradimo kaj lepega za cerkve, kar bo dvigalo preproste duše, ki vso umetnost in lepoto vidijo morda samo v svoji cerkvi. — V cerkvi, lepo zgrajeni in lepo opremljeni, najde veren in preprost človek največji užitek, katerega mu moramo nuditi.“ Take in podobne njegove izjave sem slišal sam.

Ljubil je lepoto in spoštoval je delo vsakega, posebej še domačega človeka. Kar objemal in gladil je kamen, kovino in les, ki so ga pognale korenine domače zemlje. Med največje prijatelje je štel tiste, ki so darove rodne zemlje spoštovali in jih s svojo roko po njegovi zamisli oblikovali. Ko sem ga leta 1952, ob ogledu novega škofovskega sedeža v ljubljanski stolnici po njegovem načrtu, vprašal, ali naj izrujemo starinski že-

belj, ki je držal prejšnji stari baldahin, je skoraj prosil: „Pustite ga v zidu, kjer je že veliko let, saj ga je skovala in v zid zabila slovenska roka!“

Naša preurejena in v častitljivostih lepo ohranjena Ljubljana je večkrat Plečnikova imenovana. Ohranili bodo v časti ime pokojnega mojstra tudi mnogi spomini in cerkveni predmeti, ki so posejani po vsej naši slovenski zemlji. Zadnji njegovi načrti, v katere je položil veliko svoje mladeniške izvirnosti in ljubezni, so bili, razen načrtov za novo obliko obeh zvonikov v Ribnici, načrti za grobnico naših zaslužnih mož ob cesti pred pokopališko cerkvijo sv. Križa in načrti za preureditev kapele sv. Križa v ljubljanski stolnici v lepo krstno kapelo. Tistim, ki dvigajo svoja srca k Bogu, in posebej tistim, ki so iz delovnega življenja odšli ali se na življenjsko pot, s križem pri sv. krstu zaznamovani, šele podajajo, je poklonil zadnje utripe svojih plemenitih zmožnosti, vse prepojene z ljubeznijo.

Ko sem velikega pokojnika zadnjikrat v voščili za praznike, 21. decembra 1956, obiskal in mu povedal, da nove stopnice za kapelo sv. Križa v stolnici kamnosek že pripravlja, je pomembno dejal: „Da, na stopnicah smo že. A odrešenje je vrhu stopnic, za vsakega in za vse!“

Dragi naš pokojnik! Prišel si vrh stopnic svojega bogatega in lepega življenja. Doživel si odrešenje. Zanj Te blagrujemo, za Tvoja dela se pa zahvaljujemo in z molitvijo in željo, da uživaš vso lepoto v Bogu! — Amen.“

SLOVENSKA KOROŠKA

V samostanu šolskih sester v št. Petru je obhajal 16. aprila devetdeset let življenja preč. g. duhovni svetnik Alojzij Železny, po rodu Moravan. Pred prvo vojsko je imela Moravska izredno veliko duhovskih poklicev, pa je prišlo več njihovih duhovnikov na Koroško in Kranjsko. Preč g. Železny je postal duhovnik 16. avgusta 1889. Nazadnje je bil župnik v Goričah na Gorenjskem. L. 1941 so ga iz fare pregnali Nemci, leta 1945 pa se je pred komunisti moral

umakniti na Koroško. Dne 15. aprila mu je apostolski nuncij iz Dunaja poslal sledeči brzojav: „Sveti oče pošilja prečastitemu Alojziju Železnju ob devetdesetletnici v zagotovilo bogate ljubezni in milosti Kristusove iz vsega srca apostolski blagoslov.“

PRIMORSKE VESTI

Velika noč v Gorici. Čeravno pozna je bila letošnja Velika noč v Gorici mrzla. Velikonočno jutro nas je pozdravilo v dežju, zato pa je bilo v cerkvi tem prijetneje. Priprava za Veliko noč je bila tudi letos lepa in dobro izvedena. Imeli smo lepe postne pridige na Travniku, ki jih je letos vodil č. g. mons. France Močnik in ki so bile zelo dobro obiskovane. Dekleta in žene so imele svoj vzorni teden, fantje in možje tri-dnevno. — Lepa, intimna in domača je bila večerna sv. maša na veliki četrtek zvečer v cerkvi sv. Antona. Sveto mašo z lepim govorom je imel č. g. pater Fidelis, zvečer pa smo še do polnoči čuli v molitvi ob božjem grobu v stolnici. Na veliki petek zjutraj smo se zopet zbrali v stolnici in letos prvič prisostvovali pridiganemu križevemu potu. — Po tej lepi pripravi so radostno zazvonili velikonočni zvonovi. Goriška stolnica je zopet videla zbrane vse goriške vernike od blizu in daleč in še od onstran meje iz Jugoslavije jih je mnogo prišlo. Dekliški zbor Marijine družbe je skupno z mešanim zborom SKPD krasno prepeval naše lepe velikonočne pesmi med vstajensko procesijo in med sv. mašo, ki ji je sledila. — Šele popoldne se je prikazalo svetlo sonce in mnoge zvalo v zeleno pomlad. Po vseh goriških cerkvah in tudi v okolici so bile polnočne velikonočne maše brez vstajenja in procesije, kar naši ljudje zelo pogrešajo.

Bazovica. Na tiho nedeljo je naš oder zopet nastopil, za to pot samo z dekleti. Kot prva točka je bila pasijonska slika. Sledila je mladinska igra „Luč ljubezni“ v priredbi našega akademika Aleksandra Mužina. Za zaključek nam je še dekliški zbor zapel Vodopivčevo „Svarilo“ in venček narodnih.

med Slovinci po svetu....

ARGENTINA

Letos poteka štirideset let, kar je slovenski narod po svojih predstavnikih, na čelu s svojim škofom dr. Jegličem odločno izjavil, da hoče biti in ostati sam gospodar na slovenski zemlji. Pod vtišom nastopa dr. Antona Bonaventure Jegliča so slovenske žene leta 1917 v kratkem času nabrale 200.000 podpisov ter jih izročile predsedniku Jugoslovanskega kluba v parlamentu dr. Antonu Korošču. Ta izjava, ki je šla v zgodovino pod imenom **majniška deklaracija**, je takrat močno odjeknila po vsem svetu, zlasti še v državah, ki so se vojskovale proti Avstriji in Nemčiji. Svet je tako zvedel za slovenske narodne zahteve in začel resno z njimi računati.

Slovenska skupnost v Argentini se je spomnila te obletnice na slovesen način v nedeljo, 5. maja, ob priliki drugega slovenskega dneva na Pristavi v Moronu. Najprej je opravil preč. g. direktor Anton Orehar sv. mašo na prostem, med katero je pel slovenski pevski zbor iz Ramos Mejje. Preč. g. direktor se je dotaknil problema, kako naj sprejemamo vplive tujine. Začel je s primerom škofa dr. Jegliča, ki je rad zahajal v tujino, pa ne zato, da bi jo slepo oboževal, temveč da bi se v njej izpopolnil in svoja izkustva Slovincem posredoval. Tudi mi se moramo znati pravilno vesti v tujini. Ni vse slabo, kar tujina nudi. V njej moremo najti veliko lepih zgledov in pobud v versko-moralnem, tehničnem in kulturnem pogledu. Ne smemo pa zapasti nezdravi miselnosti, da je vsaka tuja stvar že zato boljša, ker je tuja. Ne smemo zavreči svojih vrednot, zlasti ne vere ter jih nadomestiti s tujim nadomestkom. Ne smemo si nadevati stvari, ki se nam ne prilegajo in se jih tuji svet sam otepa in sramuje. Iti mo-

ramo pot modrosti: glede vere pa bomo ostali to, kar smo se že doma naučili, le izpopolnili se bomo z novimi nagibi in zgledi časa in kraja, da nam bo vera res vodilo vsakemu izmed nas.

Proslava štiridesetletnice majniške deklaracije je bila takoj po sv. maši. Vodil jo je bivši celjski župan dr. Alojzij Voršič. Prvi govornik je bil preizkušeni politični in javni delavec iz vrst Slovenske ljudske stranke, bivši jeseniški župan Valentin Markež. Govornik je omenil trpljenje slovenskega naroda pod avstro-ogrsko monarhijo, ki je bila slovenskemu narodu bolj mačeha kot mati. Zato je slovenski narod že od leta 1848 zahteval združitev vseh Slovencev v Združeni Sloveniji. Leta vojne 1914—1918 so še bolj potrdila, da Nemec Slovence sovraži, zato je bila majniška deklaracija svetel žarek, ki je posvetil v temo nemškega nasilja. Plamen navdušenja je bil med narodom tako silen, da je zajel zadnjo gorsko vasico. Dne 15. septembra 1917 sta besedilo deklaracije objavila istočasno oba slovenska dnevnika, 25. marca 1918 pa so slovenske žene in dekleta izročile dr. Korošču 200.000 podpisov. Govornik je nato pozval mladino, naj ne zapravi dragocene dedščine, ki so nam jo zapustili naši največji možje in za katero so se borili naši dedje in očetje. — V imenu slovenske liberalne stranke pa je govoril g. Rudolf Žitnik. Povedal je, da je kot fant šestnajstih let doživljal silno navdušenje, ki ga je tedaj po vsej Sloveniji povzročila ta deklaracija. Pravilno je poudaril, da mlajši rod ne ve več za trpljenje slovenskega naroda med prvo svetovno vojno. Samo v prvih štirinajstih dneh so avstrijska nagla sodišča pobesila ali postrelila 469 Slovencev, na tisoče pa jih je trpelo po trdnjavijskih ječah. Hvaležni

moramo biti možem, zlasti dr. Janezu Evangelistu Kreku, ki so nam pripomogli k osvoboditvi izpod habsburške dinastije. Prav tako velja naša hvaležnost dr. Antonu Bonaventuri Jegliču, ki je brez strahu prvi majsko deklaracijo podpisal. Od leta 1919 do leta 1941 se je sicer marsikaj zgodilo, kar bi vsiraje videli, da se ne bi. Toda trpljenje druge svetovne vojne nas je vse Slovence spet trdno povezovalo med seboj. Potrebno je zato, da se združimo v skupnem prizadevanju, da si uredimo „Slovenijo kot svobodno državo v svobodni državi Jugoslaviji.“ Tedaj se bo uresničila Prešernova napoved: „Tja bomo našli pot, kjer nje sinovi si prosto volijo vero in postave.“ — O majniški deklaraciji je govoril v španščini tudi po radiu g. Miloš Staré in sicer v nedeljo 19. maja.

Popoldne se je pa ob najlepšem jesenskem vremenu izvršil II. slovenski dan v Argentini. Biti bi moral že prejšnjo nedeljo, 28. aprila, a je dež prireditve preprečil. Namen vsakoletnega slovenskega dne je združiti vse slovenske organizacije in rojake v eno samo družino, kar je prirediteljem tudi v polni meri uspelo. Zelo je uspel prvi nastop belokranjske folklorne skupine, ki je pod vodstvom dr. Bana izvedla črnomajlsko in metliško kolo. Tudi nastop deklet — pripravila jih je ga. Ema Kessler-Blejčeva — je vse zadovoljil. Člani Slovenske fantovske zveze bi morali odigrati v odbojki finalno tekmo proti Domu iz San Justa. Ker pa Domovci niso mogli nastopiti kompletni, sta bili odigrani le dve vrsti prijateljskih tekem. Obe so dobili fantje iz Morona. Finalna tekma se je nato izvršila na argentinski državni praznik 25. maja. Moštvo iz Morona je bilo daleč nadmočno in je obe igri s lahkoto odločilo v svoj prid. Isti dan je SFZ iz Morona odigrala povračilno tekmo proti češkimi Orlom iz Buenos Airesa in jo tudi dobila. Pa tudi dekleta iz Slovenske dekliške organizacije so istočasno zmagale svoje sovrstnice češke Orlice.

Tradicionalno romanje Slovencev v Luján k Materi božji je vsako leto drugo nedeljo v maju. Tudi letos je bilo

tako. Poseben romarski vlak je vozil 1.300 udeležencev. Mnogi so pa prišli tudi v najetih avtobusih in drugimi rednimi vozili. Izredno lepo in toplo vreme — kot da bi bili sredi pomladi, ko je bila vendar že zima pred durmi — je dvignilo na noge toliko Slovencev kot nobeno romanje do sedaj. Računajo, da jih je bilo nad dva tisoč. Ob prihodu v baziliko so Slovenci doživeli prijetno presenečenje: stebrišče pred baziliko je bilo okrašeno s slovenskimi, papeškimi in argentinskimi zastavami. Sv. mašo je opravil preč. g. direktor Anton Orehar, ki je tudi pridigal. Govoril je o zvestobi katoliški Cerkvi in spoštovanju do katoliškega duhovnika. Popoldne je bil slavnostni govornik preč. g. duhovni svetnik Alojzij Košmerlj. V lepo zasnovanem govoru je razvijal misli o ljubezni slovenskega naroda do svoje nebeške Matere. V času najhujših udarcev I. 1945 se je trpeče ljudstvo k njej zatekalo za vdanost v voljo božjo. To zaupanje v Marijo moramo ohraniti tudi v tujini. Njen materinski blagoslov naj varuje slovenske romarje, da bodo varno hodili mimo vseh nevarnosti tujega sveta.

Ob priliki darovanja so romarji dobili v spomin podobico žalostne Matere božje iz Vetrinja s sledečim besedilom:

V času, ko mnogi katoliški verniki pozabljajo, kaj jim je Cerkev in da brez Cerkve ni zveličanja, smo katoliški Slovenci sklenili ob priliki svojega vsakoletnega romanja k Materi božji v Luján, dne 12. maja 1957, da bomo: ostali zvesti katoliški Cerkvi do smrti, jo branili pred krivičnimi napadi nasprotnikov in sodelovali z njo pri razširjanju božjega kraljestva na zemlji pripravljeni žrtvovati kot naši slovenski mučenci iz let komunistične revolucije rajši življenje kot pa radi časnih koristi od nje odpasti.

Trije slovenski fantje iz Lanusa, Tone Burja, Černak Lojze in Mirko Grbec so letošnje romanje opravili peš. Po sedemnajstih urah so premagali 70 km poti in se na jutro romanja priključili glavni romarski skupini. Gotovo je bila Mati božja njihove vneme iskreno ve-

sela. — V Argentini te vrste romanje ni neznano. Vsako leto ga opravi lepo število ljudi. Letos jih je bilo nad tri tisoč in so izrabili za dan romanja državni praznik 25. maja.

Ob petnajstletnici mučeniške smrti dr. Lamberta Ehrlicha je bila v nedeljo, 26. maja, v San Justu (Vel. Buenos Aires) spominska proslava, katere so se udeležili zastopniki naših društev, predstavniki kulturnih ustanov in mnogo rojakov. Ob osmih je bila v farni cerkvi maša zadušnica, ki jo je daroval preč. g. Janko Mernik in imel med mašo lep cerkven govor. Prof. Ehrlich je cenil neizmerno visoko svoje duhovniško poslanstvo. Bil je moč molitve, za vse male in veliko odločitve je prosil božjega razsvetljenja; s samopremagovanjem in prostovoljno pokoro je rasel v duhovnem življenju. Pokazal je njegovo izredno ljubezen do Cerkve in spoštovanje do cerkvene hierarhije. Njegova apostolska gorečnost ga je gnala med reveže, med akademike in objela cel svet v organiziranju slovenskega misijonskega zaledja. Govor je končal z mislijo, da se je prof. Ehrlich rad priporočal neznanim svetnikom; tako moramo storiti tudi mi. Slovenci imamo v nebesih gotovo veliko svetnikov, ki sicer niso javno priznani — med njimi, upamo, je tudi dr. Lambert Ehrlich in drugi mučenci.

Po sv. maši je bila v „Slovenskem domu“ spominska proslava, ki jo je v imenu pripravljalnega odbora pričel prof. Pavle Verbič, cerkveni zbor iz San Justa je zapel pod vodstvom g. Drenška dve pesmi, g. Slavko Skaberné je recitiral Mirka Javornika sestavek „Mož božje volje“, g. Tine Duh pa je v svojem govoru orisal življenje prof. Ehrlicha in se pomudil predvsem pri njegovem narodno-obrambnem delu. Z domobransko pesmijo, ki so jo vsi navzoči peli stoje, se je proslava končala.

Kdo je bil prof. dr. Lambert Ehrlich? Mlajši rod že ne ve več dosti o njem, pa tudi za starejše je prav, da znova pobliže spoznajo svetli lik tega velikega moža.

Rodil se je v Žabnicah pod Sv. Višarjami 18. septembra 1878. Srednjo

šolo je študiral v Celovcu, bogoslovje pa v Innsbrucku. Po končanih študijah si je izpopolnjeval svoje znanje še na univerzah v Rimu, Parizu in Oxfordu. Govoril in pisal je v vseh glavnih evropskih jezikih. Njegovo prvo službeno mesto je bilo stolni kaplan v Celovcu. Ugleden koroški Slovenec trdi, da je bil v desetletju pred in med prvo svetovno vojsko dejanski vodja koroških Slovencev dr. Ehrlich, čeprav je stal v svoji ponižnosti v ozadju in stavljajal druge v ospredje.

Bil je ustanovitelj „Slovenske krščanske socialne zveze za Koroško“ in ves čas njena duhovna gonilna sila, za duhovnike je ustanovil „Sodalitas Santissimi Cordis Jesu“ in bil njen pravi duhovni vodja, s svojim bratom prelatom dr. Martinom Ehrlichom je bil svetovalec pri „Akademiji slovenskih bogoslovcev“ v celovškem bogoslovju, za dijake je ustanovil „Slovenski dijaški dom“, jih vodil in zbiral ob počitnicah na posebnih tečajih in ustanovil je „Slovensko delavsko društvo v Podljubelju“. V onih letih je nastalo na Koroškem 42 izobraževalnih društev in njih duša je bil prof. Ehrlich.

Po vsem tem je razumljivo, da ga je po končani prvi svetovni vojni imenovala slovenska vlada kot izvedenca za Slovensko Koroško za člana slovenske delegacije v komisiji za sklepanje premirja. V tej komisiji se je odlikoval ne samo po svoji neutrudljivi delavnosti, ampak tudi po svoji spretnosti, iznajdljivosti pri dajanju pobud in tehtni argumentaciji slovenskih zahtev.

Po nesrečnem koroškem plebiscitu in za nas Slovence krivičnih mirovnih pogodbah je moral med 30 duhovniki zapustiti Koroško tudi on in prišel v Ljubljano za univ. profesorja bogoslovne fakultete. Najbrže ni delavnega področja, kamor ne bi prof. Ehrlich segel v letih med obema svetovnima vojnama v Ljubljani. Poleg predavanj na univerzi je pisal znanstvene razprave, pomagal pri dušnopastirskem delu predvsem med revnimi sloji (med služkinjami, ki jim je postavil njih „Služkinjski dom“ v Ljubljani na Ljubljanskem gradu), pre-

daval po prosvetnih društvih, bil velik karitativni delavec (Vincencijeva konferenca za akademike je slonela vsa na njegovih ramah, sam je preskrbel sredstva, opremil in vodil akademski dom sv. Cirila v Ljubljani itd.), bil je organizator in duša slovenske misijonske akcije.

Največ časa in truda in vse svoje obširno znanje ter izkušnje pa je daroval slovenskim katoliškim akademikom. V letih med obema vojnama je bilo slovensko duhovno življenje zelo razgibano, v njem je valovalo več nasprotujočih si duhovnih tokov; ločitev duhov je bila v teku, liberalizem je počasi izpodrival kulturni boljševizem, v borbi z jugoslovanskim centralizmom se je krepilo slovenstvo. Vsi ti tokovi so imeli svoj najmočnejši odmev na univerzi.

Med katoliškimi akademiki je bilo posebno mnogo razpravljanja okrog socialnih problemov, ki jih je rešila okrožnica „Quadragesimo anno“. — Reorganizirana komunistična stranka je skušala izrabiti krščanske socialiste, napraviti idejno zmedo in oslabilo katoliška društva. V to duhovno prelivanje je prinesel prof. dr. L. Ehrlich jasnost s svojo pisano in govorjeno besedo ter organizacijskim delom. Da kulturni boljševizem ni prodril globlje med akademsko mladino, je predvsem zasluga dela prof. Ehrlicha. Zato je razumljivo, da so ga že takrat komunisti napadali in na vse mogoče načine klevetali.

Tik predno je zajela vojna vihra Jugoslavijo, so poklicali prof. Ehrlicha, naj se skuša še prebiti na zavezniško ozemlje. Z bogatim dokazilnim materialom o slovenskih pravicah se je odpravil na pot, a ni uspel. Božja volja — tako je sam dejal — ga je hotela imeti med krvavo okupacijo in revolucijo doma.

Kot med prvo svetovno vojno, tako je tudi sedaj razvil izredno narodno obrambno delavnost. Slovenskim politikom doma je nasvetoval, naj bi se organizirala ilegalna slovenska vlada, ki bi vodila usodo naroda med okupacijo; slovenskim zastopnikom v zavezniškem

svetu je poslal močno podprt predlog, naj bi se po vojski organizirala meddržavna zveza suverenih narodnih držav med Baltikom in Egejem, ki bi varovala Evropo tako pred nemškim kot sovjetskim nasilnim imperializmom; italijanski okupacijski oblasti je izročil spomenico, kjer jim je na podlagi vojne ga in okupacijskega prava dokazal vsi njihovo protipravno in krivično postopanje s podjarmljenim slovenskim narodom in jo končal z izjavo žive vere, da bo slovenski narod zopet dočakal dan svobode, do katere je po božjem in človeškem pravu upravičen; zbral je in poslal v inozemstvo točno in podrobno poročilo o grozodejstvih Nemcev in Italijanov; prvi je pokazal določeno narodu zakrinkani komunistični obraz „Osvobodilne fronte“.

Razumljivo, da je vse to delo močno oviralo komunistično stranko pri izvedbi njene krvave revolucije. Zato so tega kristalno čistega in velikega Slovenca 26. maja l. 1942 „kot izdajalca slovenskega naroda“ sredi ljubljanske ceste zločinsko umorili.

Kot je to že dolgo vrsto let v navadi so Slovenci v Buenos Airesu tudi letos na prvo nedeljo v juniju obhajali svoj vernih duš dan — spomin komunistom vrnjenih in nato zverinsko pobitih dvanajst tisoč slovenskih domobrancev. Najprej so obiskali ob 16 v Argentini živeči člani Narodnega odbora za Slovenijo, odborniki Društva Slovencev s predsednikom na čelu, predstavniki vseh v Bs. Airesu delujočih slovenskih protikomunističnih organizacij, društev in ustanov ter listov in revij spomenik argentinskega narodnega osvoboditelja generala San Martina ter položili ob njegovo vzhodje venec z argentinsko in slovensko narodno zastavo ter z napisom „Društvo Slovencev — Colectividad Eslovéna“. Le nekaj korakov od spomenika stoji veličastna bazilika presv. Zakramenta. Ob 17 se je v njeni kripti pričela žalna svečanost za pobitimi žrtvami. Pričel jo je pevski zbor „Gallus“ z žalnimi akordi „Glejte, kako umira pravični“. Nato je imel izredno lep in globoko zasnovan spominski govor g. du-

hovni svetnik Alojzij Košmerlj. Kripta pomeni grobnica, je dejal, in tako smo še lažje povezani v duhu s tistimi, katerih kosti počivajo raztresene neznanu kje po slovenski zemlji. Preroške besede nadškofa Jegliča leta 1937 na mladinskem taboru v Celju so se kmalu nato začele uresničevati. Satan je nastopil s svojo fronto. Katoliški Slovenci smo zvesti naukom papeške okrožnice „Divini Redemptoris“ to fronto odklonili. Zato je začela teči kri, ki je postala reka ob množičnem poboju vrnenih protikomunističnih borcev. Z narodnega stališča je bila ta žrtev strašna, v luči vere pa je bila velika milost, ki jo je Bog iskazal tistim, ki jih je imel rad. — Sveto daritev za vse slovenske žrtev zadnje vojne je opravil preč. g. direktor Anton Orehar, ki je tudi ob koncu sv. maše zmolil ob asistenci slovenskih duhovnikov in bogoslovcev „Reši me!“ Spominška prireditev se je nato končala z veličastno Haendlovo „Alelujo“ — ki je bil izraz vere, da bodo naši mučenci ob sodnem dnevu poveljani vstali iz sedanjih grobov. Takrat bo pravici za vso večnost zadoščeno.

Petdeset let življenja je obhajal 2. maja v slovenskem semenišču v Adrogué dr. Filip Žakelj, profesor sv. pisma stare zaveze in semeniški špiritual. Rojen je bil v Horjulu pri Vrhniki. Leta 1935 je postal duhovnik. Vojna leta je preživel v Ljubljani, kjer si je ustvaril velik sloves s svojimi pridigami in razlago krščanskega nauka, ki ga je imel vsako nedeljo kot stolni vikar v ljubljanski stolnici in kjer je neusmiljeno bičal zločine brezbožnega komunizma na slovenskih tleh. Leta 1945 je zapustil slovensko grudo skupaj s tisoči slovenskih antikomunističnih beguncev. Izrabil je svoje bivanje v Italiji za poglobitev svojega bogoslovnega znanja in promoviral leta 1947 na slovenski bogoslovni fakulteti v izseljenstvu, ki je takrat delovala v Italiji, za doktorja bogoslovnih ved. Leta 1948 je prišel v Argentino in se vključil v profesorski zbor slovenskega semenišča, ki je takrat našlo zatočišče v San Luisu. Dve leti nato pa je postal tudi špiritual v istem zavodu, težka služ-

ba, ki jo na splošno zadovoljstvo opravlja še danes. Sam ves vnet za dobro in poln idealnega stremljenja po svetosti je tudi vsem bogoslovcem svetel lik vzornega katoliškega duhovnika. Svoj prosti čas uporablja za pisanje člankov in pripravo predavanj. Naša revija, Baragov vestnik, Katoliški misijoni in duhovniško glasilo Omnes unum imajo v njem zvestega sotrudnika. Spomenik, trajnejši od brona, si je postavil prečastiti jubilarnt zlasti s knjigo „Živi evangelij“, ki jo je leta 1955 in 1956 izdala celovška Mohorjeva družba in vsebuje življenjepise zadnjih novih svetnikov. Gospodu jubilarntu želimo še dolgo življenje in veliko uspehov pri oblikovanju bodočih slovenskih duhovnikov. Naj mu Mati božja, ki jo dr. Žakelj tako silno ljubi po svojem Sinu, v oltarnem Zakramentu navzočem, kjer preživi gospod doktor toliko tihih ur zatopljen v globoko molitev, obilo povrne vse dobro, ki ga je bil slovenski človek po njegovih blagoslovljenih rokah in plamtečih besedah deležen!

Na praznik sv. Jožefa Delavca, dne 1. maja t. l. je imela Družabna Pravda v Buenos Airesu svoj občni zbor. Pred občnim zborom so se člani udeležili sv. maše, ki jo je daroval g. direktor Anton Orehar, ki je ob tej priložnosti imel lep govor o pomenu dela. Nato je predsednik Lojze Erjavce začel občni zbor v dvorani nove osrednje „Slovenske hiše“. Poročila odbornikov so bila zelo zanimiva in je bilo videti da ima sistematično delo Družabne Pravde lep uspeh. Vzgojila je vrsto sposobnih socialnih delavcev. V novi odbor so prišli: Erjavce Lojze, škulj Edvard, Horvat Avgust. Od preje pa so že v odboru: dr. Ivan Ahčin, Smersu Rudolf, Jan Maks in šest Janez. Upravnik Jan je dobil pomočnika v osebi Homana Pavla. Nadzorstvo tvorita Masič Pavle in Arnšek Jan-ko, predsednik razsodišča je Magister Albin st. — Z občnega zbora so bili poslani pismeni pozdravi argentinskim cerkvenim oblastem, škofu dr. Gregoriju Rožmanu, predsedniku Narodnega odbora dr. Mihi Kreku ter vsem slovenskim organizacijam.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LETO XXV

JULIJ

Številka 7

V tej številki boste brali:

Zlatomašnik, bod' pozdravljen (Mali Gregor)	361
Za kaj bomo ta mesec molili? (Prof. Alojzij Geržinič)	365
El cáncer de la sociedad (Joe Juck)	366
Duhovniške moči in oblasti (Alojzij Košmerlj)	367
Mali srpan v našem duhovnem življenju (Jože Jurak)	372
Vernost umetnika (Dr. Fr. Gnidovec)	376
Gorje vam farizejem in gorje vam pismarjem (Dr. Mirko Gogala)	380
Nazaj v planinski raj! (Bariločan) ...	387
Slovo (Gregor Hribar)	389
Ob srebnem jubileju revije (J. Jurak)	394
Štiri tisoč metrov nad morjem (Jože Jurak)	400
Po svetu	404
Poljska Cerkev v novih razmerah (R. J.-c.)	409
Slovensko novomašno slavlje v tujini (Z. R.)	412
Don Kamil (Gustavo Guareschi)	413
Iz domovine	416
Med Slovenci po svetu	419
Misli	388

„DUHOVNO ŽIVLJENJE“
Je slovenski verski mesečnik

Izdaja ga konzorcij (Orehar Anton) urejuje pa uredniški odbor, ki ga sestavljajo dr. Gnidovec France, Jurak Jože, Mali Gregor, dr. Rozman Branko in Marijan Šušteršič, ki skrbijo za tehnično opremo in fotografije.

Platnice in stalna zaglavja je narisal Hotimir Gorazd.

Celoletna naročnina znaša za Argentino in države, ki nanjo mejijo (razen Uruguaya) 95 pesov. Za Uruguay in ostale dežele latinske Amerike, kakor tudi za vse dežele, če se plača v argentinskih pesih, je naročnina 110 pesov; za U. S. A. in Kanado 5 dolarjev, za Avstrijo 95 šilingov, za Italijo 2000 lir, drugod v protivrednosti dolarja.

Tiska tiskarna Salguero, Salguero 1056, Buenos Aires

CORREO ARGENTINO Suc. 6	TARIFA REDUCIDA
	Concesión No. 2560

Revijo morete naročiti in plačati pri naslednjih poverjenikih:

Argentina: Dušnopastirska pisarna, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Braziliya: Vinko Mirt, Caixa Postal 7058, São Paulo, Brasil.
U. S. A.: „Familia“, 6116 Glass Ave, Cleveland 3, Ohio.
Kanada: Ivan Marn, 83 Victor Ave, Toronto, Ontario.
Trst: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia.

Italija: Zora Piščanc, Riva Piazzetta 18, Gorizia.

Avstrija: Anton Miklavčič, Spittal a/Drau, D. P. Camp, Kärnten, Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovcu

Avstralija: rev. Bernard Ambrožič, 66 Gordon Str., Paddington (Sydney)

Tik ob vznožju
Košute leže prijaz-
ne Sele. Tu je naš
vladika dr. Rož-
man rad preživiljal
svoje počitnice
Spodaj: Tip stare
slovenske hiše (pri
Mežnarju) blizu
Božjega groba na
Koroškem (Foto
V. Zaletel)

Zadnja stran: Slo-
vensko okno, fu-
ksije (Foto V. Za-
letel)

